

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 23 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Érdekeink Khinában.

Budapest, szeptember 6.

(v.) A hatalmak keletázsiai koncertjében a mi monárkiánknak nem jutott elsőrendű szerep. Részt veszünk a nemzetközi akcióban, de közreműködésünk mértéke érdekeink szerény méreteihez alkalmazkodik. Megjelentünk Khinában, mert nagyhatalom vagyunk s mert e minőségünkben nem volt szabad távol maradnunk attól az együttes fellépéstől, amely a nyugati polgárosodás nevében követel elégtételt a keleti barbárságtól a nemzetközi jog durva megsértéséért. De megjelentünk Khinában azért is, mert a monárkiának bár csekély jelentőségű kereskedelmi érdekeit s úgy Magyarországnak, mint Ausztriának Khinában élő állampolgárait védelem nélkül nem hagyhattuk. Senki sem állíthatja, hogy közreműködésünk a khinai akcióban tulmegy a nagyhatalmi reprezentációnak s a feltétlenül szükséges érdekvédelemnek e kettős feladatán. Van ott néhány hadihajónk s néhány száz emberünk. Szó sincs róla, *tellett* volna több is, ha *kellett* volna. De ennyi éppen elég volt, hogy jelezzük szolidaritásunkat az erősebben érdekelt hatalmakkal s hogy megvédjük mindazt, amit oltalom nélkül nem hagyhattunk. Ha szerény a szereplésünk a kelet-ázsiai drámában, egyedül a magunk bölcs mértékű tudása tiltott el a többitől, nem pedig a mások akarata.

És legyen szabad bizonyos nyomatokkal kiemelni, hogy a dolgok illetően megítélésében nincsen semmi nézetkülönbség a magyar s az osztrák közvélemény között. Ausztriában senki sem követelt többet, Magyarországon pedig senki sem sokallta azt, ami történt. Bebizonyított dolog ime, hogy aki megszabta a kooperáció méreteit, az bölcs és igazságos mértékkel mért. Többet ha nyújtott volna, fölösleges erőpazarlást végez s ok nélkül való áldozatokat hoz; ha kevesebbet nyújt, kockára tesz dörén bizonyos értékű anyagi és

igen becses erkölcsi érdekeket. Volt szó róla itt-ott, az osztrák sajtóban is, a távolabb külföldben is, hogy a magyar nemzet szenvedélyesen idegenkedik a khinai kalandban való minden közreműködéstől. Hát amig *kalandról* lehetett szó, addig volt itt minálunk csakugyan bizonyos averzió. De mihelyt kiderült, hogy honosainkat a lemészároltatás, diplomáciai képviselőtünk személyzetét pedig a fegyveres ostrom veszedelmeiből kell kiragadni, legott általánossá lett az érzés, hogy nem szabad elmulasztani semmit azokból, amiket a nagyhatalmi állás tekintélye s a megóvandó érdekek jelentősége parancsol. A konkrét szükség felismerésében és mérlegelésében egységes közvélemény alakult a monárkia mindkét államában s a külügyi vezetésnek megvolt az az elégtétele, hogy intézkedéseit egyenlő helyességgel kísérte az egész monárkia. Mi magyarok nem mérlegeltük, vajjon a magunk gazdasági érdekei Khinában éppen olyan becsesek-e, mint az osztrák kereskedelem összekötöttései. A paritás a külügyi politikában nem azt jelenti, hogy csakis akkor szabad a monárkiának a maga hatalmi súlyát érvényesítenie, ha Magyarországnak épp akkora értékű és terjedelmű érdekei szorulnak a védelemre, mint Ausztriának. A paritásnak egyetlen elfogadható értelme az, hogy a monárkia hatalmi súlyának teljes mértékben kell érvényesülnie, akár magyar, akár osztrák érdekek forognak kockán. Valamint megkövetelnők, hogy a *közös* külügyminiszter az *egész* monárkia nagyhatalmi állásával álljon helyt akkor is, ha valamely *tisztán magyar érdek* szenvedne sérelmet a külföldön, azonképpen nem lehetne kifogásunk az ellen sem, ha egy specifikus osztrák érdek javára történne a közös hatalmi súlynak igénybevétele.)

Akoltmányunk helyreállítása óta mindenha *egységes* volt a monárkia külügyi politikája; s hogy az lehetett, abból az érdemből szabad részt vindikálnunk Magyarországnak, amely

olykor még rokonszenvének elfojtása árán is hozzájárult a szimpátiákkal nem törődő rideg érdekpolitika fogantatójához. A nemzetközi politika azokat az ügyeket öleli fel, melyek a monárkia mindkét államát — ahogy a törvény mondja — *együttesen és közösen* érdeklik. Ezekben a vonatkozásokban tehát nem lehet helye sem kontradistingválásnak magyar és osztrák érdek között, sem annak, hogy kalmár-szerű mérlegelés alá essék, vajjon a felmerülő nemzetközi kérdésekben nincs-e Ausztria erősebben érdekelve, mint Magyarország. Mint hatalmi tényező a két állam egy kollektív egységiséget alkot; s mivel az *individualitás* szó magyarul azt teszi, hogy *oszthatatlan*, világos, hogy a nemzetközi politika terén az irány és az eszköz szükségképpen egységesek. Sem a külön magyar, sem a külön osztrák érdekeknek a monárkia külön magyar, illetőleg külön osztrák védelmet nem nyújthat. Sőt minden magyar és minden osztrák érdek, mihelyt a monárkián kívül kíván oltalmat, már ezzel ipso facto közös érdekékké változik át bizonyos mértékben. A külügyi vezetésnek akoltmányunk szerint közösnek kell lennie, de a monárkia nemzetközi politikájának iránya és módszere a józan ész törvényeinél fogva csakis egységese lehet. A közösség a külpolitika *közjogi* természetét fejezi ki; de *dinamika* kényszerűsége, hogy a monárkia kifelé mint hatalmi tényező egységesen jelentkezik. Abból, hogy a külügyi vezetés közös, csak az következik, hogy a külügyminiszter a magyar delegációnak is felelős s hogy politikájára a magyar kormány befolyása is érvényesül; ám a két állam érdekei közt jelentkező esetleges ellentét itthon egyenlítődnék ki s tehát nem mutatkozhat semmi nyomuk akár a nemzetközi politika tartalmában, akár a monárkia nagyhatalmi egységében.

Szó sem lehet tehát róla, hogy a kelet-ázsiai bonyodalmakban való szereplésre nézve nézeteltérés legyen egyfelől Magyarország s

TÁRCA.

Waterloo.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: *Abrányi Emil.*

Ki verte meg a nagy Napóleont? Wellington? Nem! Blücher? Nem! — Napóleont a sár verte meg. A döntő csata előtt sokáig szakadt a zápor, iszappá vált a csatater, és a császár, aki virtuóz módon játszott a háboru orgonáin, a mennydörgő ágyukon: nem tudta kénye-kedve szerint halomra löni az ellenséget, ahogy lelke mélyén (ha ugyan volt ennek a „nagy“ embernek lelke) forrón kívánta.

Napóleont tehát a sár verte meg, vagyis a hozzá legillőbb módon fejezte be karrierjét: belefuladt a sárba, ahová való volt. A szívtelen mézszáros, a nagyravagyás legesodálatosabb és legszerencésőbb örülte, aki sirás nélkül tudta végignézni ezrek halálát, a legutálatosabb önző, aki valaha ezen a földön a birka-világ nyakára ült: trónjával, koronájával, összes diédségével együtt megfuladt a felázott földben, a sárban. Ócánt fakasztott embervérből, de a vértenger nem ártott neki. Ekkor az Isten egy kis esőt bocsátott a mezőkre, talán csak véletlenül, talán csak azért, hogy a föld felfrissüljön és a szegény parasztnak egy vékával több krumplija teremjen — és ebben az esőben a mindenható imperátor, a világ ura megfuladt, mint a patkány a megáradt esatornában.

Evidens, hogy Napóleont Waterloonál a sár verte meg. Ha nincs sár, Napoleon úgy elveri

Wellington hereget, mint a kétfenekű dobót és nyomban utána egy a szájjára üt Blüchernek, a goromba porosz káplárnak, hogy több bagót nem abrakol a vén csatáló.

Ha nincs sár: 1815. június 18-ikán Wellington az északi tengerig meg sem áll és Ostendében vesz lábvizet a kemény retirada után. Ez több mint bizonyos. És az angolok mégis neveltségesen büszkék Wellingtonra és azt kívánják, hogy az idegen, aki Brüsszelben megfordul, föltétlenül kikocsizzák a waterlooi esataterre és ott szent áhitattal tédret-fejet hajtsen az angol bátorságnak és angol katonai zseninek állított monumentum előtt.

Az angolnak Brüsszel mellett. Aki angol Brüsszelbe megy, csak azért megy oda, hogy kiránduljon a waterlooi esataterre, ott a helyszínén — a híres kőoroszlán talpánál — levelezőlapokat írjon, telehintse a Waterloonál elesett brit hősök porával és elárassza egész Britanniát Waterloon-anziks-kártyákkal. Az angolok gondolatban még mindig harcolnak Napoleon ellen; és ha nem lehetnek ott a felséges ütközetben, ha nem mérhettek megsemmisítő csapást a menekülő imperátorra: legalább most, utólag, képes-levelezőlapokkal ütik agyon.

Waterloo Brüsszeltől csak tizennygy kilométernyire van és zarándokokhoz úgy illenek, hogy gyalog járjanak az ilyen szent helyekre. De az angolok nem mennek oda gyalog, hanem szöles, kényelmes omnibuszokon. Vannak külön erre a célra berendezett *Waterloo-omnibuszok*. Ezek az omnibuszok reggelenkint — 8 és 9 óra közt — nagy kürtöléssel robognak Brüsszel utáin, megállanak minden valamire való hétel előtt és összezsedik az utasokat, akik látni akarják a waterlooi esataterét. Kiváncsiak és rajongók mindig akadnak nagy számmal. Akkor is, amikor Brüsszelben voltam: rogyásig tele voltak az omnibuszok imperialjai angolul beszélő hölgyekkel és urakkal, akik jóízűen bevágták az „első reggelt“, ettek véres beefsteakot, ittak sok vörös bort és mentek Waterloo felé, hogy félíg részegen, jóllakott gyomorral, a lehető legkellemesebb lelkiállapotban nézegessék azt a helyet, ahol nyolcvanöt évvel ezelőtt ezer meg ezer haldokló fetrengett horgóve a vérrel kevert iszapban. Igaz, hogy az idén több volt Brüsszelben az amerikai, mint az angol, mert az angol családok sinylik a boer háborút és nincsenek *képtelenség*-kedvben: de a Waterloo-omnibuszok nem distingválának. Akár angol, akár amerikai, nekik mindegy. Az a fő, hogy az omnibuszok megteljenek Waterloo-utasokkal — és én azalatt, míg Brüsszelben voltam, nem is láttam Waterloo-omnibuszt üresen. A spekuláció fényesen bevált és medítáló embernek méltán eszébe juthat: nesze neked waterlooi diésesség! Napoleon azért bukott itt le olimpiai magasságból, Wellington azért vágta le csaknem egy százal a highlander-regimentet, Blücher azért érkezett a tempo, a világ legérdekesebb csatája azért vívódott, hogy a *Waterloo-omnibusz részvénytársaság* nyolc és fél százalék osztalékot fizessen minden akcia után!

A *Hôtel de la Poste* portása megemelte arany-nyal szegett sapkáját:
— Waterloo Brüsszel legérdekesebb kiránduló helye. Bátor vagyok Uraság tudomására hozni.
— Közönlöm. Nem megyek.
— Meg kell alázatosan jegyezmem, hogy vannak kitünő Waterloo-omnibuszok.
— Nem megyek.
— A Waterloo-omnibuszokat négy ló húzza.

másfelől akár a külügyi vezetés, akár Ausztria között. Magyarország magatartása az utolsó években egyáltalában alig szolgált okot arra, hogy nemzetünknek bontó szándékokat impu-táljanak. A magyar politika hazánk jogait féltékenyen őrzi, de megadja a monárkiának mindazt, ami a monárkiáé. Amit a közjogi kiegyezés a magyar törvényhozás számára tartott fenn, abból hajszályt sem áldozunk senki kedvéért; de viszont nem tulajdonítunk magunknak olyast, amihez jussunk nincsen. Ne félte senki a monárkiát Magyarországtól. Nem a Kárpátok s az Adria között élnek és működnek a nagyhatalmi állás ellenségei s a monárkia tekintélyének megrontói.

BELFÖLD.

Tizezer magyar hold. Darányi Ignác földművelési miniszter hazaérkezett erdélyi utjáról. Hogy mit látott, mit csinált és mi iránt érdeklődött a Királyhágón: meg volt az írva apróra. Hogy telepítési célokra földeket vásárolt, az sem titok már. De hiányzott még az erdélyi mérlegből a főösszeg. Most már ezt is tudjuk. A miniszter az utolsó hat hónap alatt összesen tizezer magyar holdat vásárolt össze. Ez pedig jókora darab föld és jókora sok kenyér, amiből néhány száz magyar család megélhet úgy, hogy ne kelljen az Erdélyből való kivándorlásra gondolnia. Ha elnézzük, hogy a kulturegyesületek nemes munkájával szemben hogyan lohad a lelkesedés és levonjuk belőle a szomorú tanulságot, hogy ami szépet, nemes és haszonszerűt ebben az országban a társadalomra építenek, az nincs jó alapra építve: akkor igazán mélységes megnyugvással lehet ezt a legújabb kormánykacsiót fogadni. Ez a leghelyesebb, ez a legjobb út. Tizezer magyar holdon földet és kenyeret fognak találni sokan azok közül, akiket a társadalom lohadó lelkesedése már nem tudott volna sokáig itthon tartani, de a föld és a kenyér megmenti nekünk. S Darányi Ignác igazán röviden beszámolhat majd a törvényhozásnak, mert nem kell tervét és szándékát hosszasan kifejtenie s elég, ha annyit mond: — tizezer magyar holdat vásároltam a mi véreink megmentésére s ez még csak kezdet! Nincs a parlamentnek olyan tagja, ahonnan ezért a bejelentésért meg ne éljeneznek.

A pozsonyi minisztérium. Amnyiban pozsonyi, hogy egy pozsonyi német újság szervezte és jelentette be a világnak, míg a magyar kormány, melynek szintén volna némi köze hozzá, semmit sem tud róla. Uj-

minisztérium volna, még pedig — közegészségügyi minisztérium s a pozsonyi újság szerint dr. Müller Kálmán dolgozta volna ki a szervezését. De dr. Müller Kálmán se tud róla. Az új minisztérium ilyenformán elég különös minisztérium.

Szóll Kálmán utasása. Szóll Kálmán miniszterelnök, amint értesülünk, ma délután elutazott a fővárosból. A miniszterelnök csak a jövő hét szerdáján tér vissza hogy az akkorra kitűzött minisztertanácsban elnököljön.

„Kronstadt.” A helységnevek rendezéséről szóló törvény értelmében kiküldött törzskönyvbizottság annak idején leirt Brassó város tanácsához, hogy a város nevé hivatalosan a magyar Brassó-nak kívánja megállapítani. A tanács ennek ellenében azt a javaslatot terjesztette a város képviselőtestülete elé, hogy miután Brassónak német eredete kétségen fölül áll, hivatalos neve Kronstadt legyen. A javaslatot a képviselőtestület elfogadta az itt következő megokolással:

Tekintettel arra, hogy kétségen fölül áll, miszerint a várost németek alapították, amit ama történelmi tény bizonyít, hogy II. Endre király 1211-ben a német lovagrendnek adta a Szászföldet s hogy a német lovagrend német településeket hívott ki, akik városokat, falvakat és várakat alapítottak és hogy a német települők a német lovagrend kiűzése után is (1224-ben) az országban maradtak s hogy utódaik még mind e mai napig is élnek;

tekintettel továbbá arra, hogy 1791-ig e városban csakis német (szász) lakos nyerhetett polgárjogot és gyakorolhatta politikai jogait, ami kétségtelenül bizonyítja, hogy e város német város volt;

tekintettel továbbá arra, miszerint önként értődik, hogy e város német alapítói, élve az általános emberi jogokkal, e városnak német nevet: a Kronstadtot adták (latinul: Corona), aminek bizonyítékul számos okmány sorolható föl, — egyebek között a tanácsnak 1523. január 13-án kiállított határozata, melynek eredetije a kronstadti asztalos-céh birtokában őrzetik, s amely ekként kel: Datum in Khron yn vnsereen sytzende Ratt am nägsten Dynstag nach der heyligen Drey Könighitag im Jar vonn Crist gepurt Tawsent fünfthundert und dreyundzwanzig Jar. (Kelt Khronban, Krisztus születése után ezeröttszázhuszonharmadik esztendőben, szent háromkirályok napja után következő legközelebbi kedden tartott tanácsülésünkön); — avagy a Zimmermann-Werner-féle okmánytár I. kötet 571. száma alatt lenyomatott és magában Kronstadtban 1342. április hó 25-én kiállított okmány, melynek eredetijét a Szászföld káptalanai irattárában őrzik s amelyben Michael plebanus in Corona említtetik, vagy a Corona városában levő Szent-Péter és Pál-zárdáról is szó van s a kezeltés így szól: „in Corona anno domini praenotato,“ amelynek további bizonyítéka Kronstadt címere is, amely — amennyire visszavezethető — mindig a koronát mutatja különböző alakokban, amely körülményből az is következtethető, hogy e város eredeti neve Kronstadt volt;

tekintettel végül arra, hogy e város a következő időkben is mind e mai napig Kronstadt

(Corona) nevet visel, amit a városi levéltár számos okmányja is igazol; mindez okok tekintetbe vételével határozza el a tekintetes városi képviselőtestület, hogy az országos törzskönyvbizottság határozatával szemben, mely a városnak „Brassó” nevet óhajt adni, — a város neve a történelmi és az eddig használatos „Kronstadt” legyen, és kívánja, hogy ez a németek által alapított és azok utódai által még ma is lakott város a Kronstadt nevet, mint hivatalos nevet tartsa meg és viselje tovább.

Egy-két megjegyzés elké és javaslat mellett. A brassói községtanácsban tudvalevőleg tulsulyra került a zöldszász elem a hazafiásan érző és józanul gondolkodó, mérsékelt szászok ellen; s a zöldék ostoba erőlködése a javaslat. Kétségtelen, hogy a kormány megadja rá a leg-helyesebb és legalaposabb választ. A magunk részéről, miután bizonyos oldalról tendenciózusan azt terjesztetik, hogy a kormány megalkuvási szándékkal fordult kérdésével a brassói községtanácshoz, csak azt jegyezzük meg, hogy a kormány egyáltalán minden községtanácshoz intézett analog kérdést s ez kötele-sége volt. Hogy aztán a brassói zöldszászok ilyen tüntetésre használták fel a kérdést, az ugyan szomorú, de meg lehet a kormányban bizni, hogy tudni fogja, mit kell felelnie.

Az új katonai terhek. Egyik este megjelent újság értesülése szerint a budapesti függetlenségi és hegyvennyolcas polgári kör legközelebbi ülésén szóba akarják hozni, hogy mi módon tiltakozhatnának leg-erélyesebben a kilátásba helyezett új katonai terhek ellen.

A közigazgatási tanfolyam.

Budapest, szeptember 6.

Gubler Gyula belügyi államtitkár ma délután négy órakor nyitotta meg ünnepélyesen a budapesti községi közigazgatási tanfolyamot. A megnyitásra a zerge-utcai főreáliskola épületében megjelentek a belügyminisztérium részéről: Gubler Gyula államtitkár, dr. Némethy Károly osztálytanácsos; továbbá Pestvármegye részéről: Beniczky Ferenc főispán, Beniczky Lajos alispán; Budapest főváros részéről: Márkus József főpolgármester, Halmos János polgármester. Jelen volt az egész tanári kör Ruffy Pál kormánybiztos vezetése alatt és a tanfolyamhallgatók teljes számban.

A megnyitásról tudósítónk a következőket jelenti:

Ruffy Pál képviselő, a tanfolyam igazgatója, üdvözlőlvén az államtitkárt, néhány szóval rámutatott arra a nagyfotosságu célra, amelynek érdekében ezt az intézményt létesítették. Hangsúlyozta még, hogy ő is épp úgy, mint az előadói kar tudatában van elvált kötelezettségének, és ügybuzgalommal, szeretettel igyekeznék majd annak megfelelni. Az új közigazgatási tanfolyam feladata lesz, — ugymond — hogy az állam nemzeti jellegének kidomborításában hathatós szerepe legyen.

Erősebb, gyorsabb paripák nincsenek egész Flama-ndban.

— Nem megyek.

— A tour gyönyörű és olcsó. Oda-vissza, három órai várakozással — ezalatt be lehet járni az egész esztatért Mont St. Jeantól Hougomontig — mindössze 10 frank.

— Köszööm. Tíz frankot nem adok egész Nagy Napóleonért. Még akkor sem, ha ráadásul hozzá csapja én Wellingtont és valamennyi generálisát.

Az arannyal szegett sapka visszakerült a portás fejére és az elegáns úr kissé csodálkozva hagyott a faképnél.

A szőpművészetek csarnokában valaki újabb Waterloo-rohamot intézett ellenem.

— Kell, hogy megnézze a waterlooi esztatért! Uram! Óriás események színhelye! Magasztos emlékek! Nagyszerű tanulságok!

— Nagyszerű tanulságok, igen . . . hogy a becsületes emberek, mint a vágóhidra vitt barnok, százezerszámra estek el egy ember miatt, aki nem volt becsületes!

— Wellington be akart csapni Franciaországba, ahol a royalisták lázongtak Napóleon ellen. A remek angol már indulni akart, de Schwarzenberg azt kívánta, hogy június 27-ig várjon, mert az osztrák és orosz csapatok csak akkor támogathatják a Belgiumban levő haderőt. S ekkor az történt, az a váratlan dolog, hogy Napóleon maga kezdte meg a támadást. Június 14-én, minden előzetes hadüzenet nélkül, 128.000 emberrel és 344 ágyuval, megjelent Maubeuge-nél a belga határon. Blücher és Wellington együtt sokkal erősebb volt Napóleonnál: 210.000 katona és 524 ágyu állott rendelkezésükre. Napóleon tehát úgy gondolkodott, hogy közéjük fura-kodik és egyenkint veri el őket, mielőtt egye-

sülhetnének a porosz és angol hadak. Ez volt a leggrandiózusabb esztaterv, amit Napóleon valaha csinált!

— Látja ezt a kis képet itt? Alig egy méternyi hosszú és félméter a szélessége. *Ruyssdael*-kép. Ezt a befestett vásznat többre becsülöm, mint a waterlooi esztatert és Napóleon valamennyi esztatert!

— Igazán?

— Igazán! Látja ott azt a Rembrandt-képet?

— Látom.

— Az a kép ott örökké szép és örökké érdekes marad. Azt érdemes nézni. De mit néztek egy kihűlt esztatemen, ahol most — hála Istennek — csak trágyadombok vannak és nem főhadiszállások?

— De . . .

— Hol a katonai dicsőség nyoma? Hol vannak a csodált, nagyszerű pozíciók? Hol a hadvezérek alkottak emléke? Koponyák, csontok, agyonlőtt emberek vázai lenn a föld alatt. Fölöttük kaparászó tyukok, gágogó libák, kalászos mezők, veteményes kertek . . . és a grandiózus pozíciók, állások, felvonulások helyén disznóólak, marha-istállók!

— De ha visszaképzeli, hogy Waterlooál mi történt! Ha visszaképzeli, hogy . . .

— Ha visszaképezem, csak a mézszárlást látom. Csak azt látom, hogy az ágyugolyó itt egy fejet, ott egy lábat szakít el; hogy esőtől és vértől ázott földön sebesültek jajgatnak szivszakgató rimázkodással; hogy üveges szemű halottak bámulnak az égre; hogy a szétloccsant koponyák-ból esőpöng az agyvelő és egészséges, szép fiúk hevernek csakán az árokban, akik mehetnek koldulni, ha majd a nagyszerű esztának vége lesz! Csak azt látom, hogy az anyák sírnak, a hitvesek sírnak, az apró gyermekek sírnak . . . hogy gýászol és sir az egész világ, mert Napóleon nagy volt a esztatervök kigondolásában!

— De a katonai bátorság! A heroizmus! A francia vértések rohama! Wellington, aki áll a dombtetőn, sas-zemekkel nézi a skót ezredekét, amint a rohamot négyezer veri vissza és főnséges nyugalommal csak ennyit mond: *Splendid!* Nem jut észbe semmi, ha erre a képre gondol?

— De igen. Eszembe jut, hogy milyen szépek Caledónia hegyei! Milyen frissek a skót erdők! Milyen boldogok voltak a skót legények a háború előtt! Eszembe jut, hogy az ember, aki látta véresen elhullani ezeket a derék fiukat, látta őket alaktalan hústömegek-ké válni a lovak patkói alatt, a tüzes golyók záporában és a pusztulásnak, a halálnak, az inségnek ezt az irtózatos képét *splendide*nek találta —: az az ember a lelketlenségnek, a brutalitásnak olyan szörnyetege, akitől undorral fordulok el!

— De végre is elismeri, hogy a waterlooi esztat történelmi jelentősége kiváló és hogy Napóleon a világ egyik legnagyobb embere?

— Napóleon nem nagy ember. Nagy ember Pasteur, aki a veszttség szérumát föltalálta. Nagy ember Semmelweis, akinek módszere ezer meg ezer gyermekágyas asszonyt ment meg a halálos láztól. Nagy ember Pestalozzi, aki egész életét arra szentelte, hogy a gyermeknevelést reformálja és a világnak léleken, testben egészséges gyermekeket adjon. Nagy ember Shakespeare, Rafael, Goethe, Beethoven, Newton, Darwin. Nagy minden ember, aki szereti az embert, és igazságot, életet áraszt mindenfelé! Aki hűségből, önzésből milliókat visz a vágópadra és a világból temetőt csinál: az nem nagy ember! Börtönbe vagy a bolondok házába velük!

Én tehát elkövettem azt a szentségtörést, hogy nem ültem föl a négyolvas Waterloo-omni-

Gulner Gyula államtitkár erre a következő beszéddel nyitotta meg a tanfolyamot:

Tisztelt uraim!

Egy országos és egyuttal egy országosan fontos intézmény megnyitására jöttünk össze. Zaj, lármája és külsősége nélkül, de részéről legalább annál több benső örömmel és annál több reménnyel a jövő iránt. Ez az intézmény, melynek keresztelőlétét tartjuk a mai napon, nem kéri helyét és nem is kérheti az ország nagy intézményei között, szerényen húzódik meg a székesfehérvári szivessége által nyújtott helyiségben és én mégis úgy érzem, hogy ami ma itt és még más kilenc helyen az ország különböző vidékein történik, egy nagy és elhatározott lépés azon előrendű probléma megoldása felé, melyet évtizedek óta különböző utakon keresünk: a megbízható, jó közigazgatás felé.

Az életviszonyok változása, a folyton haladó kultúra, az állam, törvényhozási és községi feladatok megszaporodása és nagy hordereje, a közigazgatáshoz fűzött igények már régen tényleg a krónikásnak adták át a hajdani „Jalu jegyzőjének” fogalmát s az újabb kor fejleményei mindinkább előtérbe állították azon hivatali állások fontosságát, amelyen végső sorban nyugszik a felelősségteljes kötelesség, hogy a törvények és törvényes rendeletek végrehajtassanak s az állampolgároknak az állami és helyi kormányzat irányában támasztható jogos igényei biztos kielégítést nyerjenek.

Ennek a nehéz és fontos feladatnak megoldásához a jellem biztosságán és a népek szeretetén kívül sok ismeretnek megszerzése és a törvényes intézkedésekben való jártasság, tájékozottság és biztonság szükséges, mert csak ezen tulajdonságoknak együttes betöltése teheti alkalmassá a községi jegyzőt, — ismétlem — terhes, de egyszersmind nemes hivatásának betöltésére.

A törvény, amely a községi közigazgatási tanfolyamot életbelépteti, első sorban arra szolgál, hogy azoknak, akik élethivatásul választották a községi jegyzői pályát, nem csak mód és alkalom nyujtassék mindazon ismeretek elsajátítására, amelyek hivatásuk gondos és megbízható teljesítésére szükségesek, de mód és alkalom nyujtassék arra is, hogy kiszélesített látókörrel és tisztultabb felfogással foglalkassák el majdan helyüket, mint a közigazgatásnak funkcionáriusai.

De szolgál e törvény más célra is. Kiemeli a községi jegyzőt törvényhatósági helyzetéből akkor, midőn az elnyerendő képesítvénnyel országos jelleggel s az egész országra kiható érvénnyel ruházta fel. A vizsga letételét igazoló okmány megnyitja önként az ország minden községének és körjegyzőségének kapuit. E törvény kimaradhatatlan hatása lesz, hogy mindazok, akik innét sikerrel távozni fognak, nemcsak ismeretekben megerősödvé, de tekintélyben is megizmosodva fognak eljutni tevékenységük színhelyére.

Nem ismeretlenek én előtt az azok nehézségei, melyekkel a tanfolyam hallgatóinak, a törvény kötelező intézkedései folytán, megküzdnie kell; nem kicsinyiem, sőt igenis méltánylom a nehézségeket. De azt hiszem, hogyha önmagukat és a tudat hatja át, hogy ismeretüknek, tudásuknak kiszélesítése felé a hozott áldozatokkal és ha önmaguk akaraterjéjét és önértékelésüket fogja annak tudata, hogy küzdelmeiknek kimaradhatatlan béré lesz, nemcsak egyéni értéküknek fokozódása, de az országos jegyzői kar tekintélyének emelkedése is, le fogják küzdeni az előttük álló nehézségeket.

E nehézségek leküzdésében, amennyiben ez az állam által nyujtott eszközökkel lehetséges, támogatni fogja önmagukat a belügyi kormány, de támogatni fogja és nem néztem meg a grandiózus waterlooi csatamezőt.

Egyszer, késő délután, mégis fölmentem az igazságügyi palota tetejére, ahonnan látszik Brüsszel panorámája és az egész környék sok mérföldnyi távolságban.

Amint ott állottunk a magas erkélyen, vezetőnk egy pontra mutatott és figyelmeztetve megszólalt:

— Az ott Waterloo! Eppen ide látszik az a domb, ahonnan Wellington nézte a csatát és észrevette Blücher közeledését Frichemont felől. Arrább van St. Amand la Haye, Charleroi, Ligny, Hougoumont, Quatrebras és a belle-alliance major!

A nap leszállóban volt és finom, kecses pára borult a homályosodó vidékre, mint egy brüsszeli csipkéből készült immenzzis szemfödél.

A természet készült elaludni és olyan esőndes, olyan nyugodt volt minden köröskörül. Erőltettem a szememet, hogy lássam: nem lebeg-e valami különös glória, valami rejtjelmes dicsfény a híres domb fölött, ahonnan Wellington végignézte a waterlooi csatát.

Nem láttam semmit.

A híres domb irányában denevérek esapongtak és kapkodták a bogarakat gyors, ügyes kanyarodással.

Egy-egy apró csillag már megjelent az égen és fényes szemével lenézett a waterlooi csataterre.

Talán éppen azt látta, hogy igás ökrök bal-lagnak hazafelé és éneklő parasztlányok terelik maguk előtt a liba-légiókat, — ugyanott, ahol Napóleon büszke légioi összetörték és Wellington a lemészárolt ezredek láttára felkiáltott: Splendid!

A csillag nézte... és Napóleon, Wellington, denevér, igás ökrök, liba-hadsereg: mindegy volt neki!

gatni fogja önmagukat az országos kormányzat többi tényszerűje is, ugyszintén — e helyről is újból kérek — a hazafias székesfehérváros, a megyei és egyéb itt székelő hatóságok is. Mert át fogják érezni, hogy itt egy országos ügyről, egy országos érdekről van szó.

Törvényen utra indulunk, amelyen nincsenek irányító jelző nyomok. A törvényhozás intencióit megvalósítani, emez új intézményt tartalommal megtölteni: önmaguk magasatos hivatása lesz, mélyen tisztelt igazgató és előadó urak; szellemi tökélet gyűjténi pedig: ez önmaguk feladata lesz, tisztelt uraim, kik a tanfolyam elvégzésére jöttek ide; de mindkettőjüknek kölcsönös és együttes közreműködésétől függ a siker.

Én meg vagyok győződve, hogy azon tisztelt urak, akiket szerencsések voltunk előadókként megnyerni, nemcsak az elvállalt feladat iránti kötelesség-érzetből, de lelkiüknek teljes ambíciójával fognak közreműködni abban, hogy itt az ország szívében szervezett közigazgatási tanfolyam a szükséges ismereteknek bő és áldásos forrásává legyen; meg vagyok győződve, hogy nemes versenyre fognak kelni abban a munkában, amelynek célja megosztani legjobb tudásukat azokkal, akik ennek átvétele végett jöttek a tanfolyamra.

Önmagukat pedig, t. hallgató urak, arra kérem, hogy használják fel szorgalommal, kitartással és nem kevesebb ambícióval az időt, amelyet a tanfolyamon eltölteni fognak; merítsenek az ismereteknek önként feltáruított forrásából teljes odaadással és buzgalommal, hogy majdan, mint kész emberek hagyassák el e falakat, megedzve tudással és önértékeléssel a feladatok betöltése iránt, megizmosodva pályájuk szeretete által és megerősödvé abban a felelős hitben, hogy amidőn tanulnak, fáradsát, talán nélkülöztek is, ezzel nemcsak önmaguknak használtak, de hasznos szolgálatot tettek a közügynek és a hazának is.

Ezzel a tanfolyamot — áldást érve a működésére — megnyitottnak jelentem ki.

A lelkesedéssel fogadott beszéd után az igazgató bemutatja az államtitkárnak az előadókat, akiknek a névjegyzéke a következő:

Agorasztó Tivadar megyei aljegyző, dr. *Békassy Géza* közegészségügyi felügyelő, dr. *Balás Elemér* kir. aljegyző, dr. *Bochner Károly* egyet. tanár, dr. *Gerlőczy Gyula* pénzügymin. s. titkár, *Jamriska Lajos* péceli jegyző, dr. *Klunka Imre* főispáni titkár, *Koller Lajos* tápió-sülyi jegyző, dr. *Körösy Manó* ügyvéd, *Latzkovich Béla* jegyző, *Melichar Kálmán*, *Németh József* földmívelésügyi miniszteri titkár, dr. *Papp József* ügyvéd, *Petrovits Elek*, dr. *Rényi József*, dr. *Szladits Károly* kir. albiró, *Gyalokay Lajos* rendőrtanácsos.

Az államtitkár mindegyik előadóval váltott néhány szót.

Ezután még Kunce Ferenc az országos jegyzői egylet üdvözlő üviratát olvasta fel, mire az ünnepélyes aktus véget ért.

A tanfolyamra tegnap estig 248 hallgató jelentkezett, ezek közül huszonháromt kvalifikáció hiányában elutasítottak, míg más 15 jelentkező ölvételét fölött a belügyi miniszter fog határozni.

Az igazgatóság a jelentkezők nagy számára való tekintettel párhuzamos osztályok létesítését határozta el. Az előadásokat a zerge-utcai reáliskola épületében tartják naponta 4 órától 8 óráig. Az első rendes előadás hétfőn lesz, még pedig az A-osztályban dr. Németh József, a B-osztályban dr. Rényi József lesz az első előadó.

A felvett hallgatók között feltűnően sok olyan egyén van, akik előbb már jegyzői oklevelet is szereztek.

Kassa, szeptember 6.

A kassai közigazgatási tanfolyamot ma ünnepélyesen megnyitották. *Péchy Zsigmond* főispán, *Rakovszky* alispán és *Enyiczky* főispáni titkár lendületes beszédet tartottak. *Péchy* főispán kiemelte, hogy a tanfolyam a jegyzők értelmi nivójának emelésére hathatós reform és hangsúlyozta a gyakorlati elvet. Az alispán is elismerte a tanfolyam üdvös hatását, de kevesli a tíz hónapot a tananyag elvégzésére. *Enyiczky* a magyar közigazgatási jogról értekezett. A megnyitáson a város előkelősége is jelen volt. A főispán köszönetet mondott a sajtónak a reform támogatásáért.

Kolozsvár, szeptember 6.

A közigazgatási tanfolyam ma ünnepélyesen megnyitott. Gróf *Béldi* főispán elismeréssel emlékezett meg a kormányról, amely az egyik tanfolyamot ide tette. Kiemelte a tanfolyamnak fontosságát, a hallgatókat szorgalomra és kitartásra buzdította. Gróf *László* alispán, a tanfolyam igazgatója a közigazgatás feladatáról, a jegyzők működésének fontosságáról beszélt, végül *Fabulák László* előadó a községi eljárások feladatairól beszélt nagy hatással.

Nagybeszterce, szeptember 6.

A közigazgatási tanfolyamot ma *Rónay Jenő* főispán megnyitotta, mire dr. *Végh* Lajos aligazgató, majd *Szilágyi Albert* előadó a jegyzői állás fontosságáról beszélt. A főispán záróbeszédében kiemelte *Szell* miniszterelnök érdemeit a tanfolyamok létesítése körül.

Pécs, szeptember 6.

Baranyavármegye székházában ma nyílt meg ünnepélyesen a közigazgatási tanfolyam, melyre 60 hallgató vétetett fel. Báró *Fejérváry Imre* főispán megnyitott beszédében arra utalt, hogy a tanfolyamból kikerülő jegyzők fogják a kifogástalan közigazgatásnak alapját képezni. *Kossuth* Átálltan tanfolyam-igazgató szorgalomra buzdította a hallgatókat, akik már ma résztvettek az első előadáson.

Szombathely, szeptember 6.

A szombathelyi közigazgatási tanfolyamot ma nyitotta meg *Reiszig* Ede főispán. A megnyitáson jelen voltak a vármegye és a város összes notabilitásai, a premonstréti rend, a kir. törvényszék, Vasvármegye és Szombathely város küldötségei. A főispán lendületes megnyitott beszédében köszönetet mondott *Szell* Kálmán miniszterelnöknek, ki a szombathelyi tanfolyamot létesítette, továbbá Vas megye közönségének és Szombathely városnak, melyek a tanfolyam létesítését anyagi áldozataikkal lehetővé tették. A tanfolyam igazgatója dr. *Dezerédy István* megyei főjegyző. Eddig 43 hallgató vettek fel. Az előadások szeptember 7-én kezdődnek.

KÜLFÖLD.

Az osztrák parlamenti válság. A Reichsrath feloszlataának kérdése foglalkoztatta ma egész Ausztriát. *Koerber* és minisztertanácsai ma két óra hosszat tanácskoztak, kétségtelenül erről az igen fontos kérdéstről, de a tanácskozás eredményéről semmi sem jutott nyilvánosságra. A bécsi hírek arról szólnak, hogy a lengyelek ellenzika a Reichsrath feloszlataását s ezzel kapcsolatban az a nézet nyer megerősödést, hogy az uralkodó részéről a döntés nem is fog egyelőre bekövetkezni, csak majd a galíciai hadgyakorlatok után. Mint saját tudósítónk telefontozza, a holnapi minisztertanács fogja meghozni a formális döntést a parlament feloszlataása tárgyában. A kormány olyan időben akarja keresztül vinni az új választásokat, hogy már januárban összeülhessen az új képviselőház. Arról is beszélnek politikai körökben, hogy a kormány messzesem intézkedéseket fog életbeléptetni a választásokra.

Bécs, szeptember 6.

Ma délután *Koerber* elnökle alatt két óra hosszat tartó minis. tertanocs volt, amelyben valamennyi miniszter részt vett.

Goluchowski közös külügyminiszter és *Welsersheimb* osztrák honvédelmi miniszter külön kihallgatáson voltak a felségénél.

Bécs, szeptember 6.

Az ország minden részéből Bécsbe érkeztek az egyes pártok vezetői, hogy a politikai helyzetről tanácskozzanak. *Koerber* miniszterelnök ma több pártvezérrel tanácskozott, köztük a lengyelek vezérével, *Javorszkival* és *Ebenhoeh* ausztriai tartományi marsallal. Azt mondják, hogy a lengyel képviselő aggodalommal fogadják a Reichsrath feloszlataának tervét. Bécsi politikai körök nézete szerint és a cseh lapokban fölmerülő jelentések szerint a lengyelek a döntés elhalasztását óhajtik s az akarják elérni, hogy a király csak akkor döntsön, ha a galíciai hadgyakorlatokról visszatért. Holnap lesz ebben az ügyben a döntő minisztertanács, amely a fölloszlata tervével foglalkozik.

A N. Fv. Pr. jelentése szerint politikai körökben azt beszélnek, hogy a külügyminiszter szintén ellene van a Reichsrath feloszlataának s e nézetének a király elnökle alatt isehiben tartott miniszteri tanácskozáson kifejezést is adott.

Erdekes a csehek magatartása a lengyelekkel szemben. A *Narodni Listy* azt írja, hogy a lengyelek minden áron, még azon az áron is, hogy a legszigorubb rendszabályokat alkalmazzák a csehek ellen, meg akarják akadályozni a Reichsrath feloszlataását. A lengyel képviselők ugyanis féltik mandátumaikat s egyedül ebből az okból akarják a fölloszlataát elhalasztani. A lengyel lapok ezeket a gyanúsításokat a leghatározottabban visszautasítják.

Javorszki, amint a Reichsrath feloszlataása bizonyossá lesz, azonnal összehívja a lengyel párt központi választó bizottságát, bár a választás előreláthatólag csak a tél folyamán fog megtörténni.

A délafrikai háború. A délafrikai csatátról csak Londonon át kapunk híreket s ezek a jelentések váltig azt hajtogatják, hogy a boerok helyzete kétségbeesett s a háború most már egy-két hét múlva be lesz fejezve. Hasonló hírek már félévvel, sőt még előbb is gyakran érkeztek Londonból, a tények azonban rácafolták a profeciákra.

Lehet, hogy most is így lesz s így lesz még jó ideig. Több jel mégis arra mutat, hogy Krüger elnök elhagyja Transvaalt. E hó 4-ikén ugyanis Lourenço-Marquezebe a transvaali kormány számára harmincegy láda aranyrud érkezett, amely a transvaali kormány tulajdona és egy gőzös 50.000 zsák lisztet vitt ugyanoda. Krüger elnök valószínűleg Intumet át fogja elhagyni az országát. Intumati mellett a folyón két vontatóhajó várja, amely majd arra a hajóra viszi, amely a folyó torkolatánál vár reá.

Krüger Robertsnek arra a kiáltványára, amelylyel a lord Transvaal annekálását a világnak hírül adta, nem maradt adós a válaszzal. Salisbury angol miniszterelnöknek és az összes hatalmaknak energikus hangú táviratot küldött, amelyben tiltakozik Transvaal annexiója ellen. Krüger hír szerint Madagaskáron át Hollandiába fog menekülni.

Mindezek a hírek angol forrásból valók, tehát nem egészen pártatlan színezetűek. A dél-afrikai háborúról még a következő jelentéseket kaptuk:

London, szeptember 6.

A Standardnak jelentik Durbanból: A thalestown-volkrustrui vasuti vonalon egy katonai vonat fűtőjét puskalövessel megölték, a vonatvezetőt pedig megsebesítették.

A boerok helyzete kétségbeesett. Most Nelspruit utolsó menedékkük. Buller támadást készül intézni a boerok hadállása ellen. Azt hiszik, hogy az utolsó döntő ütközésben De Wett is részt fog venni.

Fokvárosból táviratozzák, hogy Buller lesz a dél-afrikai csapatok főparancsnoka, ha Roberts visszatér Angliába.

London, szeptember 6.

Lord Roberts legközelebb visszatér Dél-Afrikából. Utódja a főparancsnokságban Buller lesz.

A kínai háború.

Budapest, szeptember 6.

Mindinkább tért nyer az a felfogás, hogy Oroszország, látva a javaslatával szemben nyilvánuló ellenkezést, maga sem fogja csapatait Pekingből visszavonni. Az Egyesült Államok kormányzatának az a kijelentése, hogy Amerikát csakis az orosz csapatok megtörtént kivonulásáról szóló hivatalos jelentés fogja arra készíthetni, hogy a maga csapatait Pekingből visszavonja — ugyanis magyarázható, hogy az Egyesült Államok nézete szerint Oroszország aligha fogja szándékát végrehajtani. A berlini National Zeitung is azt sejteti egy sugalmazottnak látszó cikkében, hogy Oroszország mindenestre nagy csapatokat Pekingben, mert az összes idegenek úgy kívánják. A német lap hangsúlyozza, hogy úgy az orosz, mint a német politika csakis a béke helyreállítását célozza. Lehet. De eddigelé az utjaik meglehetősen eltérnek egymástól.

(Oroszország és Amerika.)

Washington, szeptember 6.

A külügyminisztérium értesítette Lambdorff grótot, az orosz külügyminisztérium vezetőjét, hogy csak olyan hivatalos pekingi jelentést tekint elegendő oknak az amerikai csapatok visszahívására, amely az orosz csapatok visszahívását jelenti be.

(Li-Hung-Csang.)

Briszsel, szeptember 6.

Li-Hung-Csang értesítette a sanghaji idegen konzulokat, hogy Oroszország föltétlenül biztosította őt, hogy nem engedí Kína területének megsebesítését.

(Az özvegy császárné.)

London, szeptember 6.

A Times szerint a kínai békebizottság összehívása újabb bizonyítéka a császárné ellenséges érületének. Olyanokat nevezett ki, akik egyenesen a követések ostromától mentek a békeről tárgyalni.

London, szeptember 6.

A Daily Newsnak egy távirata szerint Sanghainban öven főnyi osztrák-magyar tengerész katonái is partra fog szállani.

Egy sanghaji távirat jelenti: A császárné egy Taljüenfaból augusztus 20-áról kelt dekretumában elmondja, hogy az udvarnak, a boxerek s keresztények között kiütött zavargás miatt menekülnie kellett, hogy a császárné életét biztosítsa juttassa. A dekretumban a császárné felszólítja az alkirályokat, hogy egyesüljenek és bosszulják meg a hatalmak részéről Kínát ért hátrányokat. E célból vessenek ki adókat és ezen a pénzen csapatokat szereljenek föl. Az ediktum hangja ellenséges és főnhéjazó.

(Zavarok Kantonban.)

Hongkong, szeptember 6.

Kantonban nőttön-nő a nyugtalanság. A Schwalbe német cirkálóhajó Amojba ment. A lapok a kínai béke-bizottság összeállításában az özvegy császárné változatlan arroganciájának újabb bizonyítékát és Európa megrészécsét látják.

London, szeptember 6.

A Reuter-ügynökség jelenti Hongkongból mai kelettel: Kantonban a zavar nőttön-nő. A külföldi áruval kereskedő bennszülöttek üzleteit megtámadták és kifosztották. Mindenkin a bizonytalanság érzése vesz erőt. Hire jár tovább, hogy szeptember 8-án, a „lámpások ünnepén“ nagy zavargások várhatók. Hasonló hírek vannak elterjedve a hongkongi kínaiak között.

(Kínai atrocitások.)

New York, szeptember 6.

A Sanghaiból érkezett távirati jelentések vérlázítóan írják le azokat a kegyetlenségeket, amelyeket a bennszülöttek a misszionáriusokkal legutóbb is elkövettek. Tai-juanfuban, ahol most az anyacsászárné tartózkodik, ötven embert lemészároltak és holttestüket a kutyáknak vetették oda. Négy asszonyt kiszolgáltattak a boxereknek, akik brutálisan bántalmazták s aztán iszonyú kínzásokkal megölték őket. Csusában vasvillákkal öltek meg tizenegy angol hittérítőt, hat asszonyt és gyermekeket. Az elkezeredés és igazgatatlanság óriási. Az európaiakat plakátokon hívják föl, hogy tiltakozzanak a hatalmaknál Peking kiürítése ellen, mert ez csak újabb jeladás lenne a vérengzések megkezdésére. A bennszülöttek negyedében képeket árulnak, amelyek a kínai csapatok győzelmeit mutatják be.

Róma, szeptember 6.

Piccoli atya a han-koni ferencrendiek főnöke részletes jelentést küldött Fantosati püspöknek a boxerek által történt meggyilkolásáról. Fantosati püspök ugyanis levelet kapott a hencin-fui missziótól, hogy veszélyben vannak. Erre a püspök többemagával hajóra szállt, hogy a szorongatottak segítségére siessen, illetőleg, hogy a hencin-fui taotját fölkerje, hogy oltalmazza meg a keresztényeket. Jövetelét előre bejelentette a taotjának, aki erre álnok módon föllázította a népet a püspök ellen.

A kínaiak erre a folyam partjára mentek és ott várták a püspököt, akit üdvriadallal fogadtak. A püspök azt hitte, hogy ovációban részesítik és nyugodtan szállt ki a hajóból kíséretével együtt. Alig tették azonban lábukat a partra, megröhtanták őket, kiszúrták a szemüket és addig verték őket bambuszbotokkal, amíg meg nem haltak.

(Pekingből.)

Páris, szeptember 6.

Frey tábornok azt táviratozza 28-iki kelettel, hogy Peking nyugodt. A lakosság kezd visszatérni a városba, amely lassan visszanyeri rendes képét. A szövetségesek a város körül 30 kilométernyi körületen hírszolgálatot szerveztek és úgy találták, hogy az egész területen sincs ellenség. A környék állandóan nyugodt. A falvak lakossága kezd visszatérni munkájához.

(Vegyes hírek.)

London, szeptember 6.

A Standardnak jelentik Sanghainból 4-diki kelettel: A kiangtúi kormányzó ötezer emberrel Santung tartomány határára jött, de mikor híre érkezett, hogy az európaiak elölgáltak Pekinget, embereinek nagy része elszökött. A többiek most nyugat felé tartanak, hogy az özvegy császárnéhoz csatlakozzanak.

London, szeptember 6.

A Reuter-ügynökség jelenti Tiencinből 30-iki kelettel: A boxer-szekciónak négy tekintélyes tagját kivégezték. Kettőt a franciák löttek agyon, kettőt a japánok fejezték le. — Ugyanez az ügynökség jelenti Takuból 3-iki kelettel: Nemsokára expedíció megy Taotingfuba, Tiencintől 100 mérföldnyire nyugatra, hogy megtisztítsa a boxerektől azokat az utbaeső helységeket, amelyekben az első zavargások előfordultak. Hír szerint a kínai katonák most Li-Hung-Csang parancsára a boxereket pusztítják Hunan és Csili tartományokban. Az oroszok ujra ki akarják építeni a vasutat Pekingig.

Berlin, szeptember 6.

A Wolff-ügynökség jelenti: Kiancsau kormányzója azt jelenti Cingtauból tegnapi kelettel, hogy Laucunnál 4—500 boxer e hó 5-én megtámadta a 3. tengerészszázalagnak 20 emberből álló őrzőjét, amely Rottberg és Dzivdek hadnagyok parancsnoksága alatt állott. A boxerek közül 30—40 ember esett el, a németeknek nem volt veszteségük.

Berlin, szeptember 5.

Detroitból jelentik, hogy báró Ketteler felesége Jokohamából ezt a táviratot küldte atyjának, Laggardnak, a Michigan-Central-Railways társaság vezérigazgatójának: Jöjj azonnal értem Jokohamába. Minthogy Laggard nagyon el van foglalva, a fiát küldötte el, aki éppen most házasodott s nászutazását Yokohamába fogja megtenni.

Rémuralom Szófiában.

— A bolgár-román konfliktus. —

Budapest, szeptember 6.

Van bizonyos hasonlóság Bulgária és Kína mostani állapota közt. Mind a két ország uralkodója jó messzire menekült a rezidenciájától. Egyri-kök sem mor visszatérni. A kormány itt is, ott is csak névleges, se tartalma, se befolyása. Az ur itt is, ott is egy-egy forradalmi vezér: Kínában Tuán herceg, Bulgáriában Száráfov. Amott a boxereket, emitt a bolgár-macedon ligát tüzelik harcra. Itt is, ott is igéretet a kormány, hogy megfékezi a gyilkoló bandákat, de azok sértetlenek maradnak s felelősségre vonásuk csak névleges, teljesen illuzórius, mert itt is, ott is a kormány összecimborál a népszerű forradalmárokkal. Itt is, ott is Európa beavatkozásával akarnak rendet teremteni. Kínában már intervenciáltak a hatalmak, Bulgária megfékezésére pedig Törökország akarja az európai hatalmakat kongresszusra hívni. A forradalmi mozgalom eszközei mind a két országban mérőn ázsiai jellegűek: orgyilok, összeesküvés, katonai konspirációk viszik előbbre a forradalmárok céljait. A bolgár és kínai diplomaták pedig még hazudozásukban és bűnpártolásukban is egyeznek.

Most tűnik ki, minő erős védbástyája Romániának higgadt dinasztija. Minő felfordulás esnék a Balkánon, ha nem Károly király erős keze tartaná a gyepőt! Lángban állna a Balkán és az odaváló csipp-össp nemzetiiségek, törzsek, felekezettek khaotikus harca letörlné azokat a nyomokat, amelyek a Balkánon Európára emlékeztetnek.

A bolgár kormány perfdiája egyre nyilvánvalóbb. Románia megelőzte a bolgár-macedon liga bűnöseit, akik be akartak rantani Romániába, megölték egy pár embert, összeesküdtek Károly király ellen. Florescu vizsgálóbíró felderítette az aknamunka szálait, Románia pedig diplomáciai uon kérte a bűnösök megbüntetését. A bolgár kormány erre megígerte, hogy „megteszi a szükséges lépéseket a forradalmi bizottság ama tagjai ellen, akiket mint bűnrészeseket tüntet föl a romániai bíróság.” Ezt a jegyzéket megkapta a román kormány, de kapott vele egyidejűleg egy szófiái jelentést, amelyben a következő épületes dolgok olvashatók:

A forradalmi bizottság vasárnap délután rendkívüli ülést tartott, amelyben Száráfov elnök bejelentette, hogy a bolgár kormány nevében Nacseev ideiglenes külügyminiszter jegyzéket küld a román kormánynak, kijelentvén, hogy a bizottság tagjai ellen bíróság lép föl. A jelenlévők igen hevesen kikelték Száráfov e jelentése után és azt sürgették, hogy mozgósítsák az utcát a kormány ellen, mert a katonaság nem fog közbelépni. Száráfov azonban biztosította társait, hogy nem kell semmitől sem tartaniok, mert minden úgy van rendezve és tervezve, hogy senkit se érjen semmi bántódás; annál kevésbé lehet tehát arról szó, hogy a bizottság föloszlattassék.

Ez annyit jelent, hogy a bolgár kormány mala fide küldte jegyzékét Romániának s mint Bulgáriában már szokás, majd talál kibúvót a bűnösök megmentésére, annál is inkább, mert ezek a bűnösök a tulajdonképpeni bíráló a hatalomnak Bulgáriában s ellenük a kormány sem nem mer, sem nem akar őszinte erélyvel föllépni.

Ezzel a bolgár kormány teljesen eljátszotta hitelét Európa előtt, amely bizonyára habozás nélkül szigorú rendszabályokkal fogja a szófiái hetvenkedőket megfékezni.

Bukarest, szeptember 6.

Carp Péter miniszterelnök Böttiger, a berlini Disconto-Gesellschaft igazgatója által fölkérve, mondaná meg véleményét a konfliktusról, a következőket felelte:

— Románia nem fogja elkövetni azt az esztelenséget, hogy háborút üzenjen Bulgáriának. De ha a Dobrudza határánál koncentrált bolgár hadsereg valami esztelenséget fog elkövetni, Romániát készentalálja. Biztos vagyok azonban, hogy az európai nagyhatalmak a napokban jól megfékezik Bugária esztelenségeit.

Bukarestben elterjedt hírek szerint a dobudzsai hadosztály rendeletet kapott a mozgósításra.

Bukarest, szeptember 6.

Titkos értesülés szerint tegnap Oroszországból Románián át orosz tisztek érkeztek Bulgáriába.

A hangulat itt eléggé nyugodt, Románia elköltszülve várja a fejleményeket.

Szófia, szeptember 6.

Az Agence Telegraphique Bulgare jelenti, hogy az Agence Roumaine által közölt ama hírek, mintha Nascovics kereskedelemügyi miniszter, mikor a külügy-minisztériumot ideiglenesen vezette, a szófiai román diplomáciai ügyvivőnek azt mondta volna, hogy a bolgár kormány hajlandó a macedon bizottságnak ama tagjait, a kiket a román bíróság Mihaileano meggyilkolásában való részvételével vádol, a bíróságok ítéletét be sem várva üldözni, mihelyt a bukaresti vizsgálóbíró a vizsgálati iratokat beküldötte, valóbanok és hozzáteszi, hogy a bolgár kormány a konfliktus kezdete óta kijelentette, hogy el fogja rendelni az összes vétkesek üldözését, mihelyt elegendő bizonyíték lesz kezében arra, hogy a vizsgálatot megindíthassa.

Szófia, szeptember 6.

A miniszterek, valamint a bolgár küldöttség tagjai ma Konstantinápolyból ide visszaérkeztek.

Berlin, szeptember 6.

A félhivatalos Pöst írja: A bolgár-román konfliktusnak az idő sem kedvez, mert a keleti kérdés folytatása a mostani bonyodalmak között egyáltalán elképzelhetetlen. De az is bizonyos, hogy a két államnak nincs erre a kalandos politikára való pénze.

HIREK.

Budapest, szeptember 6.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Szeptember 15-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldessük tovább.

— Személyi hírek. Berzics Árpád miniszteri tanácsos, a miniszterelnökség sajtóosztályának főnöke ma szabadságra utazott. — Molnár István orsz. gyűlésrésztvevő miniszteri biztos a földmívelésügyi miniszter képviselőletében Párisba utazott a nemzetközi pomológiai kongresszusra.

— A trónörökös köszönete. Ferenc Ferdinánd főherceghez esküvéje alkalmából valamennyi vármegye feliratot intézett. Pestvármegye is lelkes szavakban adott kifejezést hódolatának és szerencsekívánatainak, amire ma érkezett meg a trónörökös magyar nyelvű köszönő levele. A levél szövege a következő:

Pestvármegye t. közönségének, Budapesten. Ferenc Ferdinánd főherceg ur ó császári és királyi fensége esküvéje alkalmával Pestvármegye közönsége által küldött szerencsekívánatokért legforróbb köszönetét méltóztatott kifejezni. A miről a vármegye t. közönségét ezennel értesítem. Bécs, 1900. évi szeptember 1-én. A főudvarmester.

— A belga király Congóban. Brüsszeli tudósítónk táviratozza, hogy Lipót király hosszu utra indul. Az Alberta nevű királyi yachtban ma utazott el Lipót király a Congó államba és úgy tervezi, hogy a Congó folyamon egészen a vizesékekig fog felfelé hatolni.

— Vilmos császár a cárnál. A londoni Daily News azt újságolja odesszai levelezőjének jelentése alapján, hogy Vilmos császár legközelebb meg fogja látogatni a cárt. A találkozás a londoni lap szerint a lengyelországi Palában fog megtörténni.

— Hegedűs miniszter Párisban. Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter ma délután a kiállítás tanulmányozására Párisba utazott.

— Üdvari ebéd. Ma este ó felségénél Bécsben udvari ebéd volt. Jelen volt Wedel, az oldenburgi nagyhercegi főpohárnok, Romberg német követségi tanácsos, Bülow német katonai attasé, gróf Goluchowski külügyminiszter, Koerber osztrák miniszterelnök és más állami és udvari méltóságok.

— Széll Kálmán köszönete. A lipótegyei szabadelvű párt mult vasárnapjén alakuló gyűlése lelkes hangú táviratban üdvözölte Széll Kálmán miniszterelnököt. Erre a miniszterelnök a következő választ küldte:

Samrecsányi pártelnök ur Liptó-Szent-Miklós. A lipótegyei szabadelvű párt szíves üdvözlését őszinte köszönettel vettem és legmelegebben viszonozom. Széll.

— Kossuth Ferenc itthon. Kossuth Ferenc, a függetlenségi és 48-as párt elnöke Budapestre érkezett. Szeptember 8-án, szombaton több függetlenségi párti képviselővel Komáromba utazik és jelen lesz az ottani polgári kör zászlószentelésén. Ez alkalommal a komáromi függetlenségi párt szervezkedő gyűlést is tart.

— Előléptetés. A király a miniszterelnök előterjesztésére Vásárhelyi Gyula, dr. Pásztyéi István és Semers Lajos miniszteri fogalmazóknak a miniszteri segédtitkári címet és jellegű adományozta.

A kultuszminiszternél. Az egyetem falain kívül is érthető érdeklődéssel várják Wlassics Gyula közoktatási miniszter döntését a lelépett egyetemi tanács ismert határozata ügyében. A kitiltott három egyetemi hallgató ma tisztelt Wlassics Gyula közoktatási miniszternél. Különösen arra kérték a minisztert, hogy ügyüket kegyességgel és ismert tárgyligossággal intézze el. A miniszter nagyon szívesen fogadta a fiatal embereket és kijelentette, hogy ügyüket aktaszzerűleg egészében ugyan még nem ismeri, mert az iratok az egyetemi tanács útján csak a felebbezással együtt fognak felterjesztetni, magától értetődik azonban, hogy az ügyet szorosan a szabályok szorint s a legnagyobb tárgyligossággal fogja eldönteni.

— Waldersee bucsutávirata. Mielőtt Waldersee tengernagy hajója kifutott a nápolyi öbölből és Khina felé vette útját, a tengernagy bucsutáviratot küldött Viktor Emánuel királynak és Vilmos német császárnak. A táviratokat este küldte el Waldersee, hogy az uralkodók másnap reggelre megkapják. Nagy volt a meglepetése másnap reggel Viktor Emánuel királynak, aki szenvedélyes újságolvasó és már kora reggel átfutja a lapokat, midőn a Corriere di Napoli-ban azt olvasta, hogy Waldersee táviratot intézett hozzá. Még a teljes szövege is megvolt a táviratnak, amelyről a király mísem tudott. Izgatottan rendelte maga elé főudvarmesterét, hogy magyarázza meg a dolog nyitját. A főudvarmester jelentette, hogy éjjel érkezett a távirat, amelyet magához vett s reggel akart átadni a királynak. De arról nem tudott felvilágosítást adni, hogy miként került az újságba a távirat szövege. A király nyomban táviratozott Pascolato vasuti miniszternek, hogy indíton szigorú vizsgálatot. A vizsgálat kiderítette, hogy az olasz táviróhivatal nem érheti vád. A dolog magyarázata az, hogy a táviratot Waldersee a német konzulnak adta át, aki a feladásal egy bizalmas barátját bizta meg. Ez azonban barátja volt a Corriere di Napoli szerkesztőjének is, aki természetesen örömmel közölte lapjában a táviratot, amelyet előbb kapott meg, mint a király.

— A tátrafüredi erdő halottja. Alig van néhány napja, hogy a tátrafüredi vendégek szomoruan néztek egy fiatal férfi koporsója után. Ugy beszéltek eleinte, hogy Flesch C. Zsigmond bécsi bankárt vadászat közben érte a véletlen szerencsétlenség s hogy életét egyik jó barátjának, Füzeses Emil Nyitrai megye aljegyzőjének golyója oltotta ki. A scenériát hamarosan fölépítette az esethez a képezelés s sokan már azt is tudták, hogy az aljegyző megbotlott egy kiálló fatörzsben, és közben elsült a fegyvere s így történt a szerencsétlenség.

A bankárt eltemették, szép felesége megsíratta, a régi jó barátok elfeledték s Flesch Zsigmond ügye mintha örökre eltemetődött volna. Az ügyészégnél egy pár napig érintetlenül feküdtek a hivatalos jelentést tartalmazó iratok, míg nem a vizsgálóbíró a napokban maga elé idézte Füzeses Emil s arra kérte, sőt szavát vette, hogy Nyitrán fog tartózkodni. Füzeses azonban nem Nyitrára, hanem Bécsbe és Füzesre utazott. Időközben a vizsgálóbíró sürgősen megidézte s mivel Nyitrán nem volt föltalálható, kintá ellene az elfogatási parancsot. Füzeses aztán visszatért Nyitrára, ahol értesült a történetről s legott jelentkezett a löseai vizsgálóbíró előtt, aki letartóztatta. A fiatal ember, aki kedvelt alakja a nyitrai társas életnek, meghitt barátja volt Fleschnek, aki gyakran kisegítette őt pénzzavarából s valóságos jövevény volt. Alig képzeltet tehát olyan lelki momentum, amely indokoltá tenné azt a szörnyű gyanút, amely alatt ez a fiatal és intelligens ember áll. A vizsgálat eddig kiderítette, hogy Fleschet két lövés érte, de ez még nem elég terhelő bizonyíték Füzeses ellen s nem ad elég okot arra, hogy a Nyitrán elterjedt mende-mondának hitelt lehetne adni.

— Kortésvilág az egyetemen. Az egyetemi ifjak liberális pártja ma este népgyűlést tartott a Saskörben. A párt elnökjelöltje Szundy Károly nagyhatású beszédben vázolta a párt programját, erősen kikelve a felekezeti szellem ellen, amely a nemzeti párt mozgalmát áthatja. A radikális párt a győzelem reményével indul a választási harcba. A fiatalság a gyűlésről a Kossuth-nóta hangjai mellett az egyetemen vonult és utközben elégette egy klerikális lap több példányát, amelyet az egyetemen osztogattak az ellenpárt kortesei.

— A tanárvizsgáló bizottság elnöke. A kultuszminiszter dr. Beöthy Zolt miniszteri tanácsost, a tudományegyetem nyilvános rendes tanárát a budapesti országos középiskolai tanárvizsgáló bizottság elnökének nevezte ki. A kinevezés a most folyó iskolaév elejétől számított öt évi időre szól.

— Berlin helyettes polgármestere. Berlinből jelentik: Vilmos császár ma megerősítette Brinkmann, Berlin helyettes polgármesterét, aki azelőtt Königsberg főpolgármestere volt. A megerősítés sokáig késést s már azt hitték, hogy nem fog megtörténni.

— A harmincöves republika. Harminc évvel ezelőtt Párisban a következő kiáltványt olvasta minden utcasarkon az összesereglett nép:

Francia köztársaság.

A belügyminisztériumból.

A törvényhozó testület fölöszlattatott. A köztársaság a városházán kikiáltott. A nemzeti védelemre tizenegytagú kormányzó-testület alakult, akik valamennyien párisi képviselők. A kormányzó-testület alakulását a nép egyhangulag jóváhagyta. A tagok nevei a következők:

Emmanuel Arago, Crémieux, Jules Faure, Jules Ferry, Gambetta, Garnier-Pagés, Glais-Bizoin, Pelletan, Ernest Picard, Henri Rochefort, Jules Simon.

Trochu tábornok meghagyott párisi katonai kormányzó állásában, azonkívül Palikao tábornok helyettese gyanánt hadügyminiszterre neveztetett ki.

A nemzeti védelemre alakult kormány nevében:
Léon Gambetta
belügyminiszter.

Páris, 1870. szeptember 4., délután 6 órakor.

Harminc éve mult, hogy kikiáltották a francia köztársaságot. 1870. szeptember 4-én a párisi nép behatolt a parlamentbe és követelte a köztársaság kikiáltását. Gambetta miniszterelnök lelkes beszédet tartott, aztán Jules Faure kiséretében a városházára ment, amelynek erkélyéről Glais-Bizoin kijelentette a tömegnek, hogy a kamarát feloszlatták. Az újonnan megszületett köztársaság híret villámgyorsan szétvitte a táviró az egész országban s a nemzeti gyász egy napra nemzeti örömmek adott helyet. Nemsokára megalakult a köztársaság első minisztériuma is, még pedig ezzel a névsorral: Belügy: Gambetta, külügy: Jules Faure, pénzügy: Ernest Picard, tanügy: Jules Simon, igazságügy: Crémieux, hadügy: Trochu tábornok, tengerészet: Fourichon tengernagy, közmunkák: Dorian, kereskedelem és földmívelés: Maguin. Nagy és kicsiny nevek sora, nagy tehetségek és egyszerű munkás hivatalnokok gárdája ácsolta össze a köztársaság hajóját, amely szerencsésen eljutott harmincöves koráig. Az évfordulót nagyoh csöndesen ülték meg a franciák.

— Tuzár Agoston kiállítása. Vácon érdekes kiállítást rendezett a Kuria szálló nagytermében egy Tuzár Agoston nevű kiszabadult fegyenc. Egész szobor-csoportozatokat állított ki kenyérből. Munkácsy nagy képét, a Krisztus Pilátus előtt-et kilencvenöt figurából gyurta össze, van aztán ott még sok egyéb holmi is. Többek közt egy varrógép — kenyérből, aminek a kerekai forognak s automaták, kinematográfok. Ezeket is ő csinálta, de — nem kenyérből. A kiállítást sokan nézik. A mester különben arra is vállalkozik, hogy a kenyérből-szobrászatra egy óra alatt bárkit megtanítt az elmélet. A gyakorlathoz azonban alighanem szükséges néhány esztendei feyház.

— A püspök. Komjáthy János, a debreceni színház igazgatója harmadmagával kirándult Szatmára. Nagyon feketébe voltak öltözve mindhármán s ünnepi hangulat volt szíveikben. Sétáltak és eszevegték. Hirtelen egy öttagból álló román deputáció állott elébök. A fő deputatus levette a süvegét s szónokolni kezdett.

Komjáthy ugyan nem értett belőle egy szót sem, de azért kihuzta magát s komoly ábrázattal hallgatta az ügyet. Egy félóráig tartott a szónoklat s akkor a derék színész csökra nyujtotta a kezét s így szólt:

— No jó van barátom. Csak menjenek haza. Minden rendben lesz.

A deputatusok csodálkoztak ugyan, hogy magyarul feleltek nekik, de azért ez is jól esett s vigan távoztak.

Ebédnél aztán az történt, hogy a színigazgató egyik régi barátja, egy máramarosi szolgabíró ezzel köszöntötte Komjáthyt:

— Szervusz Pável!
Komjáthy fölállt, ijedten nézett a szolgabíróra.

— Pável?
— Pável.
— Miért Pável?
— Mert te vagy a püspök. Nálad volt a román deputáció.

— Hogy-hogy?
— Hát ugy, hogy Pável püspök itt nyaral. Ezek az atyafiak hozzá jöttek deputációba s tölem kérdezték, hogy merre van a domnye püspök. Hozzád küldtem őket. Először, mert nagyot híztál, amióta nem láttalak, aztán meg, mert azt gondoltam, hogy olyan nagy urakat tudtál már játszani, hát kíváncsi voltam, hogy miképpen játszod a püspököt.

— Nos és?
— Jól adtad! Kitűnően.
Ebben aztán Komjáthy is megnyugodott.

— **Könyvesbolt az iskolában.** Egy vidéki laptársunk információi alapján megirtuk, hogy a makói gimnázium segélyegylete iparigazolványt kapott arra, hogy könyveket és tanszereket árulhasson, s hogy az intézet *Madzar* Gusztáv tanárt nevezte meg üzletvezetőnek. Ma *Madzar* Gusztáv tanár ur arról értesít, hogy a könyvelésítésre a közoktatásügyi miniszter adta meg az engedélyt s hogy ő az egyesület kérését teljesítette csak, amikor a könyveket megrendelte. Az elárulást egy tanuló végzi s a jövedelemből a segítő egyesület a szegény tanulókat látja el könyvekkel. Félreértések elkerülése végett a tanár ur lemondott a segítő egyesületben elfoglalt állásáról.

Eltelkintve attól, hogy mi jó előre elimináltak a személyi momentumokat ebből a dologból, szükségesnek tartjuk újból hangsúlyozni azt, hogy a tanári kart megillető nagybecsülés és tisztelt vezetőket bennünket, mikor ebből az ügyből kifolyólag csak annak az aggodalomnak adunk kifejezést, hogy az ilyen könyvüzletek könnyen félreértésekre vezethetnek és rosszakaratu magyarázatoknak lehetnek indító okai. Ezt bizonyosan kiérezte *Madzar* Gusztáv ur is, mikor a félreértések kikérülése céljából lemondott hivataláról. Mi a tanári állás méltósága, tekintélye, fontos és előkelő misszióját hangsúlyoztuk félreérthetetlenül és világosan. Most pedig ugyancsak a tanári tekintély előtt hajolva meg, szívből köszöntjük *Madzar* urat, de a könyvesboltot még sem tartjuk helyesnek. Szegény tanulókat segélyezésére eddig száz más, hathatós módot találtak az iskolák a nélkül, hogy formális üzletet rendeztek volna be s a kereskedelem körébe nyultak volna.

— **Magyar lovak Transvaalban.** A boer háború alatt az angoloknak jó lovakra van szükségük és az angol kormány több ezer magyar lovat is vásárolt. Az angol vásárlás hírére a külföldiek érdeklődtek a magyar lovenyésztés iránt. Egy ost-frieslandi nagy lókereskedő ma levélben kéri a polgármestert, hogy tudassa vele néhány elsőrangú lókereskedő és tenyésztő címét, mert szeretne magyar lovakat Németországba és Franciaországba exportálni.

— **Krivány vizsgálati fogsága.** Az aradi árvapénzek sikkasztója *Krivány* János azzal a kérelemmel fordult a törvényszék vádantámaszához, hogy bocsássák szabadlábra. Iszonyuan megviselte a vizsgálati fogság s a kérelemből egy igazán összetört ember jagatása hallszik ki. A kétségbeesett írásban ezeket mondja a többiek közt:

Testben és lélekben megtörve, mint nyomorék ember tettem nyomorúságos életemet. A törvényszéki orvos urak gondoskodásának és tudományának köszönöm, hogy szemem még nem hunytak le örök álmra. 1899. február 11-ike óta tehetetlen bábkét írtetek itt a börtönben; képtelen vagyok önerőmből csak egy lépést is tehetni. Ugy öltöztetnek, vetkőztetnek, mint egy mozdulatlan alakot és csak két ember karjára, meg egy borta támaszkodva vánszoroghatam egyik helyről a másikra.

Mióta itt vagyok, napsugár még nem ért és szabad levegőt még nem szívtam, mert nem élhetek még a halálra ítéltnek törvényengedte azon kedvezményével sen, hogy csak egy peronyi sántára is mehessenek.

Írtózatok kínjaiban és testi szenvedéseimben éjjel-nappal ott heverek ágyamban, reá bámész-kodva cellám falára; enyhülést egyedül az ad, hogy agyamra reá nehezedik mindinkább az el-tompulás, testemre az érzéketlenség: a közelgő halálnak mindmegannyi bizos előhírmőkei.

Ezekután azt fejtegeti, hogy mint testileg, lelkileg megtört, minden anyagi segélytől megfosztott ember, képtelen lenne a szükésre.

Ha azt akarja a törvényszék, mondja végül, hogy beszámítható állapotban levő ember főit itélkezésk, bocsássá szabad lábra, a szabad levegőre, mert a fogház falai között a „jelki marcangolások”, a súlyos betegség tönkre teszik.

Több mint másfél esztendei vizsgálati fogság csakugyan sok kissé, tekintettel arra, hogy ez még nem a büntetés. Ennyi idő alatt sokkal bonyolódottabb ügyeket is elő lehet készíteni a vég-tárgyalásra. Ha ezt mondja *Krivány*, hát ezáltal nem is hazudik.

— **Halálos szerencsétlenségek gyakorlaton.** A stájer határon folyó hadgyakorlatokon ma több halálos szerencsétlenség történt. Mint tudósítónk *Grácból* táviratozza, két katonát kigyó mart meg s a boldog-talanokon nem használt az orvosi segítség. Még mielőtt elszállíthaták volna őket, meghaltak. A tüzéség gyakorlata közben pedig egy ágyugolyó elszakította egy közlegénynek a karját, akit aztán haldokolva vittek kórházba.

— **Házasság.** *Varsányi* Emil államasuti hivatalnok ma délelőtti esküdött örök hűségét a Dohány-utcai zsidó templomban *Munk* Janka kisasszonynak, dr. *Munk* Jakab dunaszerdahelyi orvos leányának.

— **Katasztrófa az Aldunán.** *Kladova* közelében az Aldunán nagy szerencsétlenség történt tegnap. Egy szerb hajóstársaságnak *Negotin* nevű gőzöse vontatott négy uszályhajót fölfelé a Dunán. *Kladova* közelében eddig még ki nem derített okból a vontató hajó kaczánja felrobbant. Az óriási erő teljesen szétvetette a hajótestet, melynek roncsai pár pillanat alatt a víz alá merültek. A hajón volt *Bozárovics* Iván kapitány, az ellenőr, két kormányos, a gépész, négy matróz és négy fűtő. Ezek közül csak az egyik kormányos, *Obadić* Milos menekült meg. A kapitány és a matrózok a robbanás pillanatában a földézetten voltak; ezek a szerteprepülő gép- és hajóalkatrészek által súlyosan megsebesítve zuhantak a Dunába. A többi személyzet lenn volt a kabinban, s a pusztult hajórom őket is levitte a vízfénkre. A robbanás következtében megszabadult uszályhajók oly erővel ütődtek egymáshoz, hogy a tengerivel meg-rakott *Milos* nevű hajó léket kapott s elmerült, mielőtt még megmenhették volna a rakományt. *Bozárovics* kapitány és négy matróz összezott holttestét még tegnap este kifogták a hullámokból, a többi hét holttestet a hajóval együtt a Duna fenekén van. A szerencsétlenségről táviratilag értesítették az orsovai rékváptányságot, ahonnan egy vontató-gőzöst küldtek *Kladovába*. Mentésről már szó sem lehetett, csupán az elszabadult uszályhajókat fogták össze és vontatták föl Orso-vára. Az elsüllyedt vontató-gőzös és uszályhajó kiemeléséhez ma reggel fogtak hozzá. A kár meghaladja a kétszáz ezer koronát. Szigorú vizsgálat indult meg, hogy kit terhel a felelősség a szerencsétlenségért.

— **Tragikus végű vadászat.** *Román-Stamora* köz-ségben tegnap szomorú vége lett egy vig kezdetű vadászatnak. Hajnalban mentek ki vadászni nagy társasággal *Kreinig* Károly gyógyszerész és *Popovics* György tanító. Zavartalanul folyt a vadászat délig. Akkor megzavarta azt egy hirtelen bekövetkezett szerencsétlenség. *Kreinig* Károly gyógyszerész ugyanis céiba vett egy nyulat és rásütötte a fegyverét. A lövés nyomán fájdalmas sikoltás hallatszott a kukoricás-ból. A lövés *Popovics* György tanitót találta, aki éppen ott lesett nyulra. A sörteket a fejébe furdóttak s a szerencsétlen néhány perc alatt meghalt. A halálos szerencsétlenség híre gyorsan elterjedt az erdőben és nagy izgalmat keltett a vadászok között. A gyógyszerész azt annyira kétségbeesette szerencsétlen tévedése, hogy ha meg nem akadályozzák, öngyilkosságot követ el. Csakhamar csendőrök jelentek meg az erdőben, akik vizsgálatot indítottak meg a szerencsétlenség földerítésé végett. A vizsgálat befejezése után a csend-őrök a gyógyszerészt gondatlanságból okozott ember-ölés vétsége miatt följelentették a királyi ügyészségnél.

— **A legmészébb asszony.** Sokan megpróbálták már átuszni a La Manche csatornát, de eddig csak egy embernek, *Webb* kapitánynak sikerült megbirkóznia e roppant feladattal. A kapitány huszonhárom óráig küzdött a hullámokkal, míg nem szerencsésen eljutott *Doverből* *Calaisba*. Egy *Walpurga* nevű bécsi uszmesternő vállalkozott most a vakmerő feladatra. *Walpurga* asszony, mint *Londonból* táviratozzák, tegnap *Calaisnál* ugrott a tengerbe és veszedelmes útjában több esónak kísérte. Már huszonnégy kilométert haladt előre, amikor a nyugati áramlat folytán felhagyott a próbával s az egyik esónak vissza-tért *Calaisba*. A vállalkozó szellemű asszonyt nem csüggesztette el kudarca, mert mint az újságírók előtt kijelentette, a jövő héten újra neki megy a nagy utnak.

— **Gyilkosság Németben.** *Sopronból* táviratozzák, hogy az elmúlt éjjel *Németi* községben meggyilkolták és kirabolták *Horváth* Krisztina magánzónót. A meggyilkolt asszonynak kis háza volt Németben meg néhány holdacska földje, melyet bérbe szokott adni. Az öreg kisasszony utóbbi időben annyira elhanyagolta magát, hogy a ruha rongyokba lógott le róla. Nem lehetetlen, hogy a napokban fölvette kis földje után a bérösszeget s ezért gyilkolta meg valami lelketlen ember. *Horváth* Krisztinát, ki egészen egyedül lakott magányos házában, az ismeretlen tettesek kö-telével folytatták meg.

— **A mádi jegyző módszere.** *Sátoralja-Ujhelyről* írják, hogy az ottani törvényszék víd alá helyezte *Mészáros* Endre mádi jegyzőt, aki moesai módra bánt el néhány legénygyel. A vád szerint a jegyző néhány jókedvében rakoncátlan-kodó legényt elfogatott, kezeit összekötöztette, ütlegelte s azután a község fogházába csukatta, ahol két nap és éjjel — az első napon étlen, szomjan — fogva voltak. A vádlevel szerint a jegyző a hivatalos hatalmával élt vissza és megsértette a panaszlottak személyes szabadságát.

— **Halálozás.** *Pécs* város közönsége igaz rész-vétellel gyászolja a tegnap elhunyt *Incedy* Dénest, az ottani cisztercita főgimnázium volt igazgatóját. A boldogultat, akiben a hazafias rend egyik legkitünőbb tagját vesztette el, holnap temetik. A gyászszertartást *Vajda* Ödön apát végzi. Ugy volt, hogy *Hettyey*

Sámuel püspök is résztvevő a temetésen, de e szán-dékáról le kellett mondania, mert holnap reggel vagy 20.000 hívót személyesen vezet *Mária-Gyűd*re. — *Csupor* Gyula 48-as honvédszázados, volt német-palánkai fő-szolgbíró, az őbesei nemzeti szövetség igazgatója, Ó-Becsén meghalt.

— **Patersonból menekülnek az anar-kisták.** *Patersonban* ezuttal az anarkisták azok, akik megijedtek. Valahogyan megtudták vagy megsejtették, hogy *Bresci* vallomást tett a vizs-gálat folyamán a patersoni összeesküvésről s e miatt az anarkista szervezetben nagy a remélőt. Többen Ausztráliába menekültek s állítólag ezek között van a két vezér, gróf *Malatesta* és *Cian-cabilla* is.

— **A Carré-cirkuszban** ma pénteken, augusztus 7-én, *Seeth* Gyula, a híres oroszszánszédítő jutalom-játéka lesz. Az a közkedveltség, amelyben a merész idomító részszel, reméli engedni, hogy ennek az elő-adásnak igen nagy közönsége lesz.

— **A Budapesti Kereskedelmi Testület** alsófoku szakiskolájába a kereskedőtanoncokat a budapesti kereske-delmi Akadémia helyiségeiben (V. Alkotmány-utca 11.) e hó 8-dikán és 9-dikén délelőtt 8 óratól 12-ig írják be. Azok, akik még nem jártak ebbe az iskolába, a beiratásnál tanon-cszerződéseket is kötelesek fölmutatni.

— **Öngyányműzika a Telefon Hírmondóban.** A *Telefon Hírmondo* ma esti programját cigányzene fogja ki-tölteni, melyet az Emke kávéházból közvetít esti 8 óratól 11-ig az előfizetők szórakoztatására. Közben 1/210—10-ig a legújabb híreket és táviratokat olvastatja fel a beszélő újság szerkesztősége.

(x) **Iskolás fiúk és leánykák** részére teljes fe-hérnemű kelengye kapható (intézetek részére előíras szerint) a legszolidabb minőségben és jutányos áron *Kertész Pálnál*, *Budapest*en, *Kerepesi-ut* 44. szám alatt, a Népszínházzal szemben.

(x) **Kérjük mindenütt Emke-gyűjtőt!**

Akik elkéstek.

— *Az iskolai beiratkozásokról.* —

Budapest, szeptember 6.

Az iskolák rendje az, hogy szeptember ötödikéig rendben kell hogy legyen a beiratkozás. Ez azonban egyszerűen lehetetlen. Az iskolák előtt tömegek vár-ják azt, hogy sorra jöjjenek. Boldog az, aki elől van, mert legalább gyorsan megtudja, hogy van-e a gyer-meke számára hely az iskolában, vagy nincs. Ha nincs, hamarabb mehet tovább másik iskolát keresni, mint aki a háromszáz várakozó közt például a — haromszázadik. Némely szülőnek valóságos *Golgotha-járás* az a rövid idő, amit a beiratkozásra adnak és eredménytelen is, mert a legtöbb középiskola zsulolva van már, mire hozzájutna ahhoz, hogy belejusson a rubrikába. És mindenki ideges, akinek a beírás munkájával dolga van. Hirtelen, a zsvajvon átkiabálva ad-nak pár hézagos utasítást a kérdezőzködőkre, amik-ből ugyan nem tud kiokosodni az, aki tanácsátalanul áll ott s nem tudja, hogy most már micsoda utom-módon juttatja iskolába a gyermekét.

A késedelmes beiratkozásra néve minden iskolában más a rend.

A népiskolában még ma folyik a beírás. De holnap vagy holnapután, sőt még a következő hetek vagy hónapok bármelyikében lehet beiratkozni. Sőt szeptember tizedikén tul könnyebb beiratkozni a nép-iskolába, mint a rendes beiratási időben, mert szept-ember tizedikétől fogva az igazgató már idegen kö-rületből is vehet föl tanulókat. Az ábecés urfak rende-sen ezen a réven válogatják meg azt az iskolát, amelyet boldogítani akarnak. Ilyenformán a népisko-lába való utólagos beírás oly nagymértékű, hogy csak november elsején lehet valamennyire megállapítani a népiskolai tanuló létszámát.

A polgári iskolában is könnyű még az utólagos beírás, bár a kultuszminiszter előszobájában is láttunk ma egy többszörös háziurat, aki leányát az egyik községi polgári leányiskolába nem tudta beiratni. Nem követjük azonban a többszörös háziurat és a minisz-ter nélkül való utólagos beírás módját mondjuk el. Az elkésett tanuló a központi városháza II. emeletén jelentkezik az iskolaiügyi szakosztályban. Ott meg-tudja, hogy a lakásához közel eső polgári fiu- és leányiskolák közül melyikben van számára üres hely s ha egy-két kilométernyi távolságtól meg nem ijed, föltétlenül talál helyet és az igazgató akadály nélkül fölveszi.

A felső kereskedelmi iskolákba mintha legnehe-zebb lenne beiratkozni. A községi felső kereskedelmi iskolai igazgatók jelentése szerint százával vannak az előjegyzettek, akik kinnrekedtek az első osztályból. A főváros nem tartja föladatának a kereskedelmi szak-oktatás összes igényeit a fővárosban kielégíteni. Az állam pedig nem akar költeni a fővárosi kereskedelmi oktatásra. Állami kereskedelmi iskola nincs a főváros-ban s kilátás sincs rá, míg a fővárosi polgárokkal szemben a kultuszminisztérium meg nem emberel magát. Egyik fővárosi felső kereskedelmi iskolában s három középső osztályban 120 tanuló végezte sikerrel

tanulmányait, de mivel a főváros szerény anyagi viszonyai csak két felső osztályt képesek elvisszenni ezekben a törvény és miniszteri rendelkezés értelmében csak 94 tanulóknak lehet helye, 26 tanulót kerekén visszautasítottak. Ezek már most kereshetnek más iskolát — ha akad hely. A szegény fiúk a fővárosnak minden zugát fölkuatták, de iskolára, amely őket befogadja, csak néhány akad; a többi számára nincsen hely. El lehet képzelni a szülők méltatlankodását.

Felsőbb leányiskolákba, tanítónőképzőbe, leánykereskedelmi iskolákba s minden más egyéb szakiskolába lehet beiratkozni egy egyszerű folyamodással, melyet vagy a főigazgatóhoz vagy végső esetben a kultuszminiszterhez intéznek.

A fővárosi tanács mai ülésében megengedte, hogy a belvárosi községi felsőbb leányiskolában föllátsák az ötödik párhuzamos osztályt. Habóthy Sándor, az iskola igazgatója most föl szólítja mind azokat, akik eddig előjegyeztek magukat egy osztályra, hogy végleges beírás végett mielőbb jelentkezzenek az igazgatóság irodájában.

Takács Zoltán bankgyára.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, szeptember 6.

A fővárosi rendőrségnek ismét megvan a nagy szenzációja: leleplezett egy nagykiterjedésű bankgyárat, amelynek alapítója dr. Takács Zoltán. Ki ne ismerné ezt a nevet? Annak idején nőtáiban dicsőítette az utca ifjúsága, egy pár miniszterrel együtt emlegette a nevét. Azután egyidőre lekerült a szereplés színteréről s mindenki csodálkozott azon, hogy az egyetemi ifjúság vezére, az utcai demonstrációk lelke: dr. Takács Zoltán elment egy kis erdélyi városkába, járásbírórsági aljegyzőnek.

Ekkor azonban már bűn terhelte a lelkét: részese volt egy nagy sikkasztásnak, amelyet a Berecz-fiúk, Takács Zoltán jó barátai követtek el a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bankban. Az egyik Berecz-fiú megszökött, a másikat meg becsukták; csak a bűn értelmi szerzője, Takács Zoltán járt szabadon. A kis erdélyi városkát otthagya, feljött a fővárosba és ügyvédi irodát nyitott. Az elsikasztott pénzből nagyuri életmódot folytatott, amíg végre büntetésre Berecz Antal, aki a szegedi Csillagbörtönben sanyalódott, elárulta őt.

Csomor Imre védőjéről egyszerre lehullott a lepel és a rendőrség vette pártfogásába. A törvénysek negyedfél esztendői fegyházra ítélte a jeles ifjút, aki büntetésének kétharmad részét ki is töltötte. Egypárszor örütséget szimulált, hogy megszabaduljon a börtönből, de aztán megadta magát sorsának s mikor a büntetés kétharmad részét letöltötte, mint jó magaviseletű foglyot — feltételeken szabadságot kaptak.

De Takács Zoltán nem javult meg, nem okult a saját kárán. Egyszer azon törte a fejét, mint juthatna könnyű szerrel sok pénzhez. Ma már világos, hogy amint a szabad-levegőre jutott, pénzhamisításon törte a fejét. És — mint afféle nagystílű gonosztevő, mindjárt százasbankokát gyártott.

A végzet azonban ismét utólrta és ma már büntetésével együtt a rendőrség börtönében ül.

(Takács Zoltán pénzhamisító.)

A délelőtti órákban híre terjedt már a fővárosban hogy dr. Takács Zoltán a rendőrség bankóhamisítástörténetét letartóztatta a fővárosban. A hír természetesen az egész fővárost érdekelte, mert mindenki ismerte a hírhedt ex-ügyvédet — még egyetemi szereplése idejéből. Hírhedt akkor lett, amikor a Berecz-féle sikkasztásba belekeveredett. Berecz Antal a magyar leszámitoló és pénzváltó banknál sikkasztott huszonezer forintot. Berecz Antal, aki megszökött, Pragerhofban elfogták és dr. Takács Zoltán névre szóló igazolványokat találtak nála. A rendőrség azóta folyton figyelemmel tartotta a fiatal ügyvédet, aki a nagy sikkasztás után Erdélybe költözött, de onnantól kezdve a Kigvó-utca 3-ik szám alatt lévő házában nyitott ügyvédi irodát. Egy ideig vig életet élt dr. Takács Zoltán és sok bajt okozott a rendőrségnek is.

Amikor Szless Adorján merényletet követett el a Hentzi-szobor ellen és a rendőrség mindenfelé kereste, Takács Zoltánál talált menekéket Szless Adorján. Azután a Csomor-ügy következett. A posztkíszi hírhedt tolvajával Takács Zoltán sokáig boldondá tartotta a rendőrséget, amelynek emberei kétszeres buzgalommal kutattak Takács Zoltán ügyei után; de nem mentek semmire sem a furlangos eszű emberrel.

Egyszer azután mégis a rendőrség kezébe került Takács. Egyik büntetésre. Berecz Antal, aki a szegedi Csillagbörtönben ülte le büntetését, rávallott. Elmondta, hogy öcsésével szövetkezve követte el a sikkasztást dr. Takács Zoltán biztatására.

Takácsot a rendőrség letartóztatta, bár egyre

hangoztatta ártatlanságát s a legképtelenebb módokon igyekezett magát tisztázni a vád alól. Berecz Antal és öccse, aki salvus conductussal jött haza Olaszországból a tárgyalásra, elmondták, hogy a 28.000 forintból 15.000 forintot Takács Zoltán édesanyjának adtak át az Erzsébet-téren. A makacs védekezés nem is sikerült, mert a törvénysek elélté Takácsot negyedfél évi fegyházra. Az ítéletet a felsőbb fórumok is helybenhagyták és az elegáns gavallér megkezdte büntetését Szegeden, ahonnan a gyűjtőfogházba került. Innen az őszzel szabadult ki, mint feltételes szabadságra bocsátott rab.

Szabadulása után jelentkeznie kellett a rendőrség nyilvántartási osztályában. Elegáns lovagló nadrágban, aranykeretű orrosiptóval, sarkantus lakkoszímában jelentkezett a kiszabadult rab a rendőrségnél s bejelentette, hogy Baracs-kára, Fehérmegyébe költözködik.

(A baracskaik otthon.)

Takács Zoltán tényleg Baracs-kára ment s ott állítólag szülei pénzéből egy földszintes házat vett, a hatalmas terjedelmű község keleti végében, a legutolsó házat az utcában. Ebben az utcában lakik kisbábi Kiss István, továbbá Pervel Béla, a Ház elnökének öccse is szép kastélyokban, messzebb pedig Semaden fővárosi ügyvéd, akik a nyarat Baracs-kán szokták tölteni. Ilyen előkelő emberek közé ékelve, de mindemellett jó távolságban lakott a kiszabadult rab szüleivel, mindenkitől megvetve. A ház sűrű bokrokkal van benőve, úgy hogy az udvarba senki sem láthatott be. Csak a kutagás, meg a nád-földel látszik ki a bozótokból. Itt húzódott meg Takács Zoltán a hírhedt Kovács Etelkával s házuk küszöbét senki nem lépte át néhány jámbor parasztemberen kívül, akiknek — mint mondják — díjtalanul adott jogügyi tanácsokat. Kovács Etelka pedig, miután jól értett az arcképfestéshez, a környékbeli birtokosoknak portrékat készített jó pénzért. Takács sokszor fordult meg a fővárosban s visszautaztában Martonvásárig ment vonaton, onnan pedig gyalogszettel vándorolt az egy órára fekvő Baracs-kára. Sokszor megese, hogy fel-felkérdezett egy-egy parasztkocsira, mely azután bevitte a faluba.

(Takács ur mulat.)

Takács Zoltán baracskaik otthonából, ahol egészen elegáns gavallérrá vedlett, gyakrabban fellátogatott a fővárosba. Eleinte bujtoz az emberek előtt, később azonban már annyira beletörődött új helyzetébe, hogy a leglátogatottabb vendéglőket is felkereste.

Körülbelül három héttel ezelőtt ellátogatott egy új belvárosi kávéházba, ahol a tulajdonosnak még a régi jó időkbeli adása nyolevan forinttal. Beszélgettek.

— Most még szegény vagyok, mondta — Takács — de nemsokára lesz sok pénzem s akkor majd el-felejtik a mulatam.

Nagyon gyakran járt a Népszínházzal szemben lévő Muhr-féle vendéglőbe, ahol a főpincérrel gyakran beszélgetésbe elegedett. Még tegnap is a Muhr-vendéglőben ebédel. Ebéd után fizetés nélkül felkereskedett az asztaltól s csak távozóban szolt oda Kaszás Lajos főpincérnek:

— Majd holnap fizetek, elnök ur!

Ez a holnap azonban nagy soká fog felvirradni Takács Zoltánra, aki mögött ma jó időre bezárult a börtön ajtaja.

Vacsorázni az utóbbi időkben mindig a Deák-terén lévő Putzer-féle vendéglőbe járt Csapó József és fiatal felesége társaságában. Mindig nagyon jó kedve volt és Weissz Arankától, egy kis virágáros leánytól minden este egész bokrétra való virágot vett Csapónénak. A Putzerben naponta pezsgőztek a vacsora mellett, de bárhol volt is Takács Zoltán, este mindig finom borok és pezsgők járták nála. Ós-Budavárának is gyakori vendége volt s azok előtt, akik ismerték, feltűnt nagy költsége.

Nemrégiben — valószínűleg akkor is kliensek után járt — Szeged felé utazott a gyorsvonaton. Az étkező kocsiban ült Vadnay Andor főispán is egy újságíró társaságában. Takács Zoltán fényes ebédet evett a vonaton s bordóit és pezsgőt is ivott hozzá. A főispán meg is jegyezte az ebéd végén:

— Ennek se tudom miből telik az ilyen ebédekre!

Most már megvan a magyarázata a fényes ebédeknek és vacsoráknak.

(Takács büntetését keres.)

A Garay-tér 15-ik számú házában van egy kis vendéglő, Mandl József árulja benne a libapecsényét, meg a sör, bort. Egyszerű, becsülettel külsője idősebb ember a Mandl József, régi jó ismerőse s még a becsületlen időkbeli nagy bálulója Takács Zoltánnak.

Mandl már körülbelül 15—16 esztendeje ismeri a bankóhamisító királyát. Nemesak ismeri, de nagyon jó viszonyban is volt vele. Már diák korában próbált üzleteket kötött vele és Takács Zoltán nagyon ragaszkodott Mandl Józsefhez.

A véderővita alatt rendezett utcai demonstrációk után Takács Zoltán pár évig nem mutatta magát Mandl előtt. Ekkor járt Erdélyben Takács, aki egészen megfellebbezett öreg barátjáról.

Egyszer azután — Mandlnak akkor a Dohány-utócaiban volt kávéháza — egy éjjel flakker állt meg a kis kávéház előtt. A bakon egyenruhás inas ült s dr. Takács Zoltán ugrott ki a kocsiból.

— Itt vagyok öregem! — szolt Takács, amint benyitott a kávéházba és nyakába borult Mandlnak. Azután egészen hajnalig folyt a pezsgő.

Ekkor készült Takács Zoltán megnyitni az ügyvédi irodáját, Mandl keresett a számára lakást és az irodát is ő rendezte be.

— Annnyira becsültem — mondja az öreg Mandl — hogy kerüllet akartam szerezni a számára. Merl nagyesszű ember ez a Takács Zoltán.

Hűséges csatlósa volt Mandl Takács Zoltánnak mindaddig, amíg a Berecz-féle sikkasztásba bele nem keveredett az akkor már szép klientélával bíró fiatal ügyvéd. Egyszer-másra hordta neki a klienseket s Takács Zoltán gyakran megmutogatta neki értékes tárgyait.

— Lássá apám — így szoltította néha — ez Münchenből hoztam, ezt Párisból, ezt meg Monakóból. — Ott sok pénzt nyertem a banktól.

Közbejött azután Takács Zoltán letartóztatása és Mandl ismét évekig nem találkozott vele.

Takács Zoltán a múlt évben kiszabadult a börtönből. Első útja Mandl Józsefhez vezetett, akinek az időtjait Kőbányán volt tejkereskedése. Nagy titokban félrehívta az öregot:

— Adjon nekem pénzt — bankót akarok hamisítani!

Az öreg Mandl lekorholta Takácsot és figyelmeztette, hogy olyan jóeszű embernek kár a fejé ilyen csunya dolgokon törni; megélhetne az esz után is.

— De én gazdag ember akarok lenni! mondta Takács.

— Végre is — meséli Mandl — nem tudtam lerázni a nyakamról másként s azt mondtam neki: hazzon doktor ur kész árut!

— Jó, hát majd hozok!

És egy évig a híret sem hallotta.

(A kész áru)

Csütörtökön mult egy hete, Takács Zoltán beállított a Király-utcaiban lévő Tátra-kávéházba, ahol Mandl mindennap megfordult egy párszor. Ott félrehívta az öreg koresmárost:

— Apám, meghoztam, amit ígértem.

Mandl el is felejtette már, hogy mit ígért Takács Zoltán egy évvel ezelőtt. Hazahívta a kis vendéglőjébe és ott az egyik asztalnál elkezdtek beszélgetni.

Takács Zoltán elmondta, hogy van már hamis bankó, annyi, mint a polyva, csak tul kell rajta adni. Mindjárt ki is vett a nadrágra zsebéből egy csomagot. Lehetett benne vagy 2—300 darab.

— Nagyon sikerültek — dicsérte a portékáját — de lesz még jobb is, csak a masinán kell egy kicsit igazítani. — Hát mennyit akar belőle apám?

Egy egész csomót akart Mandl kezébe nyomni, de Mandl csak egyet vett át tőle.

— Majd először megpróbálkozom egygyel. Most azonban dolgom van — mondta neki — hanem este-fel találkozzunk itt nálam.

Este-fel csakugyan el is ment Takács Zoltán a kis koresmába egy másik elegáns fiatal emberrel, aki eddig még nem került kézre. Így mutatta be Mandlnak:

— Ez volt a tanárom!

Ezen a randevun Takács még két darab százaszt adott Mandlnak értékesítés végett.

(Sajó kapitánynál.)

Mandl József, amikor az első százas zsebében volt, elment Grüner Jacqueshez, a Tátra-kávéház tulajdonosához s elmondta az esetet. Grüner azonnal azt a tanácsot adta neki, hogy a dologról értesítse a rendőrséget. Fel is mentek mindjárt Sajó Sándor VII. kerületi kapitánynak az Erzsébet-köruton lévő lakására.

A rendőrkapitány nagyon megörült a jó fogásnak, de — természetesen — először is arra kérte Mandl és Grüner, hogy a dologról senkinek egy árva szót se szóljanak. A két ember erre becsület-szavát adta.

Sajó kapitány — a jó rendőr éleslátásával — azonnal belátta, hogy itt Takács Zoltánnak büntetésai is vannak, azon volt tehát, hogy a legnagyobb titokban nyomozhassa ki a banda tagjait, nehogy csak egy is kiszabaduljon a rendőrség körmei közül. Kiváló talentumának adta tanubizonyosságot azzal, hogy ez sikerült is neki.

Első sorban Mandlnak lelkére beszélt, hogy

neki polgári kötelessége segíedezni a rendőrségnek a banda tagjainak kinyomozásában. Mandl nagynehezen vállalkozott is erre.

Igy dől el Takács Zoltán bankógyárának sorsa.

(A banda.)

Mandl József — Sajó kapitány utasításaihoz híven — jó barátságot szimulált továbbra is Takács Zoltánnal szemben, hogy egészen kivethesse belőle a banda titkait.

És Takács Zoltán bizalmas lett régi emberével szemben. Elmondta neki, hogy Mezőtúron, Bálint Ferenc földesgazda házában van a bankóprés s ott készülnek a pompás százások, amelyeken könnyű szerrel tul lehet adni. A dologba be vannak avatva Bálint Ferencen kívül:

Bálint József mezőtúri rendőrségi hivatalnok, a Bálint Ferenc öccse.

Idősb Bálint Ferenccé, a két testvér édesanyja. Lakner rendőrmester Mezőtúron.

Csáder József, Takács Zoltánnak régi szolgálja. Csapó József vidéki földbirtokos.

Csapó Józsefné és végül Oravecz József tiszta-szelevényi polgár.

Mandl József hűségesen referált Sajó kapitány-nak a dolgok állásáról és naponta többször érintkezett Takács Zoltánnal. Azonban — mint maga mondja — gyengének érezte már magát a további nyomozásra és Sajó kapitány ekkor Burger Jánost, a Diana szálloda tulajdonosát adta mellé, hogy vele együtt folytassa a nyomozást.

Napok teltek bele, amíg a két ember annyira behálózta az óvatos Takácsot, hogy minden tekintetben nyilatkozott előttük.

Eljárásukról jelentést tettek Sajó kapitánynak, aki ekkor azzal bízta meg őket, hogy utazzanak le Takács Zoltánnal Mezőtúrra és ott is tudjanak meg mindent a pénzhamisító-bandára vonatkozólag.

(A banda esküszik.)

A mikor úgy el volt rendezve minden, Mandl és Berger rávették Takács Zoltánt, hogy mutassa meg nekik a mezőtúri bankógyárat. Takács gyanulatlant belemelt a dologba és tegnapelőtt hárman leutaztak Mezőtúrra. Takács még előbb elmondta azt is nekik, hogy a tavasszal két hónapig Mezőtúron tartózkodott és akkor rendezte be a nyomdát.

Takács Zoltán Mezőtúron Bálint Ferenc házába vezette őket, ahol várta már az érkezőket az egész diszes társaság. Itt azután egy lefüggönyözött szobába léptek, ahol két bankóprés volt felállítva. Aránylag kicsi, de művészi kivitelű gépek voltak. Takács Zoltán azt is megmutatta nekik, hogy a gép hogy működik. Azután egyszerre megszólalt Takács:

— Nos uraim, most esküdjének fel!

A banda tagjai revolvert szegtek egymásnak és úgy mondták el az esküt:

*Eszküszünk az egy élő Istenre, hogy mind-
abból, amit itt láttunk és hallottunk, soha sem-
minké hírülmenyek között senkinek semmit sem
árulunk el. Aki ezt az esküt megszegi, átkozott
legyen.*

Az eskü után ittak egyet a banda új tagjaira, miközben Mandlnak és Burgernek arra is nyílt alkalomuk, hogy észrevétlen egy kis rajtot készítsenek a bankóprésről és a gyár helyiségéről.

Miután mindez jól sikerült, Takács Zoltán a banda két új főlelkűt tagjával visszatért Budapestre.

(A letartóztatás.)

Amikor a szálak egy összefutottak Sajó kapitány kezeiben, jelentést tett az ügyről a főkapitánynak, aki elrendelte Takács Zoltán és társainak letartóztatását. Ez tegnap délelőtt történt. Még egypár dolgot kellett elintézni. De tegnap éjjelre annyit bizonyított volt a rendőrség kezében, hogy Takács Zoltánt le lehetett tartóztatni. A detektívek már napok óta figyelték a jeles embert, aki az este — kivételesen nagyon korán ment aludni a Royal szállóban lévő lakására.

Ma hajnali öt órakor Sajó kapitány megjelent a Royal-fogadóban Magyar, Baros, Beck, Sarkady és Szentmiklóssy detektívekkel. Felmentek Takács Zoltán szobájára elé, a második emeletre. Előhívták a szolgát.

— Zörgessen be a doktor urhoz.

— Nem merek ám — mondta a szolga — mert a doktor ur nagyon haragos, ha éjszaka felkötlik.

— Tegye azt, amit paranosok! — mondotta a kapitány.

— De nagyságos uram, — szabadkozott a szolga, — tőlött revolver van a doktor ur éjjeli szekrényén.

— Ne féljen semmit, nem lehet semmi baja. Mondja neki, hogy sürgős levele érkezett.

A szolga bezörgött. Az ajtót Takács Zoltán inasa nyitotta ki. A következő pillanatban a detektívek berohantak.

Takács Zoltán felkapta az éjjeli szekrényen lévő revolverét, de maga Sajó kapitány ütötte ki a kezé-

ből. A detektívek elfogták Takácsot is, a szolgáját is és bevitték a főkapitányságra.

Reggel nyolc óra tájban már Pekáry Ferenc kapitány foglalkozott Takács Zoltánnal.

Nemsokkal ezután kézrekerült Takácsnak még három bűntársa. A detektívek ugyanis ott maradtak a Royal-szállóban és várták Takács barátait, akik reggelenként jelentkezni szoktak nála.

Nyolc óra tájban egy fekete bajszos, hatalmas alak kereste Takácsot. A portánál tudakozódott felőle.

— Ithon van még a doktor ur?

— Kiment vagy fél óraja a városba.

— Ilyen korán? Hát mondják meg neki, hogy itt volt Csapó József és azt üzeni, hogy elutazott Miskolcra.

Erre előléptek a detektívek és letartóztatták.

Csapó feleségét a Dob-utca 70-ik szám alatt lévő házban. Rónay korcsmárosnál tartóztatták le, akinél napok óta lakott férjével együtt.

Oravecz Jánost a Soroksári-utcán lévő Két korona szállóban fogták el a detektívek. Amikor megmotozták, 290 darab hamis tízest találtak nála.

A Royal-szálló egyik lakója, aki szemtanúja volt Takács Zoltán elfogatásának, a következőkben írja le az érdekes jelenetet:

Tegnap este tíz órakor tértem haza szállóbeli lakásomra. A Hotel Royal fényes előcsarnokában a szokásos mozgalmak kép tárult szemem elé: színházból érkező előkelő hölgyek és urak, akik az étkező terembe siettek, ahonnan a cigányzene hangzott ki, a szálló vendégei, az egyenruhás szolgák és a kis groomok.

Az egyik szegletben, ahonnan az egész csarnokot áttekinthetjük, egy államvasuti konduktor ült különös uri fesztelenséggel, úgy hogy jól az arcába kellett nézmem.

Legnagyobb meglepetésemre a budapesti detektív-kar egy ősmert tagját ismertem fel ebben az államvasuti konduktorban, aki ennek a világ-városias nagy szállónak az előcsarnokában amerikai rendőregények alakjaira emlékeztetett.

Azél Miksa, a Royal-szálló főpincére hébe-hóba egy-egy pillantást vetett a konduktor felé. Tisztaban voltam, hogy ezek „valakire” várnak. Azél, aki egyre az utcára tekintgetett ki, egyszer csak nagyon jelentős pillantást vetett a konduktori egyenruhába bujt detektívre, izgatottan köhécselt, és a következő pillanatban az utcáról az előcsarnokba lépett — dr. Takács Zoltán.

A hirhadt férfiú nagyon jó színben volt. Meghízott, szeme élénk megelégedésben ragyogott, egész valóján az anyagi jólét és a lelki derűtlenség nyugalma ömlött el.

Gyanulatlant lépett oda a portás pulpituza elé:

— Kérem a kulcsomat.

— Ide a 248-at, — mondta a portás a groomnak.

Izgatott egy jelenet volt. Megéreztem. Tudtam, hogy itt valami fontos bűntényről lehet a szó, amelynek a hőse dr. Takács Zoltán. Azt vártam, hogy no most a detektív folgruk és letartóztatja várt emberét.

De nem az történt. Azél odament a szobaszámlával dr. Takács Zoltánhoz.

— Kérem, nagyságos ur, tessék kiegyenliteni a heti számlát!

— Majd holnap, — most álmos vagyok, — szolt Takács és a lift felé indult.

De Azél, aki alighanem már előre tudta a bekövetkezőket, utána ment.

— Sziveskedjék, kérem, még ma kiegyenliteni a heti számlát, mert holnap korán reggel el kell számolnom.

— Az már más! — szolt Takács és készségesen visszatért. Odamentek ketten ahhoz az asztalhoz, amely mellett a detektív ült.

A detektív feszült figyelemmel kísérte Takács minden mozdulatát. Takács megnézte a számlát, hóna alá tette botját, elővette pénztárcáját, fizetett. Majd amikor zsebébe visszatepte a pénztárcáját, a hóna alá szorított bottal könnyedén megütötte a detektívet.

— Pardon, nem akartam, — szolt oda a vasuti kalauznak.

— Semmi baj, — válaszolt a detektív.

Ha tudta volna Takács?!

Takács pedig a lift felé indulva még oda kiáltott a portásnak:

— Ne költsenek fel holnap reggel!

Azután, még utoljára mint szabad ember fölment a lakására, ahonnan ma a reggeli szürkületben mint fogoly jött le ismét.

Az én szobám nem messzire esik a 248-ik számú szobától, ahol dr. Takács Zoltán lakott. Reggel fél valami különös zajra ébredtem.

— Pszt! — hallottam a folyosóról halkán, de nagyon behatóan és óvatosszerű hangzások. Majd: — Ez a 248!

Egy ugrással kúntoltam az ágyból és ki-nyitottam az ajtót.

A reggeli szürkületben ott álltak a folyosón

Sajó kapitány néhány detektívvel. Előtte a szálló bérszolgája.

— Érti? — kérdezte a kapitány.

— Igen, igen, — szolt halkán és kapiskálva a bérszolga és Takács ajtaja elé lépett.

Sajó intésére elhelyezkedtek a detektívek.

Most jelt adott a bérszolgának a kapitány.

Erős kopogás Takács Zoltán ajtaján.

— Nagyságos ur!

Semmi válasz. A bérszolga újra kopogtat.

— Nagyságos ur! Tessék felkelni...

Valami álmos dűnyögés hallzott ki a szobából.

— Itt a levélhordó! — folytatta a bérszolga.

— Mindjárt...

És egyet fordult a kulcs. A rendőrök a kapitány intésére még vártak egy pillanattal. Aztán berohantak.

Valami nagy dűlködés hallzott ki a folyosóra, de emberi hang nem. Ugy látszik, némán viaskodtak. Végre Sajó hangja hallzott:

— Csak a revolvert!... Jól van!...

Most durva, dacos hangon mond valamit Takács. A folyosó végéről fehérruhás cselédök szállingóznak álmosan elő és a korridorban belopózik az utolsó ablakon át az első hajnali fény.

— Itt az irás — mondja Sajó. És hallom, hogy valamit fölolvass. Majd:

— Letartóztatom!

Hirtelen valahogyan felöltözöktem és a 248. elé mentem. Akkor Takács éppen a vízbe mártotta törülközőjét, hogy arcát megmossa.

— Itt van még valaki ebben az ágyban! — szolt egy detektív. És a dunna alól előszedtek egy reszkető embert.

— A szolgám! — mondja Takács, — ne bántsák!

— Velünk jön! — rendeli a kapitány.

Vagy tíz perc múlva levezették Takács Zoltánt. Jobb karját az a detektív tartotta, aki este mint vasuti kalauz megfigyelte és akit a botjával véletlenségből megütött. Nem ismert rá.

Lent a köruton már villamos kocsi robogtak és újságok hordtak szét, a mikor a komoly menet leérkezett. A mikor Takácsot az egyik kocsiiban a detektívek elhelyezték, a Royal előtt az Andrassy-ut felől egy fiaker robogott el, tele virágos kalapu, jókedvű orfeumlányokkal, akiknek festett arca lilaszínű volt a hajnali viláosságban.

Rikácsoló hangon üdvözölték a kocsiiba szálló férfiakat.

Takács, aki fázékonyan gombolta be kabátját, gépiesen a láрма felé fordult, mintha nem is látná őket.

— Előre! — mondta Sajó a kocsisnak. És a Royal szolgaszemélyzete utána nézett a robogó fiakkernek.

(A kihallgatás.)

A főkapitányságnál ma egész napon át tartott a kihallgatás. Pekáry Ferenc kapitány vezeti a vizsgálatot, amely annyira széles meredben halad, hogy még egész sereg letartóztatás várható. Urak, vidéki parasztok, fővárosi és vidéki mesteremberek bele vannak keveredve a dologba s könnyen lehet, hogy már holnap szenzációs fordulat vesz az ügy.

A kihallgatás eredményéről természetesen mélyen hallgat a rendőri sajtóiroda, amely különben alig öt sorban emlékszik meg az egész ügyről. Jeszenszky helyettes detektívfelügyelő még tegnap este leutazott Mezőtúrra és ott vezeti a vizsgálatot. A rendőrség már azt hitte, hogy Jeszenszky a mezőtúri bűntársakat a bankóprésekkel együtt magával hozza ma este, azonban távirat jött tőle, hogy még ott kell maradnia a vizsgálat érdekében.

(A hamis százások.)

Takács Zoltán, mint a vizsgálat eddig kidőritette, Münchenben rendelt két bankóprést nyolcszáz forintért. A Dessauer-cégtől szerezte be a gépeket, a papíros és a festéket azonban már Magyarországon szerezte. Ez volt az oka, hogy a bankók nem sikerültek annyira, hogy minden tekintetben hasonlítsanak a jó százásokhoz.

A Takács-féle százásokon ugyanis a festék egy árnyalattal zöldebb a rendes színnél s ezenkívül az a hibájuk is van, hogy a német szövetségben a 100-as szám két nullája között fekete folt látszik, amelyről az első pillantásra fel lehet most már ismerni a Takács-százásokat.

A hamis százásokat fotolitográfia útján állították elő Takácsék. A fotográfiát ugyanis kőre vitték, ezt bevonták ezüstoldattal, mint a fényképezésk szokták. A számok helyét eltsolták s a vörös számokat mind külön nyomták rá a bankókra. Ez az eljárás volt az oka, hogy nem sikerültek teljesen a százások.

Ezenkívül az is bajuk volt a Takács-féle százásoknak, hogy nagyon zsiros tapintásuk voltak.

A gépeket különben tökéletesíteni akarta Takács s erre pénzt kért bűntársaitól, de közbejött a letartóztatás, amely csödbe kergette a fényesen jövedelmező vállalatot.

Az ellenkezője

annak, amit Lueger és Márkus polgármesterek Loubet etnök páholyában, ahová mára hivatalosak, beszélgettek.

Márkus: Ki ez a nyájás idegen? Mintha emlékeztem arórá a politiseszből...

Lueger: Nini, egy zsidó.

Márkus (bematukozik): Márkus főpolgármester vagyok, Budapestről.

Lueger: Ah! Én Lueger vagyok. Nagyon örülök, hogy végre szemtől szembe láthatom a kitűnő Budapesti kitűnő polgármesterét!

Márkus: Részemről a szerencse.

Lueger: Hogy-mint vannak? Hallom, milyen szemtelen hajszá indul városuk ellen az Ofen-Pest címzéssel. Magam is mélyen megbotránkozva itélem ezt a gazságot...

Márkus: Nagyon örvendek.

Lueger: Mit csinálnak a derék magyarok? Ah, ez a bátor, lovagias nemzet! Nagy tisztelőjük vagyok...

Márkus: Köszönjük.

Lueger: És a nyájás, a szeretetreméltó zsidók? Ez a nemes, élelmes és kiváló faj?

Márkus: Köszönik, jól vannak.

Lueger: Egyetlen vágyam, hogy az ő szeretetüket kiérdemeljem. Ők mindig félreértettek engem. Aprópó, hallotta a legújabb hírt?

Márkus: Nem én.

Lueger: Budapestre fogok költözködni, hogy életem hátralevő napjait imádott magyarjaim közt töltsém.

Márkus: Szép lesz.

Lueger: Addig is úgy vélek szolgálatokat tenni a kiváló nemzetnek, hogy legkiválóbb írókat németre fordítom. Petőfi, Reviczky már készen van. Dura Mátán most dolgozom...

Márkus: Nagyon kedves.

Lueger: És mindjárt egy felvilágosítást is akarok kérni. Másik egyetlen vágyam az, hogy valaha egy budapesti temetőben pihenjenek csontjaim. A magyar föld takarja poraimat...

Márkus: Parancsol talán egy diszshelyet?

Lueger: Óh, annyira nem vagyok szerénytelen. Egy egyszerű kis helyet, csakhogy...

Márkus: Csakhogy?

Lueger: Csakhogy azt szeretném, hogy a zsidó temetőben legyen...

—o.—

FŐVÁROS.

(*) A fertőzés ellen. Edekes és életrevaló indítványt kell foglalkoznia a főváros legközelebbi közgyűlésének. Del Medico Ágost bizottsági tag terjesztette elő és ólja az, hogy a hatóságok találják meg a módját, miként lehetne a vantalok diszítésével okozott fertőzés ellen védekezni. Del Medico rámutat arra, hogy a tüdővészben elhalt holttestét ugyanarra a ravatalra helyezik s ugyanazzal a diszítéssel körültermettetik, amelyeket másnap más lakásba visznek, ahol talán nem is ragályos betegség okozta a halált. A temetésekre tolongó közönség pedig igénytelen a gyászdiszítéssel érintkezni, kitéve magát így a fertőzés veszedelmének. Az indítvány megokolása felhívja a figyelmet arra is, hogy a koporsók alatt elhelyezett szövetek a fakoporsókot át-szivárgó bomlási termékektől gyakran átlátnak és számos esetben letakarják a tetemet ugyanazzal a posztóval, amelyet későbbben a zárt koporsóra borítanak. Az indítvány merituma az, hogy foglalkozzék a tanács mielőbb a fertőzésnek ama veszedelmével, amelyet a tetemek ravatalra helyezése és gyászdiszítések okozhatnak és tegyen a veszedelem elhárítására a közgyűlésnek mielőbb javaslatot.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** A Vígsház premiérje. Feydeau: Fernand házasság című bohózatának holnap, szombaton, lesz a bemutató előadása a Vígsházban. A darab Párisban a Palais-Royal-színházban rendkívüli sikert ért és egyfolytában több mint négyszázszor került színre. A premiere iránt, a jegyek elővétele után itélve, nagy érdeklődés mutatkozik.

** Népszínház. Holnap pénteken a Népszínházban a Bibliás asszony kerül színre Küry Klárával, ki gyöngékedéséből már fölépült. Thea táncosnő szerepét Bojár Teruska, Sarah Gasi Mariska, Maréchalné Krecsányi Sarolta játssza. A férfiak közül Németh, Szirmai, Solymosi, Tollagi, Ujvári és Horváth Vince játszzák a főszerepeket. — Szombaton újra a Kis szökevény kerül színre Küry Klárával és Carmenita szerepében ezuttal Hegyi Arankával. A vasárnapi Baba szintén Küry Klárával és Hegyi Arankával kerül színre.

** Erzsébet királyné emlékezete a Vígsházban. A Vígsház szeptember tizedikén, hétfőn, kegyeletos emlékezéssel fogja megülni Erzsébet királyné halálának évfordulóját. A Phédra című szomorujáték kerül színre Jászai Marival a címszerepben, akinek ez lesz egyuttal első fellépése a nyári szabadságideje után. A Racine-tragédia előtt Gál Gyula alkalmi költeményt fog szavalni.

** Salamon Ödön az Urániban. Páris 1900-ban hatvanadik előadásához közeledik. E mellett estéről-estére még ma is megtölti a színház nézőterét, mert a színház igazgatósága és a szerző nem fogynak ki újításaiból. Legújabbban elhatározták, hogy hálából a nagy közönség érdeklődésére iránt, a szerző estéről-estére a darab egy-egy felvonását személyesen adja elő. Mindazoknak tehát, akiknek eddig nem volt részüik Páris ünnepi előadásaiban, ezentul minden előadáson élvezhetik azt a választékos, előkelő hangú s mégis csesevő előadást, ami Salamon Ödön sajátja. Ugyancsak határozatba ment, hogy a párisi magyar kiállítók kedvéért részletezik a magyar kiállítás bemutatását. Első sorban a mezőgazdasági kiállítást és abban József főherceg kiállítását mutatják be részletesen, amit tegnap Libits Adolf, a főherceg jószágkormányzója, is végigtekintett s róla a leghizelgőbben nyilatkozott.

** Tosca Budán. A Fővárosi Nyári Színházban holnap, pénteken lesz a repize Sardou szenzációs drámájának, Toscajának. A darabot Mahó igazgató fordította. A drámából a főbb szerepek a következőképp vannak kiosztva:

Scarpia — Klenovits. Mario — Pethes. Angelotti — Szabó. Attavanti — Krémer. Özséb — Szilágyi. Trevilhan — Virágóháti. Caprola — Szabó Károly. Trivoulee — Papp. Mária Karolina — Tóth Ilonka. — Tosca — T. Hadrik Anna.

** Hírek a Magyar Színházról. A Magyar Színház idei szezonjának legelső udonsága ifjabb Bokor József zenés színműve e hó 11-ére van kitűzve. A Magyar Színház szombati jubiláris előadása iránt a közönség körében élnék érdeklődés mutatkozik. Az ezredik estén A Gyurkovics-lányokat játszzák, előtte pedig Batori Gizella elszavalja Pásztor Árpád alkalmi prólogját.

** Vígsházai jegyek árusítása. A Vígsház igazgatósága a közönség kényelmére való tekintetből a jelen évadban is megállapodásra lépett a városi színházjegyirodával, melynek folytán a Vígsház jegyei nemesak a színház pénztáránál, hanem a jegyirodának IV., Koronaherceg-utca 8. és VI., Andrassy-ut 10. sz. a. elárúsító helyein egész napon át válthatók.

** Felvétel a színiakadémiába. Ma kezdődtek meg a beíratások és felvételi vizsgák az országos magyar királyi színművészeti akadémiába. Már első napon is tömegesen jelentek a színi pályára készülvők. A beíratások még holnap és holnapután tartanak, mindenkor délután 3 és 5 óra között s a felvételi vizsgálatról függővé tett eredményt egy-két nap múlva adja tudtára az igazgatóság az érdekelteknek.

A képviselőjelölt.

— Szerzők a darabjukról. —

Budapest, szeptember 6.

I.

A képviselőjelöltnek a tiszta választásokat biztosító törvény szerint alkotmányos s egyéb költségeken kívül nem kis gondot okoz a kiséret.

Legalább heten megígérték nekem 1896-ban, az általános választások alkalmával, hogy leutaznak velem, és ígértük komolyságába vetett hitem rendületenségét megfontolhattam akkor, midőn programbeszédem megtartása céljából a kerületbe leutaztam. Az ígérkezők közül egy váltotta be a szavát — tévedésből.

Egy budapesti újságíró neveztes arról, hogy őt kérték fel a legtöbbször hasonló szívességre és hogy ő még egy efféle kérelmet sem utasított vissza; igaz, nem is teljesített.

A mindig készséggel és megfontolással nélkül tett ígéretek korának alakja: Szelevení Artur lapszerkesztő és a pártonkívüliek klubjának ügyvivője, ki tehetségével, szeretetreméltó modorával és különösen azáltal nyeri meg az embereket, hogy mindent megígér, de az ellenkezőt cselekszi.

Ígér nőnek házasságot, kalandot kalandra kerget, nem gondolva az őt szerető és jobbra érdemes nő jövőjéért.

Barátaival szemben maga az önfeláldozás, de ellenük ármányt sző. Nagy befolyást fitogtat, hogy népszerűsége és a hatalom látszatára tegyen szert a protekciót hajszoló tömeg előtt.

Ez Szelevení — a képviselőjelölt, a mai kor finomnak látszó eszközeivel dolgozó — léha.

Ez a gondolat: a léhát színpadra vinni, megtetszett Hódý Lajos barátomnak is. És megírtuk a darabot.

A legélelmebb kíváncsisággal várom az első előadást. Vajjon a közönség magatartása fokozni fogja-e munkakedvünket, melyet a Népszínház érdemes

igazgatósága 1899. évi április darabban benyújtott és ma is féltékenyen őrzött darabunk kezelésével oly lekötölező gondossággal táplál?

Dr. Bartha Andor.

II.

Talán fölösleges mondanom, hogy A képviselőjelölt tulajdonképpeni apja Bartha Andor, én meg beszegedtem „segédapá”-nak, vagyis inkább főkorteze vagyok! Sokan kérdezték már tőlem: hogy lehet kétlőnek egy darabot írni? Tessék megpróbálni. Mindenestre van olyan nehéz, mint egy embernek két darabot írni.

Gyermekeimben sokat játszadoztam a város-lyiget fái alatt s bizony nem álmodtam volna sohasem, hogy én még valaha mint „szerző” jelenhetek meg „gyermekreményim s bánatim tanújaként”.

Mikor a szigorlatokat tettem, nem éreztem a szokásos „drukkot”, mert tudtam, hogy nem sokat tudok, — legfeljebb megbukhatom s újra teszem; de most oly sajátos érzés uralkodik rajtam, kellemes és kellemetlen, várakozás, vágyakozás, öröm, kétség, remény, elfogultság, bizalom, amelyeknek összessége leízi a kaleidoskopot.

De most már mindegy, eddig szabódtam, mint egy kabát, ezentul nyugodt leszek, mint egy keleti fejedelem. Várom a premiért és a közönség ítéletét.

Dr. Hódý Lajos.

Nyilttér.

Egyéves önkéntesek
 Legjobb és legolcsóbban szereshetik be felszerelésüket az előnyösen ismert

BLUM és TARSÁ
 szerb királyi udvart szállító és ó. cs. és királyi Fensége József főherceg udv. szállító cegéje

Budapest, Sütő-utca 2. sz. Szervita-tér sarkán.
 Sorozóköteleseknek (olyanmodánymintakal ellátott árjegyzékünket díjmentesen küldjük és felvilágosításokkal szivesen szolgálunk.)

Mohai ÁGNES forrás
 hazánk legszénsavdusabb természetes savanyuvize.

Tiszta kellemes asztali és borvíz.
 Budapest főváros részére

külön háztartási töltés

olcsóbb a szódavíz

1¹/₁₀ liter palack 36 fillér, üres palack visszavételi ára 9 fillér.

Kapható minden fővárosi fűszerkereskedésben.

Főraktár:
ÉDESKUTY L. ásványvíznagykereskedés
 es. és kir. udvari szállító Budapestben.

Császárfürdő
 BUDAPESTEN.

Előszórakozás hővízzel gyógyfürdő paratlan gyógyfürdővel, legmodernebb iszapfürdővel, pompás ásványvíz-uzsóval, kádfürdővel, 300 kényelmes lakosztállyal. A legszépséges kávéház. Prospektus kívánatra ingyen és bérmentve.

(Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ A megvadult herceg. A renberg herceg ügyében, aki valóságos állati kegyetlenséggel gyilkolt meg egy szerencsés fiút Kelet-Afrikában, ma újabb fordulat állott be. A katonai bíróság enyhe büntetéssel sújtotta a herceget, de a császár megemissítette ezt az enyhe büntetést s újabb vizsgálatot rendelt el. Most a vizsgálatot befejezték s az újabb tárgyalás október elején lesz katonai bíróság előtt. A katonai bíróságot a vasúti ezred tisztjeiből alakítják meg.

§§ Gönci pórujtása. Gönci, aki Berlinben két asszonyt megölt s akit a törvényszék halálra ítélt, pórujtási kérelmet adott be a berlini országos törvényszékhez. Ezt a kérvényt, amint most berlini tudósítók táviratozza, visszautasították s így Gönci még csak semmisségi panasszal élhet e határozat ellen.

MŰVÉSZET.

□ **Hunyady János szobra.** Hunyady János szobrának nagy mintája a napokban készült el Tóth István szobrász budai várbarázi műtermében. A művész vasvázlatban ábrázolta Hunyadyt, fején kerek burgundi sisak, hollószárnnyal ékesítve; két kezét hatalmas egyenes kardján nyugtatja. A miniszterelnökség által kiküldött bizottság tegnap jelent meg a művésznel a nagy agyagminta megtekintése végett és egyhangú dicsőrével fogadta el a művész nagy mintáját ércebe öntésre.

SPORT.

Alagi lövészek. Esővel fenyegetett az idő, de aztán újra kiderült s ideális őszi napon folyt le a mai lövészeny, egyik legszomorúbb napja a turfogadó elemeinek. A régi jó világban egész megingenőn nem érték meg annyiszor a favoritokat, mint ma egy napon, s nem tette úgy csuffá a „papirt” annyi favorit, mint ma. Ugy látszik, most már nem a jockeyversenyek, a nagy pályák versenyei az irreálisak, ahol vége minden számításnak, hanem odakint szünt meg a papírszámítás Alagon, ahol egykoron a leg-
jobb holtbizonyos verseny volt. *Isalco* és *Dagmar* mai győzelme sőtét pont mind a két ló életében, mert tegnapelőtt mind a ketten rosszul futottak s ma minden józan számítás ellenére nyertek. A fogadók ehhez képest keservesen vettek estefelé bucsut az alagi mezőtől, melynek mai versenyeredményeit itt adjuk:

I. **Eladók versenye.** Díj 1000 korona. Távság 2000 méter. Geiszt G. *Viveur* (Csompora) első. Toth E. *Fadian* (Bohrn) második, gróf Teleki L. *Próba* (Fros) 3-ik, aztán *Tedd* meg nekem, *Corvinus*, *Dolly*. Itélet: Biztosan nyakhozszal nyerve, 2 hozszal harmadik. Totalizátor: 10 : 43. Helyrefogadások: I. 50 : 120. II. 50 : 143.

II. **Ujencok akadályversenye.** Díj 3000 korona. Távság 3200 méter. (3 éveseknek.) Báró Liptai B. *Vendel* (Kapusek) első, Dávid E. *The black Prince* (Sheybal) második, Geiszt G. *Switche* (Machan) harmadik, aztán *Cyrano*. Itélet: Könnyen 2 hozszal nyerve, 6 hozszal harmadik. Totalizátor: 10 : 30. Helyrefogadások: I. 50 : 90. II. 50 : 82.

III. **Őszi akadályverseny handioap.** Díj 1800 korona. Távság 4800 méter. Geiszt G. *Bézsze* (Csompora) első, Liphay G. *Consortja* (Kapusek) blukott. Totalizátor: 10 : 16.

IV. **Eladók gátverseny handioapje.** Díj 1500 korona. Távság 2400 méter. Geiszt G. *Gaszduramja* (Machan) első, Jankovich Gy. *Dórája* (Horák) második, Geiszt G. *Ravasz II-je* (Csompora) harmadik, aztán *Kadmea*, *Propeller*, *Almóm*, *Bandita*, *Cleopatra*, *Harvestmaid*. Itélet: Küzdelem után nyakhozszal nyerve, három hozszal harmadik. Totalizátor: 10 : 82. Helyrefogadások: I. 50 : 573. II. 50 : 119. III. 50 : 154.

V. **Mogyoródi-díj.** Díj 1200 korona, távság 1400 méter. Guttman M. *Isalcoja* (Brooke) első, Mr. Wood *Peninsularja* (Krause) második, gróf Orsich P. *Fangója* (Orsich) harmadik. Aztán *Tereferere*, *Lelkém*, *Adriano*, *Trilla*, *Györgytallér*. Itélet: Biztosan 1 hozszal nyerve 1 hozszal harmadik. Totalizátor: 10 : 63. Helyrefogadások: I. 50 : 127. II. 50 : 88. III. 50 : 99.

VI. **Kétéves nyeretlenek eladó handikapje.** Díj 1200 korona. Távság 1000 méter. Gróf Degefeld J. *Dagmarja* (Kollar) első, Horváth J. *Fergegetje* (Travnicsek) második, Jankovich Gy. *Dallos* (Fros) harmadik. Aztán: *Satan*, *Barbara*, *Tünde*, *Retek*, *Dorna*. Itélet: Könnyen 1½ hozszal nyerve, 1½ hozszal harmadik. Totalizátor: 10 : 79. Helyrefogadások: I. 50 : 150. II. 50 : 284. III. 50 : 85.

„**Bécsi lövészek.** A Kladrubi-díj volt a mai nap legérdekesebb eseménye, mely elé nagy várakozással tekintettek a sportsmanek. Lothario és Takaros azonban nem futottak s így a verseny sokat veszített érdekességéből. A díjat *Topaze* nyerte meg, Loti és Nachtwächter ellen, Pandora csak negyedik lett, míg Jubilee nem is vett részt a versenyben, mert a startnál állva maradt. A gátversenyben baleset is történt, Drávától lebukott Morton és könnyebb zúzdást szenvedett. A részletes eredmények a következők:

I. **Gátverseny.** Díj 4000 korona. Távság 2800 méter. Mr. Roberts *Valakije* (Park) első, Michelstetter G. *Cecileje* (Slinn) második, Mr. Redgrey *Driverje* (Hesp) harmadik, aztán: *Dráva*. Itélet: Biztosan nyakhozszal nyerve, *Driver* feltartva rossz harmadik. *Dráva* elbukott. Totalizátor: 10 : 20. Helyrefogadások: I. 50 : 86. II. 50 : 86.

II. **Kétévesek handikapja.** Díj 2000 korona. Távság 1200 méter. Gróf Bathány E. *Pereceje* (Huxtable) első, gróf Festeticz T. *Honeleánya* (Hesp) második, Szemere M. *Schwajdnitija* (Cleminson) harmadik, aztán: *Völegény*, *Bombardier*, *Sporting Lady*, *Neleus*, *Gega*, *Philosoph*.

III. **Allamdíj.** Díj 5000 korona. Távság 2400 méter. Báró Harkányi J. *Jablaniója* (Morgan) első, báró Springer G. *Leaderje* (Black) második, gróf Sternberg A. *Aldomása* (Barker) harmadik, aztán *Sandwich*. — Itélet: Igen könnyen 1 hozszal nyerve, rossz harmadik. Totalizátor: 10 : 24. Helyrefogadások: I. 50 : 60. II. 50 : 60.

IV. **Kladrubi-díj.** Díj 4000 korona. Távság 1000 méter. Gróf Feszteticz T. *Topazeja* (Cleminson) első, báró Harkányi I. *Lotija* (Morgan) második, gróf Eszterházy F. *Nachtwächterje* (Bulford) harmadik, aztán *Pandora*, *Jubilee*. — Itélet: Igen könnyen 2½ hozszal

szal nyerve, nyakhozszal harmadik. Totalizátor: 10 : 24. Helyrefogadások: I. 50 : 79. 50 : 90.

V. **Eladóverseny.** Díj 2000 korona. Távság 1600 méter. *Ferdinandy O. Ladroja* első, Szemere M. *Cabbage Rose* második, Mr. Wood *Beauharnais* harmadik. Aztán *Garcia*, *Pimasz*, *Diva*, *Maleser*. Itélet: Biztosan egy és fél hozszal nyerve, három hozszal harmadik. Totalizátor: 10 : 82. Helyrefogadások: I. 50 : 142. II. 50 : 110. III. 50 : 89. Győztesre ajánlat nem volt.

VI. **Akadályverseny.** Díj 3000 korona. Távság 3200 méter. Hg. *Anersperg F. Canterburyja* (Williamson) első, *Capit Jones Bandája* (Slinn) második. Itélet: Erős küzdelem után félhozszal nyerve. Totalizátor: 10 : 19.

VII. **Kétévesek eladóversenye.** Díj 2000 korona. Távság 1000 méter. *Braganzai herceg Sári volt a neve* (Prudames) első, herceg Pálffy *Eglantineje* (Imre) második, Mr. Wood *Moderneje* (Segrott) harmadik, aztán *Trockenberg*, *Gracilis*, *Narenta*, *Gunár*, *Néha-Néha*, *Ika*, *Part pour l'Afrique*, *Maculani*, *Plum cake*. Itélet: Könnyen 1½ hozszal első, nyakhozszal 3-ik. Győztest 2900 koronáért visszavásárolták. Totalizátor: 10 : 81. Helyrefogadások: I. 50 : 145. II. 50 : 84. III. 50 : 277.

Legujabb.

London, szeptember 6.

Az esti lapok egy e hó 6-ikán kelt hongkongi táviratot közölnek, amely szerint *Li-Hung-Csang* titkárja, aki ma érkezett Honkongba, azt mondotta, hogy *Li-Hung-Csang* holnap elhagyja *Sanghait* és *Pekingbe* utazik. A titkár állítólag hozzátette, hogy *Li-Hung-Csang* Pekingből azt az értesítést kapta, hogy a szövetségesek lassankint megengedik a kínaiaknak, hogy a város igazgatását ismét átvegyék.

TÁVIRATOK.

A Stella Polare utja.

Hammerfeste, szeptember 6. A *Hertha-gőzös*, amely nemrég egy vadásztársasággal elindult innen, tegnap visszatért ide, a nélkül, hogy elérte volna a *Ferenc-József-Földet*, ahol a társaság vadászni akart. Az abruzói hercegek szülő postát nem lehetett akkor eljuttatni a herceghez, mert a szigetet jég vette körül, amely több mérőöldnyi területet borított el. A *Hertha* több oldalról akart hozzáférni a szigethez, de nem sikerült, mert nagy jéghegyek álltak útját. A legkisebb távság a sziget és a hajó között hat tengeri mérföld volt, de a legénység nem merte elhagyni a hajót, mert a jég erősen zajlott. Mikor a *Hertha* tegnap elindult *Hammerfestéből*, a város közelében a *Stella Polare* nevű gőzössel találkozott. A postát azonnal átadták ennek a hajónak, amiért is a *Stella Polare* nem lépett érintkezésbe a szárazfölddel, hanem tovább ment dél felé.

Tromsø, szeptember 6. Midőn a *Stella Polarét* a Táblaöbölben a jég egészen a szárazföldre toltta és a hajófenék egészen megtelt vízzel, a hajót kijavították, de azért a lék még mindig megvolt. A magukkal vitt két sátorból egy sátrat ütöttek fel és a hajó vitorláját följé terítették. Az egész sátor körül léceket helyeztek el, melyeket a hajóról szakítottak le és vitorlavászonnal borítottak be. A magukkal vitt kályhát is a sátorba vitték. Az első éjjel 7° hideg volt, úgy hogy a csizmak megfagytak a sátorban, később javult a helyzet. A körülbelül 18 láb magas sátor teljesen be volt havazva. 4 expedíciót küldtek ki. Az első északi irányba ment, hogy állomásokat rendezzen be, a második, mely egy norvég gépészből és 2 olaszból állott és melynek 12 napig kellett volna távolmaradnia, *hőbbé nem tért vissza*. A harmadik 24 napig, a negyedik 105 napig tartott. Az utolsó expedíció, amely *Cagni* korvetkapitányból és 3 emberből alakult, egészen az északi szélesség 26° 33'-éig nyomult előre. *Cagni* telegeket rendezett be az eltévedtek számára, de igen kevés a remény, hogy azok még életben vannak. Az abruzói hercegek két uja lefagyott. A tudományos eredmények kielégítőek. 40 jegesmedvét és egy rozmárt fogtak. A *Stella Polare* ma délután innen tovább ment.

Krisztiania, szeptember 6. Az Aftenposten mai keleti troncsói táviratot közöl, mely szerint a *Stella Polare* 11 hónapig be volt a jég közé ékelve. A hajó egyik oldala 1¼ lábnyira behorpadt; a gép is megromogódott. Az expedíció 86° 33' északi szélességig jutott, tehát magasabba jutott északon, mint *Nansen*, aki csak 86° 14'-t ért el. Az expedíció tagjai többször éhséget szenvedtek és kénytelenek voltak a kutyákat levágni. Egy norvég születésű és két olasz meghalt.

Tromsø, szeptember 6. A *Stella Polare* visszaférte közben meglátogatta a *Ferenc József* földön *Nansen kunyhóját*. A hajó visszatérte alatt volt 11 hónapon át a jégbe bekelve. Az az expedíció, amely elérte az északi szélesség 86. fokát, 100 napig oszupán

kutyahusból élt. *Az abruzói herceg két lefagyott uja* miatt nem vehetett részt ebben az expedícióban. *Drontheim*től a herceg vasuton folytatja utazását. A *Stella Polare* Sande fjordba vitorlázott.

Berlin, szeptember 6. A városi képviselőt a *Haydn—Mozart—Beethoven* emlékszóbor felállítására alakult bizottságnak megszavazta az egész még hiányzó 12.000 márkányi összeget.

Vimos oszár üdvözlote.

Bécs, szeptember 6. *Vimos oszár báró Appel* boszniai és hercegovinai parancsnokló tábornokhoz hatvanéves szolgálati jubileuma alkalmából a következő táviratot intézte: „Arról értesülök, hogy ön most hatvan éve kezdte meg érdemeken gazdag katonai pályáját és e ritka ünnepek alkalmából szívességek-kívánataimat fejezem ki önnek.”

A pápa.

Róma, szeptember 6. A pápa ma négy bibornok és több püspök kíséretében a Péter-templomba ment, hol az olasz és külföldi egyetemek 500 diákját fogadott számos zárándokkal együtt. A pápát megjelenésekor élénk ovációkban részesítették.

A szerb radikális párt újjászületése.

Belgrád, szeptember 6. A szkupinatnát valószínűleg novemberben fogják összehívni. A kormány most több törvényjavaslatot készít a parlament számára. Az idei költségvetés hetvenöt millió frankos lesz. A szkupatina fölcsalásáról szó sincsen, mert a törvényhozás támogatja az új kormányt. A radikális párt újjalakul s eddigi programját részben megváltoztatja.

A finnnek.

Péttervár, szeptember 6. A *Finljandskaja Gazette* jelenti, hogy a legutóbbi finn országgyűlés számos kérvénye közül különösen az országos kormányzat rendezésére vonatkozó kérvénynek tekintettel a kérvényezők nézetére és céljaira nagy jelentősége van. A kérvényt legfelsőbb betekintés végett beterveztették és a finn főkörmányzó kísérő felterjesztésében kijelentette, hogy az országos rendek kérvényét az ő személye ellen irányuló panaszlevélnek tekinti és ezért nem tartja lehetségesnek, hogy jogosultsága felől ítéletet mondjon. A oszár és kérvényt illetőleg a már jelentet határozatot hozta.

A pestis.

Glasgow, szeptember 6. Az egészségügyi hatóság mai jelentése közli, hogy nem fordultak elő újabb pestisesetek. Az orvosi megfigyelés alatt álló egyének közül kettőt elbocsátottak. Azt hiszik, hogy a járványt rövid időn el fogják nyomni.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, szeptember 6. (A *Budapesti Napló telefon-jelentése*.) A külföldi piacokról érkezett jelentések nem ösztönözték a forgalmat s erre vezethető vissza, hogy az üzlet, amellyel tegnap elénkúlni kezdett, ma ismét csöndesebb lett; az irányzat valamivel szilárdabb volt. Buza őszre 7.82—7.84, tavaszra 8.28—8.29, rozs őszre 7.39—7.42, tavaszra 7.78—7.80, tengeri szept.—okt. 6.57, május—jun. 5.25. Jegyeztek: Zab őszre 5.56—5.57, tavaszra 5.85—5.86, repece augusztus—szeptember 14.60—14.70. Felmondottak 1500 mm. búzát és 4000 mm. rozsozt. A készárúk piacán az üzlet jelentéktelen volt, az irányzat ellenben valamivel barátságosabb. A tőzsde szilárdan zárult. Maradtak: buze őszre 7.86, tavaszra 8.32, rozs őszre 7.44 K.

New York, szeptember 6. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) *Gyapot*: New Yorkban helyben 10.¼ (9.¼). Okt.-ra 9.42 (9.04). Decembeire 9.25 (8.85). *New-Orleans*ban helyben 10.¼ (9.¼). — *Petroleum*: Stand white New Yorkban 8.05 (8.05). Stand white Philadelphian 8.— (8.—). Refined in Cases 9.35 (9.35). *Credif* Balances at Oil City 1.25 (1.25). — *Zsir*: Western steam 7.10 (7.10). Rohe és Brothers 7.25 (7.25). — *Tengeri* irányzata gyenge. Szept.-re 44.¼ (44.¼). Decembeire 40.¼ (40.¼). Májusra 40.¼ (40.¼). — *Buza* irányzata gyenge. Piros ősz helyben 79.¼ (80.—) Szeptemberre 78.— (78.¼) Decembeire 80.¼ (80.¼). Márc.-ra 82.¼ (82.¼). Májusra 82.¼ (83.¼). *Gabona* szállítási díja Liverpoobba 4.¼ (4.¼). — *Kávé*: fair Rio 7. sz. 8.¼ (8.¼). Szept.-re 7.10 (7.05). *November* 7.25 (7.15). — *Liszt*: Spring Wheat clears 2.80 (2.80). — *Cukor*: 4.¼ (4.¼). — *Om*: 30.60 (30.77). — *Riz*: 16.66 (16.66). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, szeptember 6. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) *Buza* irányzata gyenge. — Szeptemberre 78.— (73.¼). Októberre 78.¼ (73.¼). — *Tengeri* irányzata gyenge. Szept.-re 39.¼ (39.—). — *Zsir*: Szept.-re 6.62. (6.73) Októberre 6.65 (6.75). — *Szalonna* short clear 7.60 (7.60). — *Serthesus*: Szeptemberre 10.82 (10.90). Októberre —.— (—.—) — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

A róza románcza.

Rózsát adá emlékül szép leányka,
Hogy eltegyem, keblemre téve azt;
Az védi — mondád — zord hideg szelétől,
Amely minden virágot elfagyaszt.

Amit tanácsoltál, én azt tetvém hát,
S őrzém a kis rózsát sokáig ott;
De elhűl szivem fagyos lehétől,
Szegény kis róza inkább elfogyott . . .

Róza Miklós.

Khina vallásai.

A mennyei birodalom fiai még most is épp ott vannak a vallás terén, ahol hajdan voltak, vallásuk ma is tulajdonképpen a természetimádás még. Többféle hitet vallanak azonban és számtalan szektákra oszlanak, de a Konfutsze vallása van manapság egyedül orthodoxnak elismervé. Laotse és Fo tanainak is sok híve van.

Konfutsze tanai sok életbölcsöséget foglalnak maguknak s nem annyira vallási, mint erkölcsi elveket tartalmaznak. Konfutsze őrizkedik az ugynevezett teológiától, dogmáktól, kerüli az Isten fogalmának letegetését, teremtésről, teremtőről mit se szól, sőt akkor is bölcsen hallgatott, amikor tanítványai egyről-másról felvilágosítást kértek tőle, mert ugymond: az ég is hallgat.

Tanai sokban hagyják fenn kívánni valót, abban meg éppen hibásak hogy a szülőknek feltétlen rendelkezési jogot adnak a gyermekek felett, amit azok alaposan ki is használnak. Büntetlenül teszik el láb alól a szerencsétlen leányokat, legfeljebb kettőt hagy meg minden családban, hogy legyen, aki dolgozik a háznál. A fiu ellenben nagy szeretetben részesül s mert szigor nélkül nevelik, többnyire rossz tulajdonságokkal nő fel és míg ő élvezi az életet, a szegény nő örvendjen, hogy egyáltalában élhet. Konfutsze mély belátással bírt ugyan, de azt aligha hitte, hogy a szülőknek engedélyezett feltétlen rendelkezési jog eképpen elajuljon, Konfutsze Kiufo városában, a mai Santung tartományban született 500 évvel Kr. előtt. Fialat éveiben szegénységgel küzdött, de megházasodva, valami kis hivatalra tett szert. Később azonban magas állást töltött be s hirdetni kezdi tanait, amelyeknek csakhamar sok követőjük akadt. De mégis családodatlan halt meg, mert álmait a boldog állapot illetőleg megvalósítania nem sikerült. Halála után nagy kultust kezdtek üzeni személyének emlékével, sirjához áldozni jártak, tiszteletére templomokat emeltek — ma is még minden nagyobb helyen van Konfutsze-templom. Vele egy időben élt Laotse is, egy darabig udvari hivatalnok volt, de később magányba vonult és szemléldésnek szentelte életét. A *Tao-te-King* című könyvében szedte össze mély értelmű s nehezen felfogható tanait, kiindulási pontnak a *Tao-t* használta,

ami magyarban körülbelül annyit tesz: *Ös-ész*. Dr. *Chalmers* szerint európai nyelvre le nem fordítható a *Tao*, mert egyetlen egy szó sem képes visszaadni valódi fogalmát. Laotse a legmagasabb lényt érti alatta, az erkölcsi és fizikai világ ösokát.

Hajdan nagy tiszteletben állottak a taoisták, de jelenleg inkább csak az alsó osztályokban talál tálajra Laotse vallása, mely már-már el is tér a régítől. A nép bálványokat emelt magának, hogy megfoghatóhoz intézhesse fohászait, mert a *Tao-t* nem érte. Fo vallása idegen földről származott át és elkhinaiosodott ind tanokat foglal magában. Ó a khinai Buddha, de nem magát az istent, csak annak személyesítőt jelent. Chung-lien-cho-ban született, melyet az erény és igaz öröm országának mondtak, s mely aligha nem Észak-India vagy Bengália lehetett. Fo egyben-másban Krisztusra emlékeztet. Már gyermekkorában feltűnő bölcsöséget tanusított, később visszavonult az emberektől ő is, mint Laotse s az isten gondolatával foglalatokodva, szentként élt a sivatagban. Lendületes elmékedéseit a „Fo-ke-kio“ avagy „szép virágok“ könyvébe gyűjtötték össze lelkes tanítványai.

Fo követői buzgólk, vallásosak és egy kis aszketizmusra hajlók. Sokat böjtölnek, imádkoznak s aki magától minden jót megvonni képes, a világi élvezetektől lemondani tud, szerintük aztán istenszerű állapotba, az „Olohán“-ba jut, melyet a legnagyobb boldogságnak tartanak.

A buddhizmus elfajzása a khinai fennhatóság alatt álló Tibet, Mongolország stb. vallása, a lámaizmus, amelynek feje a Dalai Láma, kinek a khinai udvarnál is hódolnak. Még a császár is letérdel előtte, mert a legelső istennek, a „Chomtsin-Bodhiszaddo“-nak soha meg nem szünő állandó személyesítője.

A Dalai Lámát csak papok és udvari személyek láthatják. Székhelyeül két kolostor szolgál, hol a legnagyobb elzárkozottságban és visszavonultságban él. A khinai udvarnál nunciuss képviseli. A lámaisták két ágra oszlanak, amelyben egy részük a Bogdo-Lámának hódol. A régiek sárge, az újak vörös süveget hordanak. Saktiamuni volt a láma vallás megalapítója, de Desvahdet, ki irigykedett reá, ellene szegült, híveket szerzett s ellenséges indulatának jeléül, előbbinek gyűlölt színét, a vöröset választá a sárge süvegeseiktől való megkülönböztetésüképpen. Jelenleg békeségben élnek, de a Bogdo-Lámának hódolók meg szünek meg abban reménykedni, hogy övek a jövő. A lámaisták védő angyaljai az „Esaceen“-ek.

Hét főszentségük van, amelyek egyike a *kurudu*, azaz a dob, melyre pergamentre írott imák vannak felgöngyölve. Az összegyűlt hívők előtt türelmesen forgatják ezt a dobót, a papok leolvassák a ráírottakat, mialatt a közönség kedélyesen oseev. Másik főszentségük fehér elefántot ábrázol. Khina uralkodójának egyik címe is: a fehér elefánt ura. A lámaisták a pokolt is hiszik, amelynek egyik régiójában hideg kinnozza az elkárhozottakat.

A felsorolt vallások egymásra való hatásából többféle népvallás képződött, amely hol ebben, hol

abban tér el egyik-től-másiktól. Alig lehet bennök eligazodni, az ösök imádását illetőleg azonban a legtöbb khinai megegyezik. A mennyet és a földet tisztelik leginkább istenképpen. *Thian* az ég, *Ti* a föld. Leghatalmasabb bálványuk egyike a kegyetlenségét ábrázoló. Elefánton lovagolva, három nagy szeme van, emberfejékből álló nyakféket visel s hat karjában merő gyilkoló szerszámokat tart. *Giamcsiang* a hold istene. Papnak jelképezik, ki holdon ül, egy lótszvirágba sülyeszve.

Az első keresztény hittérítő Olupon, a hetedik században vetődött el a mennyei birodalomba, ahol nagy tiszteletben részesült. Egyre több híveket szerzett, később kolostoruk is épült Tátsiában, és sokáig Tátsia vallásának hívták a keresztény vallást, mely aztán nagymérvű üldözésnek is volt kitéve, míg megint egy ideig békés hangulattal viselkedtek iránta.

Domahidyné-Ujfalussy Amadil.

† **Rossini kritikája.** Frédéric Febvre, a párisi Théâtre Français egykori tagja a következő kedves anekdotát mondja el egy párisi lapban:

Egy napon meg voltam hiva reggelire Gounodhoz, Zeneszerzőkről beszélgettünk; szó került Mozart-ról is, akit Gounod bálványaként imádozott. Ekkor mondta el nekem Gounod a következő történetét: Egy napon azt kérdezte Rossinótól, hogy mi a véleménye Beethovenről.

— Ismertem Beethoven-t, — mondta Rossini.

— Milyen ember volt?

— Olyan ember volt . . . hogy nem szerettem az én szerzeményeimet. Amikor először láttam, már öreg volt és teljesen süket. Rosszul ment a dolga, Bécs egy külvárosában, szerény szobáskában lakott. Meglátogattam. Mondhatom, hogy nem fogadott valami nagyon szívesen . . . mondom, nem szerettem a szerzeményeimet . . . De micsoda ember volt! Micsoda muzsikuss! Kétségkívül ő az első!

— Az első? — kérdeztem elesodálkozva. — Hát akkor Mozart hanyadik, kedves mester?

— Mozart? — mondta Rossini — Mozart az egyetlen!

† **Byron koponya-serlege.** Londoni lapok írják, hogy *Newstead-Abbey*-ben egy kápolna padozata alatt megtalálták azt az emberi koponyából készített serleget, amelyet Lord Byron állandóan használt. Ennek a serlegnek érdekes története van. Amikor Lord Byron *Newstead*-ben élt, egyszer egy rendkívül nagy és különbözően félt emberi koponyát talált. Azt sűtötte ki erről a koponyáról, hogy valaha egy szentéletű szerzetes feje volt és serleget csináltatott belőle. Londonba küldte, ahol elegánsan kikészítették és gyönyörű talpat csináltak hozzá. Amikor a serleg visszajött *Newstead*-be, Byron egy rendet alapított s elnevezte magát a „koponya apátjának“. A koponyarend tagjai fekete ruhát viseltek, s ünnepek alkalmakor, amikor a koponyát vörös borral színültig megtöltötték, sorra ittak belőle.

REGÉNY.

QUO VADIS?

REGÉNY —

Irtá: SIENKIEWICZ HENRIK

Elhallgatott. A csendet csak a víz mormogása zavarta meg. A kis Aulus köveket dobált a tóba, hogy a halakat felkergesse. Viničius pár perc után újból elkezdett beszélni, még halkabb, lágyabb hangon:

— Hiszen ismered Titust, Vespasianus fiát? Ugy mondják, hogy ifjúságában oly szenvedélyesen beleszeretett Berenicébe, hogy a féltékenysége és a vágy majdnem az örületbe kergette. Én is tudnék így szeretni, Lygia! Gazdagság, hír, dicsőség, hatalom — mind füst és ábránd! De lehet-e a császár vagy egy isten boldogabb annál a közönséges halandónál, aki keblére szoríthat egy drága főt és egy csókot lehelhet az imádozott ajakára? A szerelem hasonlónak tesz bennünket az istenekhez — óh Lygia!

A leány nyugtalanul és bámulva hallgatta, de figyelve, mintha lanpengetést hallana. Ugy érezte, mintha Viničius valami földöntúli hangon ekekelne és hangja belopóznék fülébe és vérét forrongásba hozná és úgy érezte, mintha kimonodott volna egy szót, melyet már régen érzett, de melynek értelmét nem tudta magának megmagyarázni.

A nap ezalatt már messze elhagyta a Tibert és a Janiculus fölé hágott. A ciprusokra ráfeküdt a pirozas visszfény, amely áthatotta az egész levegőt, Lygia feltokintott kék szemével Viničiusra, tekintete félnék kérelmet látszó kifol-

jezni; szebb volt e perében, mint a templomokat díszítő görög és római istennők. Viničius gyöngéden megfogta karját és kérdé:

— Nem találok ki, Lygia, miért mondom én most ezeket néked?

— Nem! — suttogá oly halkán, hogy alig lehetett hallani.

De Viničius nem hitt neki és a bájos és imádozt leányka közelében érzett vágytól elragadtatva, talán még lángolóbb szavakat intézett volna hozzá, vagy talán hangosan dobogó szívére ölelte volna őt, ha e perében nem vált volna látható a myrtusfűl környezett ösvényen az öreg Aulus alakja, aki figyelmeztetni jött a fiatalokat.

— A nap alászáll. Az est hűvös lesz. Libitina nem szereti, ha tréfát üznek vele.

— Még nem, — felelé Viničius, — én még nem érzem az esti szellőt, pedig tógámat leve-tettem.

— A napnak már csak egyik fele látszik a hegyek mögött — mondá az agg hadvezér. — Persze Sziciliában ez másképp van, ott esténként összegyűl a nép a szabad térségeken, hogy hangos énekszóval vegyen búcsút a távozó Phoebustól.

Az öreg már elfelejtette, hogy miről beszélt az imént és elkezdett ismét Sziciliáról beszélni, ahol nagy birtokai voltak. Emleltette többek között, hogy azzal a tervvel is foglalkozik, hogy teljesen Sziciliába költözzék, ott nyugodtan töltheti élete utolsó napjait.

— Hogyan? — kérdé nyugtalanul Viničius — te elakarod hagyni Rómát?

— Óh, már régen foglalkozom e gondolattal — felelé Aulus — mert ott sokkal nyugodtabban és csendesebben élhet az ember.

És folytatta ott, ahol elhagyta. Dicsérte gyümölcsös kertjeit, nyájait, a hegyekben elrejtett kis lakoházát, ahol a thymiannóvénny tenyészik és ahol méhrajok zümmögnek. Viničiusnak semmi érzéke sem volt ezen bucolicus életmód iránt —

csak arra gondolt folytonosan, hogy így meg ke-válnia Lygiától és áttekintett Petroniusra, akinek élelátásától segedelmet remélt.

Petronius, Pomponia mellett ülve, valósággal tobzódott a lemenő nap fényétől megaranyozott kertnek szemléletében. A tónál álldogáló társaság fehér ruháin megtört az aranyos szín fény.

Az esti fény vörös és violaszínűre festette az eget és az opál minden színében tündökölt. A ciprusok fekete árnyai még jobban kiéleződtek, mint fényes nappal és az embereket, a fákat és az egész kertet megfektüdte az esti béke.

Petronius meglepte ez a csodálatos békehangulat. Pomponia, az öreg Aulus, a gyermek és Lygia oly különös arckifejezéssel néztek maguk elé, mint még soha. Petronius ilyet sohasem látott azok arcon, kik őt naponta, vagy még inkább éjszaka körülvettek. Szelid fény, lelki megelégedettség volt ez, amely csak e házban divé életmód következménye lehetett. Nem minden csodálkozás nélkül vallotta be magának, hogy ez arcon oly szépség és oly édes kényelem tükrözik vissza, amelyet ő, noha mindig csak erre vágyott, soha sem ismert.

Hasonlítgatom a ti világotokat ahhoz a világhoz, mely fölött Nero uralkodik — mondá Pomponia felé fordulva. — Mennyire különböznek egymástól!

Pomponia az esti fény felé fordult és egyszerűen felelé:

— A világ fölött nem Nero uralkodik, hanem Isten.

Rövid ideig hallgattak, de mielőtt a többiek odaérkeztek volna hozzájuk, Petronius odafordult Pomponiához:

— Tehát te hiszsz az istenekben, Pomponia?

— Hiszek az egy igaz, mindenható Istenben — felelé Aulus Plautius felesége.

(Folytatás következik.)

— **A kínai kereskedés.** A furcsa kínai szokások közt bizonyára nem a legutolsó a fiú gyermek kereskedése. Az újszülött fiúnak mindenekelőtt teljesen leborotválták a haját és egy számot adnak neki. Ez az első kereskedés. A kis babáknak például a következők nevével lehet: *A Yan* = egy, *A Sans* = kettő, *A Luck* = három, és így tovább. Hat éves korában iskolában adják a flut és röviddel ezelőtt másodszor keresztelek meg, amikor már szebben hangzó nevet kap. Harmadik nevét akkor kapja, mikor megházasodik, a negyediket mikor államszolgálatba lép. Ha kereskedő, még egy ötödik neve is van és végre halálakor megkapja a hatodik nevét. A nőkel, akiknek a keleten tudvalevőleg nagyon alárendelt a helyzetük, nem foglalkoznak annyit. A nőnek azonban kezdettől fogva nagyon kedves és poétikus a nevük. Férjhezmenésükig: drágakő, mosolygó hajnalhasadás és illatos levegőnek hívják őket. Férjhezmenésük után mennyei biraalom gyengemének képviselőit, kinyílt jázminnak, karosu lilomnak, ezüstös kacagásnak vagy leszakasztott rózsának nevezik.

— **Az idő hogy eljár...** A *Cri de Paris* e heti számában aktuális és mély értelmű rajzot közöl Hermann Paul.

Egy Kínába igyekező hajón két katona, egy francia és egy német, ülnek egymás mellett. Barátságosan beszélgetnek. Mind a ketten álmodozva néznek a messzeségbe. Rég elmúlt dolgokról gondolkoznak.

— **Furcsa.** — szól az egyik — nem tudok visszaemlékezni, hogy tulajdonképpen mért is verekedtünk 1870-ben...

— Magam sem emlékszem, — felel a másik.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar- és kereskedelem.

Osztrák-Magyar Bank. Bécsből táviratozzák: Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa mai ülésén, amelyen *Bülnski* bankormányzó elnököt, tudomásul vette a bank üzleti életéről szóló jelentést. A kamatláb megváltoztatására vonatkozólag nem tettek javaslatot. A főtanács elhatározta, hogy szeptember 20-án a két főintézetnél és valamennyi főintézetnél megkezdés az új 20 koronás bankjegyek kibocsátását. Ezzel kapcsolatosan a tizes bankjegyek forgalmának kérdését is tárgyalta a főtanács és elhatározta, hogy erre vonatkozólag külön jegyzéket intéz a két pénzügyminiszterhez, amelyben a pénzforgalom szükségleteire utalva az említett bankjegyek kontingensének megfelelő emelését fogja kérni. A két kormány képviselőinek nyilatkozata szerint ez a főlemelés az új bankjegyek kibocsátásával kapcsolatosan valószínűleg akként fog történni, hogy az új bankjegyek bizonyos meghatározott maximális összeg erejéig, az eddigi tíz forintot

sok kontingensébe való beszámítás nélkül, rendszeres fizetésképpen vagy bármilyen bankjegyek ellen való beváltásként fogják kiadni. Tekintettel azokra a köz tudomás szerinti nem csekély nehézségekre, amelyek a vámfizetésekre szükséges pénz megszerzésével és szétküldésével az üzleti világra és az ércpénzforgalomra nézve járnak, elhatározták, hogy ilyen fizetésekre aranyutalványokat hoznak be. Ezek az utalványok az egyik vagy a másik főintézetre fognak szólni, de a kiírást bármely bankfiók közvetítheti. Ezeknek az utalványoknak a meghonosítása, amelyről különben az osztrák kormánybiztos azonnal barátságosan nyilatkozott, tárgyalásokat tesz szükségessé a két pénzügyminisztériummal. A főtanács elhatározta továbbá, hogy a bankfiók hálózatának minél teljesebb kiegészítése céljából azon a husz fiókon kívül, amelyeknek létesítése a szabadalom megújításakor szerződéses kötelezettséget vállalt, Trientben és Székesfehérvárott is nyit bankfiókokat. Egyben elhatározták, hogy az aussigi, parubitz, kaposvári, kecskeméti, szombathelyi és újvidéki fiókokat e hó 17-én nyitják meg, a kolomeai és marburgi bankintézetek megnyitásának kitűzését pedig, minthogy működésük megkezdésére az előkészületeket a jövő hónap folyamán befejezik, a bankvezetőségre bízzák. A laibachi bankvezetőségek azt az indítványát, hogy a bankpalota építésére telket vásároljanak, elfogadták. Azután több folyó ügyet intéztek el.

A csemegeszőlő értékesítése. *Darányi* Ignác földművelési miniszter elnöke alatt nemrégiben értekelet volt csemegeszőlő-kivételünk fejlesztése érdekében. Az értekezleten több tekintélyes termelőn kívül képviselve volt a kereskedelmi minisztérium, a magyar államvasutak, a vásárcsarnok igazgatósága, az országos gazdasági egyesület, ott voltak gazdasági attasék is. Általános volt a nézet, hogy eddig főleg a szállítás lassúsága és a rossz csomagolás gátolta csemegeszőlő-kivételünk fejlődését. Az értekezlet örömmel vette tudomásul, hogy a szállítás javítása iránt minden intézkedés meg fog történni, a praktikus csomagolással pedig most fognak kísérletet tenni.

Uj gyár Eszéken. A szlavonai iparosok a napokban tartott értekezletükön elhatározták, hogy *Eszéken* ipari szerszámgyárat állítanak fel. A gyár tervezetei és előmunkálatai már elkészültek. A kormány kitétele helyezett az állami támogatást és szubvenciót is és így már valószínűleg ősszel megkezdheti működését a gyár.

Szermelési tanfolyam Nyitrán. A Nyitrai megyei Gazdasági Egyesület által rendezett szermelési tanfolyam szeptember 27-én kezdődik és október 11-ig, tizenegy napig tart. A tanfolyamra jelentkezni lehet szeptember 14-ig a Nyitrai megyei Gazdasági Egyesület titkáranál. Ezen a határidőn túl senkit sem vesznek fel.

Fizetésektelelenség. A bécsi *Creditoren-Verein* a következő fizetésektelelenségeket jelenti: *Fogyasztási szövetkezet Diakovár*, *Angjelovits György kereskedő*

Kladova, *Löwenfeld Ignác nyerges Bécs*, *Klein József kereskedő Eperjes*.

Szesszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapest* 40.50 korona pénzben, 41 korona áruban, *Bécs* ben az irányzat emelkedő. A nyersszesz ára 45.40 korona pénzben, 45.80 korona áruban.

Heti lóvásár. A Tattersallban ma megtartott heti lóvásárra felhajtottak 339 darab I. osztályú, 232 darab II. osztályú, összesen 571 darab lovat; ebből eladtak 330 darabot.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvényszerűsítéséről.) Felhajtás: *Vágómarhák*. Magyar ökör 773 darab, magyar tehén 517 darab, szerbiai ökör 1963 darab, szerbiai tehén 264 db, boszniai ökör — drb, boszniai tehén — drb, bivaly 160 drb, bika 226 darab, összesen 3903 drb. *Gazdasági marhák*: Igás- és hizalmi való ökör 39 darab, fejős tehén 189 darab, igás bivaly 5 darab, tinó — darab, bika — darab, úszó — darab. *Eladási árak ezen tudósítás zarátkig, vágómarhákért*: Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 66.— K-tól 74.— K-ig, kivételesen — K., 100 kilónkénti elő súlyban, középminőség 58.— K-tól 64.— K-ig, silányabb minőség 50 K-tól 56 K-ig. Magyar legelőmarha jobb minőségű 50 K-tól 56.— K-ig, kivételesen — K-ig. Silányabb minőségű 44 K-tól 48 K-ig. Tarka hizott ökör, legjobb minőség 66 K-tól 74.— K-ig, kivételesen — K-ig, középminőség 58 K-tól 64.— K-ig, silányabb minőség 50 K-tól 56 K-ig. Szerb és boszniai ökör legjobb minőség 50 K-tól 64.— K-ig, kivételesen 70 K-ig, silányabb minőség 42.— K-tól 48.— K-ig. Bika jobb minőségű 54.— K-tól 63.— K-ig, kivételesen — K-ig, silányabb minőségű 46.— K-tól 52.— K-ig. Bivaly 32 K-tól 44 K-ig, kivételesen — K-ig. Magyar tehén 40.— K-tól 54.— K-ig, kivételesen — K-ig. Tarka tehén 42.— K-tól 65.50 K-ig, kivételesen — K-ig. *Gazdasági marhákért*: Igás ökör elsőrendű — K-tól — K-ig, kivételesen — K-ig métermázsánként, — K-tól — K-ig páronként, közép — K-tól — K-ig, 620 K-tól 700 K-ig páronként. Hizalmi való ökör fehér 100 kg.-kint — K-tól — K-ig. Fejőstehén keresztetett szines 140 K-tól 240 K-ig darabonként, bonyhádi faj 245 K-tól 340 K-ig, kivételesen — K-ig darabonként. Igás bivaly — K-tól — K-ig páronként. A felhajtás vágómarhából 300 darabbal nagyobb volt a mult hetinél, jobb minőségek még sem voltak jobban képviselve, mint az előző héten, így ezeknek árai szilárdok maradtak, ellenben a többi minőségek árai 2.— koronával métermázsánként csökkentek; bikák a gyenge bécsi árak folytán 4.— koronával olcsóbbak voltak. — Jármas ökrök iránt a kereslet élelnek. — Fejős tehénre az üzlet a nagyobb tejfogyasztás miatt kedvező.

Borjavásár. 1900. évi szeptember hó 6-án. (A budapesti marhavásártéri vásártéri pénztár részvényszerűsítéséről.) Felhajtás: *Belföldi élő borjú* 722 drb, lejtő borjú — db, bécsi élő borjú — db, — db, horvát, növendék marha 15 darab, bárány élő — darab, lejtő bárány — darab. *Arjegyzés* azonos tételekből: *Arjegyzesek*. Belföldi élő borjú — f.-ig, I. r. 80—88 f.-ig, kivételesen — 94 f. I kilónként, lejtő borjú f.-ig II. r. 58—76 f.-ig, kivét. — f. kilónként, levonás nélkül. Bécsi lejtő borjú — f.-ig. Növendék marha — f.-ig, I. r. 51—54 f.-ig, I kilónként, silányabb 43—45 f.-ig. Bárány élő — k., lejtő bárány — k., kivételesen ár — k.-ig páronként. Az üzlet lassu lefolyású volt. Az árak szilárdok maradtak.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertés-kon-

A rádza nyaklánc

— REGÉNY —

Irta: RUDYARD KIPLING

(46)

Azután azon töprengett Tarvin, hogy vajon előre értesítse-e a maharádzsát szándékairól, vagy előbb megnézzé a Naulakhát és csak azután lásson hozzá a tárgyalásokhoz. Mivel ez inkább megfelelt az ország szellemének és szokásainak, erre szánta el magát. Estes mappájával a zsebében tért vissza a fogadóba, hogy a lovát megnézzé. Mint minden amerikai, Tarvin is életviselkedésnek tartotta a lovat, s így megérkezése után ösztönszerűleg szerzett magának egyet. E mellett még jól is esett neki, hogy a lókupeczek minden csalafintságát, amelyben annyi része volt, hűségesen megtalálta a sovány, feketés kabuliban, aki egyik szabad estéjén a fogadó verandája elé egy makrancos, rugdalózó lovat vezetett és még jobban esett neki, hogy elküzdöthetett ezzel a fickóval, mint a hogy odahaza szokott elbibilődni az ilyen firmákkal. Ennek a történet angol és rendkívül hatásos amerikai nyelven folytatott szőharcnak egy csunya egérszürke és kéteshírű ménnek a megvásárlása lett az eredménye, amelyet vad-sága miatt kimustráltak a maharádzsa szolgálatából.

Ez a derék állat, miután abban a szerencsében részesült, hogy az angol hadsereg zabjárt ropogtatta egy ideig, most abban a reményben ringatózott, hogy megpihen végül a babérain. Azokban az órákban, amikor Tarvin mindenáron csinálni akart valamit, alaposan megértette vele ezt a tévedését, s a mén, ha nem is volt éppen hálás a kioktatásért, mégis némi udvariassággal nyugodott bele a helyzetbe. Uj gazdájától a Fibby Vinksz nevet kapta, amivel az ő kevésbé lovagias

viselkedése volt jelezve és még azt a hasonlatosságot is feltüntetve ezzel Tarvin, amelyet a keskeny hosszú lőfej és az amerikai között talált, aki egy jogát vitatta el tőle.

Tarvin a lovat a délutáni napon találta a fogadó mögött.

A mén kapálódzott és nyerített.

— Jó, jó, Fibby! Idáig ugyancsak lusta fickó voltál.

Fibbyt a felizgatott bennszülött szobája fölnyergelte, Tarvin e közben elővett a szobájában egy pamut-terítőt, s abba mindenféle eleséget becsomagolt. Fibbyrd nem gondoskodott, az szerreze meg majd maga a kosztját. Azután lóra kapott Tarvin és utra kelt olyan könnyű szívvel, mintha csak valami sétáról lett volna szó a város fala körül. Délután három óra körül járt az idő.

Tarvin elkészült arra, hogy Fibynek az ő sarkantyúnak a segítségével vadsgának és nyakasságának egész kimeríthetetlen mennyiségét kell arra fordítania, hogy az ötvenhét angol mérföldet tíz óra alatt megtegyék, ha ugyan az ut tűrhető lesz. Arra az esetre, ha az ut nagyon rossz mutatkozik, akkor tizenkét órát enged neki. Visszajövet persze már semmi esetre se lesz szükséges a sarkantyú. Éjszakára holdvilág is kecségette Tarvint s Gokral Seetarun utjáról és hegyi ösvényeiről tudott ő már annyit, hogy a keresztutak nem igen okoznak majd neki gondot.

Miután Fibby látta, hogy nem kívánják tőle, hogy egyszerűen három felé, hanem csak egyfelé menjen, akkor kényelmesen zörögteni kezdte a szájában a zablát, fejét leboacsátta és szabályos ügetésbe fogott. De Tarvin ekkor meghuzta a kantárt s szép beszédet mondott hozzá.

— Tudnod kell fiacskám, hogy nem szórakozásból, sem egészségügyi szempontból lovaglunk mi most... Naplemente előtt ezzel egészen tisztában leszel. Téged azonban, ugy látszik, va-

lami boltoslegény-lélek tanított ki, hogy drága idődet angol ügetéssel pocsékolod el. Vállalkozásunk során sok különböző dologban kell még majd értekeznünk, ezzel már most kell tisztába jönnünk, nehogy valami gonoszsággal kezdjük. Légy hát oly jó Fibby, hagy abba ezt az ügetést s vágj neki, mint ahogy egy derék, erős lóhoz illik.

Ez az előadás nem volt azonban még teljesen elég, Tarvinnak némileg ki kellett egészítenie, míg Fibby csakugyan arra a könnyű futólépésre tért át, amelylyel ugy a Kelet, mint a Nyugat bennszülöttje lovagol és sem a ló, sem a lovas el nem fárad. Ezenközben már derengett Fibbyben az a sejtelen, hogy nagy utazás vár rá s erre farkát leboacsátta és becsületesen hozzá látott a szaladáshoz.

Eleinte homokos porfellegek között kellett mennie, gyapotszállító teherkocsi és falusi szekerek között, amelyek reccogva, nyikorogva igyekeztek a gunnauri vasutvonall felé. Mikor a nap hanyatlani kezdett, nagy árnyéka, mint valami kísértet táncolt a vulkanikus sziklamorzsák között, amelyek között a talaj alacsony eszerjével, itt-ott egy-egy alóval volt benőve.

A fuvarosok az utszélén kipányválták ignavonó állataikat, s halványul pislogó tüzeknél hozzáálltak, hogy vacsorájokat készítsék és elkölték. Fibby a fülét hegyezte, fájdalmasan oda sandított a tüzekre, de azért derekasan kitarított a növekvő homályban. Hátuk mögött a hold teljes pompájában kelt föl és leselkedő árnyékát követve, Fibby csakhamar egy mezitelen fürőt ért utól, aki a vállán egy rudon csilingelő harangozókat vitt, s nehéz lélekzettel, izzadva mintha egy másik ember elől menekült volna, aki pusztá karddal üldözte. A postás volt, s a védelmezőll mellé adott őt, s ők ketten Gunnaurba futottak.

(Folytatása következik.)

szunvásár árjegyzése 1900. évi szeptember 6. Készlet 471 darab. Erkezett 858 darab. Összesen 1329 darab. Eladott 979 darab. Maradt 350 darab. — Napi árak: 120—180 kilogramm sulyban 94—96 koronáig, 220—280 kilogramm sulyban 96—98 koronáig, 320—380 klg. sulyban 91—94 K.-ig. Öreg nehéz páronkint 400—500 kilós 88—92 koronáig. Malac — korona 100 kilonkint. A vásár élénk volt.

Bécsi juhvásár. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai juhvásáron a felhajtás 4173 darab juh volt. — Az árak: kivitelű juh 52—54, kivételosen —, selejtés juh 36—46 fillér.

Bécsi szurómarhavasár, szeptember 3. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhoztak 909 darab levágott sertést, 233 darab levágott juhot, 120 darab leölt bárányt, 3511 darab élő borjut, 1163 darab élő sertést.

Eladási árak: Levágott borju 80—110 fillér, elsőrendű — f. kiv. — fillér, élő borju 68—86 fillér, kivételosen — fillér, legelsőrendű 100—104 — fillér, fiatal sertés 68—88 fillér, kivételosen — f., levágott nehéz sertés 100—108 fillér, kivételosen — fillér, husra hizalt sertés — fillér, zsirra hizalt sertés fillér, könnyű sertés 90—100 fillér, elsőrendű süldő 92—104 fillér, gyengébb — fillér, levágott juh 76—84 fillér, bosnyák silányabb sertések — fillér, kilogrammonként. Bárány 10—24 korona, kivételosen — korona páronként.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, szeptember 6.

A buzaüzletben megnyitások mérsékelt kínálat mellett nyugodt volt a forgalom. Az árak változatlanok maradtak. Zárlat felé élénkebb lett a vételkedv és a hangulat is kedvezőbb lett. Forgalomba került 5800 métermásza buza. Tengeriben szilárd volt az irányzat 3600 métermásza forgalom mellett. Rozsban 2200 métermásza volt a forgalom változatlan árákkal

Eladott:

Buza. Tiszavideki: 100 mm. 80 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 70 f., 200 mm. 80 k. 7 K. 85 f., 300 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 300 mm. 79.5 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 79.5 k. 7 K. 85 f., 150 mm. 79.7 k. 7 K. 60 f., 800 mm. 78.7 k. 7 K. 65 f., 300 mm. 78.5 k. 7 K. 77 1/2 f., 100 mm. 78.5 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 78.5 k. 7 K. 80 f., 1350 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 1000 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 72 1/2 f., 600 mm. 78.5 k. 7 K. 85 f., 600 mm. 78 k. 7 K. 85 f., 400 mm. 80 k. 7 K. 85 f., 400 mm. 79 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 78.5 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 78.5 k. 7 K. 60 f., 200 mm. 78.5 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 78.5 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 78.5 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 78.5 k. 7 K. 65 f., 200 mm. 78.5 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 77.8 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 77.5 k. 7 K. 57 1/2 f., f. s., 400 mm. 77 k. 7 K. 45 f., f. s., 100 mm. 77 k. 7 K. 65 f., 150 mm. 77 k. 7 K. 70 f., 200 mm. 77.5 k. 7 K. 65 f., 400 mm. 77 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 76.3 k. 7 K. 50 f., 200 mm. 76 k. 7 K. 65 f., 600 mm. 76 k. 7 K. 45 f., 200 mm. 75 k. 7 K. 50 f.

Pestvidéki: 200 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 6, 100 mm. 79.5 k. 7 K. 67 1/2 f., s., 500 mm. 78.3 k. 7 K. 60 f., 400 mm. 78 k. 7 K. 67 1/2 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 40 f., 100 mm. 77.5 k. 7 K. 65 f., 300 mm. 76 k. 7 K. 50 f., 600 mm. 76 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 75.8 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 50 f., ny., 100 mm. 74 k. 7 K. 25 f.

Fehérmegyei: 300 mm. 76 k. 7 K. 45 f., sárga, 220 mm. 76 k. 7 K. 45 f., sárga, 50 mm. 73 k. 7 K. 45 f., 6, 140 mm. 71.5 k. 6 K. 85 f., 300 mm. 76.5 k. 7 K. 40 f.

Bánsági: 100 mm. 76 k. 7 K. 30 f., 3000 mm. 76.3 k. 7 K. 55 f.

Tolnai: 1200 mm. 76 k. 7 K. 52 1/2 f., 3000 mm. 75.4 k. 7 K. 47 1/2 f.

Szerességi: 3000 mm. 74.5 k. 7 K. 30 f.

Pancsovai: 3300 mm. 74.8 k. 7 K. 25 f.

Békéscsabai: 1100 mm. 77 k. 7 K. 70 f.

Zentai: 1260 mm. 74 k. 7 K. 50 f., 6, 1300 mm. 74 k. 7 K. 50 f.

Raktárár: 1200 mm. 79 k. 7 K. 75 f.

Felsőmagyarországi: 150 mm. 77 k. 7 K. 50 f. s. Mind három hónapra.

Rozs: 100 mm. 6 K. 85 f., 350 mm. 6 K. 70 f., 300 mm. 6 K. 90 f., 200 mm. 6 K. 87 1/2 f., 200 mm. 6 K. 77 1/2 f., 100 mm. 6 K. 80 f., 300 mm. 6 K. 92 1/2 f., 200 mm. 6 K. 80 f., 100 mm. 6 K. 85 f.

Arpa: 200 mm. 6 K. dohos 300 mm. 5 K. 95 f., malomba, 100 mm. 5 K. 70 f., malomba, 100 mm. 6 K.

Tengeri: 400 mm. 6 K. 15 f., 2600 mm. 6 K. 30 f., 600 mm. 6 K. 22 1/2 f.

Készpénzfizetés mellett.

A készári hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektóhözrentként és kilogrammonként.

Table with columns: B u z a, Kilós, 50 kilogramm ára (K.-tól, K.-ig), 50 kilogramm ára (K.-tól, K.-ig). Rows include Tiszavideki, Fehérmegyei, Pestvidéki, Bánsági, Rozs, and Békéscsabai.

Table with columns: Egyéb gabonaemlék, Kilós, 50 kilogramm ára (K.-tól, K.-ig). Rows include Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repece, and Kálics.

A határidőzlet folyamán a következő kötések történtek:

Table with columns: Buza októberre, Buza áprilisra, Rozs októberre, Rozs áprilisra, Zab októberre, Repece augusztusra.

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table with columns: Buza októberre, Buza áprilisra, Rozs októberre, Rozs áprilisra, Tengeri szeptemberre, Tengeri májusra, Repece augusztusra.

Délután fél 5 óraker zárul:

Table with columns: Buza októberre, Buza áprilisra, Rozs októberre, Rozs áprilisra, Tengeri májusra, Zab októberre, Repece augusztusra.

A budapesti értéktözsde.

A tegnapi estéli záratok inkább gyengésegre hajlottak, ma azonban nyilvánvaló lett, hogy az összes vezetőértékek árfolyamainak esikkenése nyereség-realizációk kifolyása volt. Ennek folytán a kedvező hangulat ma is fennállott s az összes papirok emelkedtek, bár szerény mértékben és szilárdan zárultak.

A helyi piac előtőzsdéken, szerény forgalom mellett, kedvező maradt.

A déli tőzsde ma is elég kedvezőnek mondható, bár úgy a helyi-, mint a vezető-értékek nem értek el valami magas árakat.

A valuták és ércváltók változatlanok.

Az előtőzsde kedvező.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 688.50—689.25. Osztrák hitelrészvény 670.75—671.50. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 671.75—675. Jelzálogbank részvény 440.—442.—. Rimamurányi részvény 547.50 548.— korona.

A déli tőzsde valamivel gyengébb.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 687.50—689.—. Osztrák hitelrészvény 667.50—671.—. Osztrák-magyar államvasut 673.25—676.50. Jelzálogbank 440.50—443.—. Leszámlító bank 448.50—449.—. Rimamurányi részvény 544.50—546.50. Közúti vasut 613.—615.— korona.

Forgalomba került: 4%-os magyar koronajáradék 91.—, 4 1/2%-os magyar regálékötvény 98.40. Salgótarjáni közszénbánya részvény 665.—664.— korona árfolyammal.

Utótőzsde. A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 668.57. Magyar hitelrészvény 687.50. Leszámlító bank részvény 448.—. Rimamurányi vasmű részvény 543.—. Osztrák-magyar államvasuti részvény 674.50. Közúti vasúti részvény 613.50. Villamos vasut 289.— korona árfolyammal.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar — korona, vörös aprószemű — korona, vörös erélyi — korona, vörös bánsági — korona, középszemű — korona, nagyszemű — korona. Disznózsir: budapesti: 58.—58.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légenszártított vidéki — korona, városi 4 darabos 52.—52.50 korona, 3 darabos 55.—56.50 korona, füstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség — korona 120 darabos — korona, 100 darabos — korona, 85 darabos — korona azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség — korona, 100 darabos — korona, 85 darabos — korona. Szilvaiz: szlavóniai — korona, szerbiai 18.—18.50 korona, azonnali való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsde gyenge.

Déli tőzsde eleinte gyenge, később jobb.

Zárlat üzletlen.

Bécs, szeptember 6. (Magyar értékek zárlata.) 4%-os aranyjáradék 115.15. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 141.50.

Magyar vasuti kölcsön ezüstben 99.—. Magyar keleti vasuti állami kötvény 116.50. Magyar leszámlító- és pénzváltóbank 147.—. Rimamurányi vasműrészvény 546.—. Magyar koronajáradék 90.85. 4%-os Magyar földlehera. kötvény 90.25. Magyar hitelbank részvény 686.—. Magyar nyeresémi kölcsön sorsjegye 160.—. Kassa-oderbergi vasúti részvény 361.—. Magyar kereskedelmi bank —.

Bécs, szept. 6. (Osztrák értékek zárlata.) 4 1/2%-os papírjáradék 97.65. 4 1/2%-os osztr. aranyjáradék 116.80. 1860-iki sorsjegye 132.50. Osztrák hitelrészvény 388.—. Angol-osztrák bank 276.—. Bécsi bankgyesület 195.—. Osztrák-magyar bank 1700. Déli vasut 117.—. Dunagőzhajózási részvény 769.—. Dohányrészvény 207.—. Császári és királyi arany 11.41. Német bankváltók 118.20. 4 1/2%-os ezüst járadék 97.25. Osztrák koronajáradék 97.75. 1864-iki sorsjegye 194.—. Osztrák hitelintézeti részvény 668.50. Unionbank 555.50. Osztrák Länderbank 421.50. Osztrák-magyar államvasut 673.50. Elbavölgyi vasut 465.—. Alpesi bányarészvény 474.50. 20 frankos arany 18.31. Londoni váltóár 242.02. Bécsi Tramway Litt A. 292.—. Bécsi Tramway Litt B. 285.—. Lipót kohó —. Az irányzat gyébebb.

Bécs, szept. 6. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a záratok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 668.55. Magyar hitelrészvény 687.—. Angol-Osztrák bank 375.25. Bécsi bankgyesület 495.—. Union bank 555.25. Länderbank 421.25. Osztrák-magyar államvasut részvény 674.—. Lombard 117.25. Elbavölgyi vasut 466.—. Északnyugati vasut részvény 455.—. Dohányrészvény 296.25. Rimamurányi vasmű 542.—. Alpesi bányarészvény 474.—. Májusi járadék 97.60. Magyar koronajáradék 90.85. Török sorsjegyek 111.50. Német birodalmi márká 118.25. Napoleon d'or 19.31.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, szeptember 6. (Tőzsdei tudósítás.) A bányarészek hanyatlása a mai tőzsdé megnyitáskor még inkább fokozódott, a mire a felső-sziléziai és rajna-vesztáliai közszénipar helyzetéről szóló kedvezőtlen jelentések adtak okot. Azonkívül kohó- és bányarészvényekben történt nagyobb lebonyolítások is nyomták az irányzatot. Vasutak szabálytalanságok, járadékok állandók, vasutak nyugodtak. Államvasuti részvények Bécsre szilárdabbak. Transzvaai vasúti részvények visszavételek következtében emelkedtek. Később a bányarészek ingadozóak voltak, a többi értékpapir helyzete nem változott. A közszénbányai enyhítése tárgyában az államminisztériumban tartott ülés befejezéséig a tőzsde tartózkodó volt. Magánleszámlító kamatláb 4 1/2%.

Berlin, szeptember 6. (Zárlat.) 4 1/2%-os papírjáradék —. 4%-os osztrák aranyjáradék 98.60. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajáradék 90.80. Osztrák-magyar államvasut 143.50. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 84.55. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.40. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 174.60. Általános villamosági Edison 220.50. Gelsenkircheni 198.—. Laura-kohó 201.20. 4 1/2%-os ezüstjáradék —. 4%-os magyar aranyjáradék 96.25. Osztrák hitelrészvény 209.—. Déli vasut 26.75. Károlyi Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 216.50. 4%-os ukor kölcsön 96.30. Török dohányrészvény 155.—. Olasz járadék 94.30. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 154.30. Harpeni 179.60. Az irányzat nyugodtabb.

Berlin, szeptember 6. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4%-os magyar aranyjáradék 90.80. Magyar koronajáradék 96.25. Osztrák hitelrészvény 209.—. Osztrák-magyar államvasut 143.50. Déli vasut 26.34. Északnyugati vasut —. Buschtiehradi vasut —. Orosz bankjegy közpénz —. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard 216.40.

Hamburg, szeptember 6. (Zárlat.) 4 1/2%-os ezüstjáradék 96.40. 1860. sorsjegye 133.—. Déli vasut 27.75. 4%-os osztrák aranyjáradék 98.10. Osztrák hitelrészvény 209.30. Osztrák-magyar államvasut 143.75. Olasz járadék 94.10. 4%-os magyar aranyjáradék 97.25. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, szeptember 6. (Zárlat.) 4 1/2%-os papírjáradék 97.05. 4%-os osztrák aranyjáradék 98.75. Magyar koronajáradék 91.05. Osztrák-magyar bank 121.25. Déli vasut 27.—. Elbavölgyi vasut —. Londoni váltóár 204.63. Bécsi bankgyesület 124.50. Villamos részvény —. 3%-os magyar aranykölcsön 77.70. 4 1/2%-os ezüstjáradék 96.70. 4%-os magyar aranyjáradék 96.40. Osztrák hitelrészvény 209.50. Osztrák-magyar államvasut 144.—. Északnyugati vasut —. Bécsi váltóár 84.50. Párisi váltóár 813.33. Unionbank —. Alpesi bányarészvény 240.—. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, szeptember 6. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok januárra. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 209.30. Osztrák-magyar államvasut 145.50. Déli vasut 26.30. Osztrák aranyjáradék —. Olasz járadék 94.60. Laura-kohó 205.50. Harpeni 180.10. Discont —. Alpesi —. Bécsi bankgyesület —. Az irányzat csöndes.

Páris, szeptember 6. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut 115.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 99.—. Osztrák Länderbank 456.—. 3%-os francia járadék 101.10. Ottomanbank 544.—. 3 1/2%-os francia járadék 102.27. Alpesi bányarészvény —. Déli vasut 143.—. 4%-os magyar aranyjáradék 97.—. Párisi bankrészvény 112.70. Olasz járadék 93.60. Francia törleszt. járadék —. Osztrák földhitelintézeti részvény —. Török dohányrészvény 323.—. Az irányzat tartott.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Szeptember 6. A sertésüzlet irányzata csöndes.

A) Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli sulyban) — fillérig. Öreg közep (páronként 300—340 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Fiatal nehéz (páronként 320 kilogramm felüli sulyban) 96—97 fillérig. Fiatal közep (páronként 251—320 kilogramm felüli sulyban) 96—96 fillérig. Fiatal könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) 96—98 fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli sulyban) — fillérig. Közep (páronként 240—280 kilogramm sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli sulyban) — fillérig. Közep (páronként 250—320 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl): Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli sulyban) 96—97 fillérig. Közep (páronként 240—260 kilogramm terjedő sulyban) 95—96 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) 95—96 fillérig.

Sertéslétszám 1900. szeptember 4. napján volt készlet 39.086 darab. — 1900. szeptember 5. napján felhajtott 310 darab. — 1900. szeptember 5. napján elszállított 414 darab. — 1900. szeptember 6. napjára maradt készletben 38.988 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Szeptember 6. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Orbán János és Benedek Lajos igazságügyminiszteri szánstiszteket az igazságügyminiszterium számvevőszékével szemellenőrké, Zaffry Kálmán és Trautler Vilmos magyar királyi igazságügyminiszteri számvevőszék elnökeket az igazságügyminiszterium számvevőszékéhez szánstisztekké; a földművelésügyi miniszter Hirschmann Konrád margittai lakost Biharvármegye margittai járására névresz gazdasági tudóstóvá; a budapesti illetéktábla elnöke Takó Ferenc végzett joghallgatót a budapesti illetéktábla területére ideiglenes minőségű díjas joggyakornokká; a kolozsvári illetéktábla elnöke Szilágyi Károly kolozsvári lakost végzett joghallgatót a kolozsvári illetéktábla területére díjtalan joggyakornokká; a marosvásárhelyi illetéktábla elnöke Ince Zoltán végzett joghallgatót angyalos lakost a marosvásárhelyi illetéktábla területére díjas joggyakornokká, a kolozsvári magyar királyi pénzügyigazgatóság Moldován Sándor érettségi végzett tanuló magyarok-kerekei lakost a bánffy-hunyadi magyar királyi adóhivatalhoz díjtalan és ideiglenes adóhivatali gyakornokká, az erperijsi pénzügyigazgatóság Rosenberg Rafael erperijsi lakost az erperijsi adóhivatalhoz díjtalan gyakornokká, a pestvidéki törvényszék elnöke Orr Tamás rákevei járásbírósi II. osztályú hivataliszlógt I. osztályú hivataliszlógvá, Molnár Benedek szentendrei kir. járásbírósi III. osztályú hivataliszlógt pedig II. osztályú hivataliszlógvá, a szabadkai törvényszék elnöke Németh Imre zentai járásbírósi hivataliszlógt a szabadkai törvényszékhez áthelyezvén, helyére Papp Ilés szegedi lakos illetéktáblai volt napidíjas szlógát rendes szlógává nevezte ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter Moldován György marosvásárhelyi kir. járásbírósi irnokot az ugyanottani kir. törvényszékhez, Szentkirályi Sándor szászrégeni kir. járásbírósi irnokot pedig a marosvásárhelyi kir. járásbírósihoz; Puzs Jenő aknarahói kir. járásbírósi és Puzs Emil

mármaroszlógi kir. törvényszéki irnokokat kölcsönösen áthelyezte.

Népmagyarszlóások. Kiskoru Singer Ferenc fővárosi díj-nok budapesti lakos vezetéknevének Szilágyira, kiskoru Berger Dezső iglói illetékségt ugyanottani lakos vezetéknevének Hegyre, kiskoru Horovitz Jenő szolnoki illetékségt ugyanottani lakos vezetéknevének Horvátra, Triltsch Rudolf soproni lakos posta- és táviratfzlózt, ugyszintén kiskoru Pál, Etelka, Ilona, Gyula és Sándor gyermekei vezetéknevének Tárnokra, Novot György váai illetékségt tiszá-örsi lakos esendőr vezetéknevének Rongonyra, Letoha József m. kir. esendőr tiszá-örsi lakos vezetéknevének Losoncziira, kiskoru Steinberger József szigetvári illetékségt budapesti lakos vezetéknevének Sebestényre, kiskoru Vorsprecher József kolozsvári illetékségt ugyanottani lakos vezetéknevének Fodorra kért átváltoztatása belügyminiszteri rendelettel megengedtetett.

Pályázatok. Segédtelekkönyvezetv, albiró és irnok az ujevgházi járásbírósnágl 2 hét. Irnok a nagykörösi járásbírósnágl, október 31-ig.

Napirend.

Naptár. péntek, szeptember 7. — Római katolikus: Regina sz. f. — Protestáns: Regina. — Görög-orosz: (augusztus 25.) Bertalan — Zsidó: Elul 13. — Nap kél 5 óra 11 perckor. — Nyugszik 6 óra 14 perckor. — A hold kél délután 4 óra 53 perckor. — Nyugszik 2 óra 46 perckor éjféltán.

A kereskedelmi miniszter fogad délután 4 órakor. László főherceg emlékre gyászmeze a Szent István-kápolnában reggel 8 órakor.

Lipót-és Terézváros állami anakönyvi hivatala a Csen-gery-utca-ba költözik a VI. ker. előjáróság épületébe.

Budapesti ev. ref. theol. akadémia megnyitása délelőtt 9 órakor.

Pénzügyi és gazdasági bizottságl ülése délelőtt 10 órakor. A belvárosi állami szlógaházban árverés.

Nemzeti Múzeum. Régiségtára, nyitva délelőtt 9 órá-tól délután 1 óráig. — Többi tárai 1 korona belépődij mellett meglekinthetv.

Országos Képtár az Akadémiában, nyitva délelőtt 9 órá-tól 1 óráig.

Iparművészeti múzeum zárva.

Magyar Kereskedelmi Múzeum a városligeti iparcarnok-ban nyitva délelőtt 9 órá-tól 2-ig.

Teknológiai Iparmúzeum nyitva délelőtt 9 órá-tól 1-ig, és délután 3 órá-tól 5-ig.

Szabadalmi Levéltár (Erzsébet-kört 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyitvadás könyvtára és térképgyűjteménye (II. Oszlóp-utca) nyitva délelőtt 10—1-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig, és délután 3—5-ig.

Közlekedési múzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9—12 óráig és délután 3—5 óráig.

Földtani múzeum zárva.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut. 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től dé-lután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szakkönyvtár VII. Kerepesi-ut. 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9—12 óráig és dé-lután 3—5 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, (a Ke-letti mintatár és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás, melyben az üzletvezetéségs árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órá-tól 12 óráig és délután 2 órá-tól 4 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetéségs (Magyar kereske-delmi részvénytársaságl) V., Váci-kört 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, szeptember 6.

A nyugati maximum tovább gyengül és helyet enged a felhözet és eszós is terjeszkedv északkeletről, valamint a hőmérséklet is süllyedvben van.

Nálunk még tegnap az idő általában száraz és derült volt, míg az éjjel országsszerte beborult és északkeleten szór-ványos eszós indult meg.

A hőmérséklet nem változott.

Küldés: Hűvös, nagybörzszt boros és sok helyütt eszós idő várható.

„The Gresham“
életbiztosító-társaságl Londonban
Magyarorszlógi fiók:
Budapest, V., Ferenc József-tér 5-6.
a társaságl házában.

A társaságl vagyona 1899. decem-ber 31-én kor. 177.000.451.—
Évi bővítési biztosítások és kamat-ból 1899. évi december 31-én 30.835.871.—
Kifizetések, biztosítási és járadéki szerződéseket, valamint visszarú-sítások stb. után a társaságl fennállása óta (1845) 383.703.872.—
Az 1899. évben a társaságl 5838 kőtvényt állított ki 58.097.103.—
Ísszeg értékekben. — Prospektusokkal és díjtábla-zatokkal, melyek alapján a társaságl kőtvényeket ki-állít, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szlógát a magyarorszlógi- és a kelet fiókja Budapestben, vala-mint ennek ágyszékei a fiók minden nagyobb váro-sában.

Titkos betegségek
gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett **gadzág kőrházi tapasztalatai** alapján
Dr. FABINYI J.
v. kőrházi orvos, specialista
gyógyítást legrovidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: **hugycsőfolyás, hólyagbajokat, bujakoros sebeket, syphilist, ennek következményeit, makacs bőrbajokat és az önfertőzésből támadt idegbetegségeket.**
Meglepő az eredmény férfii gyengeségnél (impotencia) ugy fiatal, mint öregben egyenként.
Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethetv. Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógyszernek.
Lakás: Budapest, Erzsébet-kört 12. sz., (Dohány-utca sarok, II. emelet).
Bejártat a lépésnél. Kőrház udvartermek.
Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

Magyar királyi államasvatuk díjmentesen felvétel.
Anyagszlóítási pályázati hirdetemény.
A m. kir. államasvatuk budapesti-jobbparti üzletvezetéségs 1901. évben felmerülő szükséglének ledezésére több rendbeni anyag szlóítására ezennel aytílván pályázatot hírdet.
A szlóítandó anyagok általánosságban követ-kezők: téglá, terméskő, mindennemű kő és zömök, mész, nyeltek, takarék tüzhely és kályha alkatrészek, több másféle.
Az anyagok részletes kimutatása, mely egyszer-szind ajánlati mintánál is használándó, egyes csoport-okra felosztva az üzletvezetéségs anyagbeszerzési osztályánál (I. d.) Budapest, Külső Kerepesi-ut 2-ik házcsoportjában kapható.
Ugyanezen kimutatásban fel vannak sorolva az egyéb pályázati és szlóítási feltételek. Az ajánlati I. koronás bélyeggel ellátva lepezetése, s a boríték-on „ajánlat a 18033/900 számhoz” felirattal megjelölés legkésőbb 1900. évi szeptember 25-én déli 12 óráig nevezett üzletvezetéségs anyagbeszerzési osztályához bejeterjeszendv.
Budapest, 1900. évi augusztus hó. Az üzletvezetéségs. Utánnyomat nem díjaztatik.

1900. párisi nemzetközi kiállítási jury-tag.
KÜHNE E.
gazdasági gépgyára Mosonban
(Alakut 1856.)
ajánlja a jelenlegi lényre: rostált, magtárszelelőit és kon-kelyválasztókat. — Uj! „Diald”-rostás és Kaysers-féle centrifugális gabonaszlályozó.
Hirneves „HUNGÁRIA DRILL” merítő rendszer, „MOSONI DRILL” tolv-vető rendszer, Sorvetőit: „JUBILEUM DRILL” kiscsákóknak.
Legjobb sack-rendszerű ekeket, egyes, kettv és hármas ekeket, a lárs és rendkívül kevélt Laacke-féle boronált, rétro és szántóföldre és hengerelt.
A szűrteti lényre: borsajtót különböző nagyságlban és szlózszólt legjobban minőségben: Főraktár: Budapest, VI. Váci-kört 57/a.
Magyar királyi államasvatuk. Üzletvezetéségs Aradon.

Pályázati hirdetemény.
A magyar királyi államasvatuk Gyulafehérvár állomásán levő pályaven-déglő bérle ére ezennel zárt ajánlatu pályázat hírdetetik. A bérlet 1901. évi január hó 1-vel kezdődik és tart ezen időponttól szá-mított 3 éven át vagyis 1903. évi december hó 31-ig.
A bérleti feltételek a magy. kir. államasvatuk aradi üzletvezetéségsnek I. osztályában a rendes hivatalo- órákban meglekinthetv vagy kívánatra postán megküldetnek, miért is ajánlattevőköről feltételeztetik, hogy azokat ismer-k és egész terjedelmükben kötelezőnek elogadják.
Az 1 koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat a gyulafehérvári pályaven-déglő bérletére” feliratu borítékba zárt ajánlatok lepezetése 1900 évi október hó 3-án déli 12 óráig albirótt üzletvezetéségs általános igazgatási (I) osztályá-nál nyujtandók be.
Bánatpénz fejében 100 szaz egyszáz korona készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb f. évi október hó 3-án déli 12 óráig a magy. kir. államasvatuk aradi üzletvezetéségs gyűjtőpénztáránál Aradon letevendv.
Az értékpapirok számítandók a budapesti, illetégl a bécsi tőzsden leg-utóbb legyezett, 14 napnál nem régibb utolsó napi árfolyam, de soha névérték-nen felül.
Jakaróképzéstarti betétkönyvek letét gyanánt nem fogadlatnak el.
Ezen feltételektől eltérv vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett aján-latok nem vétetnek figyelembe.
Az ajánlatok közt a választás szabadon a bérösszege való tekintet nél-kül törtétnik.
Aradon, 1900. évi szeptember hó 5-én.
A magyar kir. államasvatuk aradi üzletvezetéségs. Utánnyomat nem díjaztatik.

Stern, Merkel és társai
Budapest, VI., Szeresson-utca 35. sz.
Bronz csillár-gyár
légszesz és villamvilágításhoz.
Templomcsillárok minden stílusban.
Dus raktár a LEGOLCSÓBB GYÁRI ÁRAK mellett. — Villamos világítási berendezések és villa-mos erőátvitel.
Katalógus és költségvetés díjtalan.

Ideg- és nemi betegségek
makacs vér- és hórbajok, mint gyengeségi álla-potok radikális gyógyítására páratlan sikerű gyógyhatásai folytán legmelegebben ajánljuk
Dr. Mitzger Tivadar
HIRNEVES
HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI RENDELŐ-INTEZET
Budapest,
VI. ker., Teréz-kört 44. I. emelet.
Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán hono-rarium teljes gyógyulás után is fizethetv.
Rendelés d. e. 8—1-ig d. u. 2—8-ig.
Levelekre díjmentesen válaszoltatik. Prospectus ingyen.

DURBINTS SÓGOR
Mert mondok, ha mán irtak könyvet a lórlul is, gyesznórlul is, miért ne lehetne könyv a sógorul is? Vagy más szóval ez a könyv főképpen a Dur-bints sógorul foglalatokodik, benne van a sógor tzeahálása is még más efféle keszörves történetek.
Egy könyv 1 forint.
Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalá-ban, József-kört 18.

A nekünk bemutatott számalan megfizethetv, hiteles
lelőnyvát folytán ezen nyegyeszedat óta fennálló
rendelő-intézet a legmelegebben ajánljuk.
Rendelő intézet Budapest, Andrássy-ut 24.
az Opera mellett.
TITKOS BETEGSEGEKET
hugycsőfolyásokat és sebeket, az önfertőzésbe utó-bajokat, az elgyengült férfiak, magtárszelelő, a bujakor utókövetkezményeit, nőknél fehérfolyást, hármnyemre töldek és, valamint mindazon nő betegségeket, mely-eknek a magtárszelelő egyik főbetegsége a hólyagbaj-veket gyógyít új gyógyszerrel, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan.

Dr. Garai Antal
orvos, sebész, szemész- és szlózszet dor-volt csász. kir. oszt. főorvos
RENDEL: naponta d. e. 10 órá-tól 6-ig; délután 4 órá-ig, este 7 órá-tól 9 órá-ig.
Díjazott eszakkeletre legnagyobb figyelmet választott ki-tis a gyógyszereszközök le gondos kodv-oz.
Német szlógát udvartermek.
Ugyanott megjelölés és szerzés: Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető **NÉPSZERŰ UTAMUTÓ** (mely 15-ik kiadásban megjelölés) nemi betegségeket és ezek beszerzési gyógyszereszközök című könyv, volt az. 2 ir. 10 kr., most csak 90 kr. A könyv 1000 becsomagolva, lez szlútdíve, I tri becsútdíve mellett bérmenten v. gy 90 kr. utánvétel mellett.
A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leírása. — II. A nemi szét ábrázolása. — III. Az öntörlesztés és az éjjeli macs-mások. — IV. Hurgycsőakár (trippér) & hurgycsőtüdők. — V. A bujakor (syphilis). — VI. Fehérfolyás. — VII. El-yen-ült fertőz. — VIII. Női magtárszelelő. IX. A ivar-szervek megbetegedéseinek bérmentes gyógyításá.

